Cena egz. 20 groszy. Nakład 38000 egzemplarzy. Dziś 14 stron.

DZIENNIK BYDGOSKI

Wychodzi codziennie z wyjątkiem niedziel i świąt. Do „Dziennika“ dołącza się co tydzień „SPORT POMORSKI“. Redakcja otwarta od godziny 8—12 przed południem i od 5—6 po południu. Redaktor naczelny przyjmuje od godziny 11—12 przed południem. Rękopisów niezamówionych nie zwraca się. Redakcja i Administracja w Bydgoszczy, ulica Poznańska 30. Filje w Bydgoszczy, ul. Dworcowa 2 — w Toruniu, ul. Mostowa 17 w Grudziądzu, ul. Groblowa 5.

Przedpłata wynosi w ekspedycji i agencjach 2.75 zł. miesięcznie, 8.25 zł. kwartalnie; przez pocztę w dom 3.11 zł. miesięcznie, 9.33 zł. kwartalnie. Pod opaską: w Polsce 5.00 zł., do Gdańska 4.00 guld., do Niemiec 4.00 mk., do Francji i Ameryki 7.50 zł. miesięcznie. W razie wypadków, spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w zakładzie, strajków itp., wydawnictwo nie odpowiada za dostarczanie pisma, a abonenci niemają prawa do odszkodowania.

Telefony: Redakcja 326, Naczelny redaktor 316, Administracja 315, Buchalterja 1374. — Filje: Bydgoszcz 1299, Toruń 800, Grudziądz 294.

Numer 50. BYDGOSZCZ, czwartek dnia 1 marca 1928 r. Rok XXII.

Gdzie wasz program?

Do czego dąży Unia Ziem Zachodnich? — Rząd a państwo. — Nasz program.

Walka przedwyborcza ma i mieć powinna tło ideowe. Wyborca powinien wiedzieć, o co poszczególnym stronnictwom chodzi, jakie pomysły wnoszą do parlamentu, w jaki sposób te pomysły chcą w czyn wcielić. Te pomysły i zamiary zwykle znajdują wyraz w hasłach programowych; czasem omawiane są szczerze w odezwach wyborczych, a czasem są wstydliwie zamilczane lub zgoła obłudnie ukrywane pod pokrywą haseł specjalnie dla otumanienia wyborców przeznaczonych. Pewnym ugrupowaniom List Pasterski biskupów polskich dał taką możność ukrycia swego właściwego oblicza, innym znowu narzucające się siłą faktów i sytuacji zagadnienia społeczne. Wywrotowcy np. głoszą radykalną poprawę doli robotniczej, a na myśli mają wprowadzenie do nas bolszewizmu z jego wszystkiemi rzekomemi dobrodziejstwami, któremi „uszczęśliwiony“ został naród rosyjski. Apostołowie tych haseł i prawd naturalnie wiedzą doskonale, że głoszone przez nich hasła nigdy się nie staną rzeczywistością, bo życie idzie swoim torem i nie pyta demagogów, jakby je chcieli ukształtować! Wiedzą również atoli, że **głupstwo jest nieśmiertelne** i dla tego spekulują słusznie, że z tej nieśmiertelności głupstwa **kapitał** dla siebie wybić mogą. Tem więcej, że jestto nietylko kapitał moralny tylko, ale i taki, który z niewiadomych źródeł do ich kieszeni płynie.

Jedynym obozem, który bez określonego programu przystępuje do wyborów, jest Katolicka Unia Ziem Zachodnich. Podobnie zresztą jak jej brat rodzony Bezpartyjny Blok Współpracy z rządem. Wcale się jej zresztą nie dziwimy, że programu, zwłaszcza w dziedzinie społecznej, nie ma. Trudno sobie bowiem wyobrazić, aby skrajni konserwatyści i skrajni radykałowie mogli uzgodnić dążenia i zamiary swoje między sobą i wspólnie z poczciwym stanem średnim i kilku robotnikami, których śmiało nazwać można „Paradearbeiterami“.

Z wszystkich odezw Unii i jej rodzeństwa politycznego zdołaliśmy dotychczas wyłuskać jedynie dwa poważniejsze hasła programowe: **Walka z partyjnictwem i współpraca z rządem — bez zastrzeżeń.** Powiedzieliśmy już w „Dzienniku“, że **tworzenie nowej partji dla walki z partyjnictwem jest równoznaczne z wypędzaniem djabła belzebubem.** Na ten temat nic więcej chyba powiedzieć nie można. Inaczej ma się rzecz z hasłem drugiem: współpracy z rządem. Hasło to istotnie ma pewien walor. Rząd zdobył sobie w kraju duży mir i znaczny posłuch. **Udzielenie mu poparcia w pożytecznych jego poczynaniach** jest rzeczą ze wszech miar pożądaną. Przynajmniej dla tych polityków, którzy interesa osobiste i partyjne umieją **podporządkować dobru powszechnemu.**

Z tego wychodząc założenia popieraliśmy z całą życzliwością rządy pomajowe. Za to nazwano nas (w prasie endeckiej) Piłsudczykami i sanatorami, na cośmy nigdy nie zasłużyli. Lecz mniejsza o to. Pełniliśmy swój obowiązek obywatelski tak, jakeśmy go pojmowali z **najczystszych pobudek** i ubolewamy, **że ostatnio z pewnych powodów — sądzimy, że chwilowych — zmienić musieliśmy nasze stanowisko.** Nie nasza wina, że (chwilowej) zmiany stanowiska tego uzasadnić należycie nie możemy, gdyż na przeszkodzie stoi — **cenzura**, która każde wyraźniejsze objawienie uczuć naszych nam uniemożliwia.

Współpracę Sejmu z rządem obecnym uważamy za pożądaną, ale ponad interesem rządu samego góruje w naszem pojęciu **interes państwa. Nie wolno utożsamiać rządu z państwem,** bo to prowadzi do pomieszania pojęć i zaniku zmysłu państwowego. Dopóki rząd pracuje dobrze, każdy rozumny i o dobro państwa dbały obywatel może i powinien iść za nim. Lecz cóż się stanie, gdy tenże obywatel w sumieniu swojem uzna, że rząd źle postępuje, boć popełniać błędy zdarzy się najrozumniejszemu i najuczciwszemu? Nikt nie jest nieomylny **i marszałek Piłsudski też się omylić może,** a tem więcej jego doradcy. Przykładem są **obecne wybory, które powadze rządu więcej zaszkodziły niż legjon jego najzaciętszych wrogów.** Nasi unici nie będą wtedy mogli powiedzieć: tak daleko, a nie dalej! Wszak przysięgają nieustannie, że są **rządowcami.** My zaś jesteśmy **państwowcami.** W tem tkwi wielka różnica, jaka dzieli nas od „unitów“. **Dobro państwa stawiamy wyżej niż przywiązanie do rządu.**

To jest myśl programowa, a **hasło bezwzględnego poparcia rządu programem nie jest, lecz bańką mydlaną,** która pryśnie przy pierwszym podmuchu niepomyślnego wiatru. Kto te hasła głosi, podobny jest do załogi okrętu, która bez steru i busoli puszcza się na rozhukane morze i wierzy, że dzielny kapitan i bez tych nieodzownych narzędzi **da sobie radę. Kapitan może być najdzielniejszy, a statek utonie, zwłaszcza gdy załoga jest niedobrana i do niczego.** Rząd nie dobrał sobie dobrze zgranej załogi, a załoga sama jest marna, choć świeci pozorami siły i okruszyn rozumu.

W istocie ani jednego ani drugiego w niej trudno się doszukać. Gdy zabraknie żołdu, rozleci się jak puch mlecza, który wiatr niesie dokąd zechce. Nie składają się na nią tacy najemnicy, którzy jak Sienkiewiczowski kapitan Flick wyżej sobie cenią honor żołnierski od sutego żołdu. Dla tego w ostatniej chwili apelujemy do rządu, **aby ukrócił cugle swoim zbyt krewkim kondottierom, iżby mu później nie przyszło zbierać gorzkich owoców przedwyborczej siejby.**

* * *

Rząd a społeczeństwo. We wspomnianym już kilkakrotnie przez nas liście pasterskim księdza biskupa Lisieckiego do duchowieństwa śląskiego znajdujemy następujące pełne głębokiej treści ujęcie stosunku społeczeństwa do rządu:

„Mamy dziś rząd własny, za którym tęskniliśmy w długich mrokach niewoli. Nie wszyscy widzą w nim ideał swój urzeczywistniony. I inaczej nie może być na tym świecie, bo to twór rąk ludzkich. Dopóki istnieją i istnieć będą na świecie rządy i państwa przez ludzi tworzone, tak długo zawsze sporne się będą objawiać wobec nich sądy ludzkie. **Stąd też prawo krytyki rządów, byle oparte na znajomości rzeczy, na rozumnych i szczerych, dobrem społecznem, uzasadnionych podstawach, a nie na zacietrzewieniu partyjnem i względach osobistych, jest objawem z natury rzeczy płynącym“.**

Słowa powyższe przemówią niezawodnie każdemu rozumnemu obywatelowi do przekonania. Tak właśnie my pojmujemy stosunek do rządu i to nie od dziś.

Trzecia z rzędu konfiskata „Dziennika Bydgoskiego“.

Wczorajszy numer „Dziennika Bydgoskiego“ uległ znowu konfiskacie za „List z Górnego Śląska“, omawiający w sposób bardzo spokojny i rzeczowy zatarg wojewody śląskiego p. Grażyńskiego z Sejmem Śląskim.

Jestto trzecia z rzędu konfiskata naszego pisma, dla nas najzupełniej niezrozumiała, a dająca się wytłomaczyć jedynie podnieceniem przedwyborczem. Jako państwowcy **ubolewamy z głębi serca nad podobnem postępowaniem władz,** gdyż podrywa ono wiarę w praworządność i bezstronność tych czynników, które mają obowiązek czuwać nad tem, aby prawo było w Polsce szanowane.

Nauczycielstwo na Pomorzu za Chrześcijańską Demokracją.

Z Pomorza donoszą nam, że postępek byłego posła Albina Nowickiego, prezesa Chrześc.-Narodowego Nauczycielstwa Szkół Powszechnych, wywołał głębokie niezadowolenie w kołach nauczycielskich. Odstępstwo, jakiego dopuścił się wobec Chrześcijańskiej Demokracji, podkopało w zupełności zaufanie do niego i powszechnie omawianą jest **sprawa usunięcia go z prezesury.** Kto dziś zdradził jeden sztandar — rozumują słusznie nauczyciele — może jutro zdradzić drugi. Toć tak samo, jak pociągnęła go Unja, może go jutro zwabić „Ognisko“ (socjalistyczna organizacja nauczycielska). Dla tego bardzo wielu pp. nauczycieli **straciło zaufanie** do p. Nowickiego i oświadcza się nie za jego kandydaturą, lecz za Polskim Blokiem Katolickim, którego program znają, zwłaszcza zasadę Chrześcijańskiej Demokracji. Świeżo **trzydziestu nauczycieli** nadesłało do biura Rady Okręgowej w Grudziądzu deklaracje, że stoją wiernie przy sztandarze Ch. D., w którem to stronnictwie widzą gwarancję, że postulaty chrześcijańskiego nauczycielstwa najskuteczniejszą znajdą obronę na terenie sejmowym, tem więcej, że z okręgu bydgoskiego wejdzie do Sejmu przedstawiciel nauczycielstwa p. rektor Ewald.

* * *

Z kół nauczycielskich na Pomorzu otrzymaliśmy obszerną korespondencję, dotyczącą p. Albina Nowickiego. Nie zamieścimy jej jednak nie chcąc się narazić na nową konfiskatę, bo mamy wrażenie, że kandydaci „Unji“ zażywają praw nietykalności. Nadmieniamy tylko krótko, że p. Nowicki do niedawna był zawziętym przeciwnikiem p. marszałka Piłsudskiego i dla tego zwalczał „Dziennik Bydgoski“ za jego rzeczowe i często życzliwe stanowisko wobec obecnego rządu, a teraz wszędzie krzyczy „Niech żyje Piłsudski!“ Szkoda, że rząd nie zdobył sobie lepszych i więcej zaufania godnych zwolenników niż p. A. Nowicki.

Jan Sobieski i Józef Piłsudski.

Apoteoza tych obu obrońców chrześcijaństwa ozdobi ściany kaplicy loretańskiej.

Warszawa, 29. 2. (AW.) Otrzymano z Rzymu wiadomość, iż za osobistą inicjatywą Piusa XI. dotychczasowe plany odnowienia Kaplicy Loretańskiej zostały ostatecznie zatwierdzone. Jako pendant do obrazu uwieczniającego zwycięstwo króla Jana III nad Turkami, umieszczony będzie na ścianie kaplicy obraz uwieczniający zwycięstwo marszałka Piłsudskiego, nad współczesnym wrogiem chrześcijaństwa, armją bolszewicką w 1920 r. Na obrazie obok marsz. Piłsudskiego umieszczona będzie postać ówczesnego nuncjusza w Warszawie, obecnego Papieża Piusa XI. W najbliższym czasie przybędzie do Warszawy, dla sportretowania marszałka Piłsudskiego mistrz włoski, któremu Watykan polecił wykonanie wspomnianego obrazu.

Coraz lepiej!

„Rząd będzie się starał przed jesienią poprawić dolę urzędników!“

Warszawa, 29. 2. (tel. wł.) Wiceminister w ministerstwie skarbu Grodyński przyjął wczoraj delegację pracowników państwowych, która przedstawiła mu memorjał, domagający się uregulowania sprawy dodatku mieszkaniowego i przynania dodatku drożyźnianego dla pracowników w miejscowościach kuracyjnych. Wiceminister obiecał delegacji zakomunikowanie odpowiedzi w pierwszej połowie marca br. i dodał, że sprawy poruszone w memorjale rozstrzyga projekt opracowanej już nowej ustawy o uposażeniu pracowników państwowych, **którą rząd będzie starał się wprowadzić przed jesienią br.**

Minister Zaleski wyjeżdża do Genewy.

Na marcową sesję Rady Ligi Narodów wyjeżdża 2-go marca jako delegat rządu polskiego minister Spraw Zagranicznych p. August Zaleski. Ministrowi towarzyszyć będą urzędnicy M. S. Z.: p. Tarnowski, naczelnik. wydz. ustrojów międzynarodowych, p. Hołówko, naczelnik wydziału wschodniego, p. Szumlakowski, kierownik sekretarjatu ministra i p. Zawisza, sekretarz osobisty ministra.

Występ antypolski b. wiceprezydenta Gdańska.

Gdańsk, 28. 2. (tel. wł.) Na zjeździe niemieckiej partji nacjonalistycznej w Słupsku zabrał głos m. innymi delegat nacjonalistów niemieckich w Gdańsku były wiceprezydent Wolnego Miasta, a obecnie poseł do sejmu gdańskiego dr. Ziehm, który wygłosił niesłychanie prowokacyjne przemówienie w odniesieniu do Polski. Ziehm oświadczył m. i.: „Dzisiejsze granice wschodnie są niemożliwe do utrzymania tak samo, jak kurytarz i Wolne Miasto Gdańsk. Gdańsk jest obszarem najbardziej zagrożonym przez niebezpieczeństwo słowiańskie. Broni się on jeszcze wprawdzie ale zachodzi obawa, że pewnego dnia ulegnie. My, Gdańszczanie, — zakończył dr. Ziehm — czujemy się złączeni nierozerwalnie z narodem niemieckim nie tylko w celach, ale także jeżeli do tego kiedy przyjdzie i w czynach".

10-lecie niepodległości Estonji.

Z okazji 10-ej rocznicy ogłoszenia niepodległości Estonji w całym kraju urządzono wielkie uroczystości. Zgromadzenie Narodowe odbyło posiedzenie galowe, na którem przewodniczący Izby odczytał orędzie do narodu. Przypominając okoliczności, jakie towarzyszyły ogłoszeniu niezależności, Estonji, orędzie stwierdza: „W czasie naszej bohaterskiej walki o niepodległość wspomagali nas najbliżsi sąsiedzi Finlandja i państwa skandynawskie oraz Wielka Brytanja — ten kraj ojczysty swobód obywatelskich. Wysiłki nasze doprowadziły do uznania nas przez wielkie narody zachodnie i przyjęcia do Ligi Narodów". Streszczając osiągnięte postępy orędzie głosi: „Estonja zdołała oprzeć organizację państwa na podstawie nowej, wielkiej reformy agrarnej, a obecnie realizuje dzieło eksploatacji nowych źródeł życia narodowego; rozwój gospodarczy jest zapewniony, bilans handlu zagranicznego przedstawia się pomyślnie, a waluta narodowa została stabilizowana. Jesteśmy związani siecią traktatów handlowych z wieloma państwami, pragniemy jednak zawrzeć jeszcze dalsze traktaty i pozyskać nowych przyjaciół".

W południe odbył się wielki przegląd oddziałów wojskowych, w którym wziął udział korpus dyplomatyczny i delegacje zagraniczne. Łotwa, Polska i Finlandja, reprezentowane są przez specjalne delegacje. Wczoraj wieczorem prezydent republiki wydał bankiet na cześć dyplomatów i delegacyj zagranicznych.

Walka młodzieży akademickiej z jedynką.

Warszawa, 28. 2. PAT. Dziś o godz. 13-tej zgromadziła się na ul. Śniadeckich, przed domem nr. 10 grupa studentów, która zaczęła zrywać nalepione na tym domu plakaty listy nr. 1, przyczem zerwała i zniszczyła znajdujący się na pierwszem piętrze tego domu portret p. Prezesa Rady Ministrów. Przechodzący ulicą dzielnicowy wystąpił z interwencją. W odpowiedzi na to studenci pobili go laskami. Dzielnicowy zawiadomił komisarjat policji, skąd przybyło dwóch posterunkowych. Studenci rzucili się na nich z kijami. Dopiero przybyły na miejsce wypadku oddział policjantów w sile 20 ludzi, rozproszył demonstrantów. W związku z powyższem zajściem komisarz rządu na m. Warszawę p. Jaroszewicz. wystosował do rektorów wyższych uczelni w Warszawie odezwę.

PROGRAMY RADJOFONICZNE.

ŚRODA, 29 LUTEGO 1928 R.

Poznań (344,8 m.). Godz. 13,00: Notowania giełdy zbożowo-towarowej. 13,15—14,30: Koncert firmy „Philips". 14,00:W przerwie koncertowej notowania giełdy pieniężnej. 17,00—17,45: Audycja dla dzieci w wykonaniu „wujcia Czesia". 17,45—18,15. Koncert wokalny p. Hanny Opińskiej. 18,15—18,45: Transmisja z Wilna. 18,45—19,00: Nadprogram, wygł. p. Janusz Warnecki, art. Teatru Polskiego. 19,00—19,15: „Silva rerum", czyli rzeczy ciekawe, wybrane i wygł. przez p. Bolesława Busiakiewicza, red. „Tygodnia Radjowego". 19,15—19,35: 45-ta lekcja języka franc. (kurs elementarny), wykł. p. Omer Neveux. 19,35—20,00: Odczyt z działu rolniczego. 20,00—20,20: Komunikaty gospodarcze. 20,30—22,00: koncert wieczorny w wykonaniu orkiestry dętej, pod. dyr. A. Sielskiego. (Transmisja z Warszawy). 22,00—22,20: Sygnał czasu, komunikaty: meteorologiczny i PAT'a. 22,20—22,300: Nadprogram, wygł. p. Janusz Warnecki, art. Teatru Polskiego. 22,30—24,00: Transmisja muzyki tanecznej z restauracji „Palais Royal".

Warszawa (1111 m.). Godz. 12,00: Sygnał czasu, hejnał z Wieży Marjackiej, komunikat lotniczo-meteorologiczny, oraz nadprogram. 15,00—15,20: Komunikaty: meteorologiczny, gospodarczy, samorządowy oraz nadprogram. 15,20—16,00: Przerwa. 16,00—16,25: Odczyt p. t.: „Teatr ludowy" — inspektor Jędrzej Cierniak. 16,25—16,40: Nadprogram i komunikaty. 16,40—17,05: „Skrzynka Pocztowa". Korespondencję bieżącą omówi dr. Marjan Stępowski. 17,05—17,20: Przerwa. 17,20—17,45: Odczyt z działu „Hygjena i medycyna". 17,45—18,15: Program dla dzieci. Transmisja z Krakowa. 18,15—18,55: Transmisja z Wilna. 18,55—19,05: Przerwa. 19,05—19,15: Komunikat rolniczy. 19,15—19,35: Rozmaitości. 19,35—20,00: Odczyt (Dział: „Rolnictwo"). 20,00—20,25: Odczyt p. t.: „Puszcza Kampinoska" — prof. Roman Kobendza. 20,30: Koncert wieczorny w wykonaniu orkiestry dętej pod. dyr. Al. Sielskiego. W przerwie biuletyn „Messager Polonais" w języku francuskim. 22,00—2205: Sygnał czasu i komunikat lotniczo-meteorologiczny. 22,05—22,20: Komunikaty PAT.

Ruch przedwyborczy.

Zagadkowe włamanie do dra Bryły.

(z) Lwów, 29. 2. (tel. wł.) Nocy ubiegłej dokonano włamania do mieszkania znanego działacza Chadecji i czołowego kandydata tego stronnictwa w okręgu Stryjskim, dra Bryły. Sprawca nie skradł nic, przeszukał tylko papiery.

Stała rubryka.

Warszawa, 29. 2. (tel. wł.) Dzisiejszą „Rzeczpospolitą" skonfiskowano.

Więcej godności, panowie akademicy!

Warszawa, 29. 2. (tel. wł.) Komisarz rządu na miasto stołeczne Warszawę Jaroszewicz wystosował do rektorów wszystkich wyższych uczelni pismo, w którem podkreśla, że w ostatnim czasie pewne grupy młodzieży demonstrowały w sposób uwłaczający godności akademików. Komisja zwraca się do rektorów z prośbą o pomoc moralną.

Redaktor „Głosu Monarchisty" pod kluczem.

Warszawa, 29. 2. (tel. wł.) Z polecenia władz aresztowano wczoraj w Kielcach redaktora „Głosu Monarchisty", kandydata listy monarchistycznej w okręgu kieleckiem, Konstantego Maciejowskiego. Dopiero na interwencję byłego posła Ćwiakowskiego minister Meysztowicz wydał polecenie zwolnienia aresztowanego.

Policja rejteruje przed P. P. S.

Warszawa, 29. 2. (tel. wł.) Wczoraj przybyła do lokalu warszawskiej okręgowej komisji robotniczej P. P. S. policja z rozkazem przeprowadzenia rewizji w poszukiwaniu jednej z odezw. Zgromadzeni robotnicy zajęli wobec władzy groźną postawę i nie dopuścili do rozpoczęcia rewizji. Z okręgowej komisji zażądano natychmiastowego wycofania niepożądanych gości. Niebawem zjawił się przedstawiciel komendy policji, który polecił posterunkowym opuszczenie lokalu.

Awantury komunistyczne.

Warszawa 29. 2. (tel. wł.) Wczoraj rozpędziła policja dwa wiece komunistyczne, odbywające się w różnych punktach miasta. Na placu Kiercelego rzucili się demonstranci na władze bezpieczeństwa. Aresztowano kilka osób. Również przy ulicy Targowej przyszło do tumultu Policja zatrzymała dwóch niebezpiecznych bolszewików.

Głodujący kandydat.

Warszawa, 29. 2. (tel. wł.) Władze administracyjne w Sarnach aresztowały byłego posła Kordowskiego, obecnie kandydata z listy Wyzwolenia. Kordowski rozpoczął w więzieniu głodówkę.

„Oburzenie na metody sanacyjne jest powszechne..."

Warszawa, 29. 2. (tel. wł.) „Robotnik" donosi, że na wiecu P. P. S. w Ostrowie Mazowieckim przyszło do burzliwych zajść. Policja zaczęła brutalnie rozpędzać tłum, i usiłowała odebrać dwa sztandary P. P. S., które jednak obroniono. Represje wywołały w mieście i okolicy nastrój wprost przeciwny, niż władze zamierzały. „Robotnik" pisze, że „oburzenie na metody sanacyjne jest powszechne..."

Rozwiązany wiec Ch. D. w Warszawie.

Jak donosi „Rzeczpospolita", w lokalu przy ul. Śniadeckich nr 5, odbywał się wiec Ch. Dem. z udziałem kilkuset osób. Podczas przemówienia dr. Stefańskiego przedstawiciel Komisarjatu Rządu rozwiązał wiec. Na zachowanie się podkomisarza policji przy usuwaniu publiczności, złożono skargę do prokuratora.

Usiłowane oszustwo wyborcze.

Krakowski „Głos Narodu" donosi, że w Małopolsce Zachodniej mają być przygotowane afisze, zawiadamiające o rzekomem cofnięciu list wyborczych z wyjątkiem jedynki (Be - be).

Mamy więc do czynienia z przeciwnikami, nie przebierającymi w środkach. Trzeba patrzeć im na palce i nie dopuścić, by wprowadzili w błąd wyborców lub sfałszowali wybory.

Co uchwaliła Rada Ministrów?

Warszawa, 28. 2. PAT. Dnia 28 bm. odbyło się posiedzenie Rady Ministrów, na którem m. in. uchwalono projekt rozporządzenia p. Prezydenta Rzeczypospolitej, w sprawie samorządowych kredytów zagranicznych i sprzedaży papierów wartościowych zagranicznych, projekt o sprzedaży nawozów sztucznych, o zmianie dekretu o miarach z dn. 7 lutego 1919 r., o ograniczeniu nieruchomości ziemskich przy przebudowie ustroju rolnego, o przeprowadzeniu meljoracji przy dokonaniu w urzędzie ziemskim przebudowy ustroju rolnego, o uprawnieniach służby folwarcznej i o wykonaniu reformy rolnej.

Kronika telegraficzna.

Warszawa, 29. 2. (tel. wł.) Byłego posła Tadeusza Bendrysa przeniesiono do Brześcia nad Bugiem w charakterze wizytatora.

Warszawa, 29. 2. (tel. wł.) Wczorajszy „Monitor Polski" podaje ustalony przez Radę Ministrów wykaz imienny nieruchomości ziemskich, podlegających przymusowemu wykupowi. Dotyczy on ziem zachodnich Rzeczypospolitej.

Miriam Przesmycki dostał „Białego Lwa".

Warszawa, 29. 2. (tel. wł.) Prezydent Rzeczypospolitej Czechosłowackiej nadesłał znakomitemu tłomaczowi Miriamowi Przesmyckiemu, byłemu ministrowi sztuki i kultury, krzyż komandorski Białego Lwa.

Dezerter z Bolszewji.

(z) Lublin, 29. 2 (tel. wł.) Do dowództwa jednego z oddziałów K. O. P. na Polesiu zgłosił się oficer sowiecki, który zbiegł do Polski, nazwiskiem Demidof. Oficer ten. który pełnił służbę w czerezwyczajce, podał, iż zdezertował z powodu walki ideologicznej wewnątrz partji komunistycznej i zupełnego ignorowania przez rząd sowiecki postulatów mas pracujących.

B. poseł Szapiel dostał 6 lat.

Wilno, 29. 2. (AW.) Sąd okręgowy w Wilnie skazał b. posła Szapiela (b. N. P. Ch. na 6 lat ciężkiego więzienia. Wyrok zapadł z 102 art. k. k. przewidującego karę za działalność antypaństwową zmierzającą do oderwania części terytorjum państwa polskiego, na rzecz Sowietów.

Niemiecki prelegent na uniwersytecie warszawskim.

Warszawa, 29. 2. (tel. wł.) Na zaproszenie uniwersytetu warszawskiego przybywa tu w połowie marca profesor psychologji wszechnicy Heidelberskiej dr. Helpach aby wygłosić odczyty. Był on prezydentem Badenji i ministrem oświaty Rzeszy.

Waldemarasowi zmiękły rury.

Warszawa, 29. 2. (tel. wł.) Jutro ma być ogłoszony tekst odpowiedzi litewskiej na notę polską. Podobno Litwa proponuje podjęcie rokowań przy udziale Ligi Narodów. Ta ostatnia ma wyznaczyć miejsce i termin rozpoczęcia układów. Gdyby Polska nie przyjęła propozycji, zgodzi się Litwa na konferencję w Królewcu w dniu 30 marca. Nota litewska utrzymana jest podobno w tonie pojednawczym.

List do redakcji.

Do odpowiedzialnego redaktora
„Dziennika Bydgoskiego"
p. Franciszka Raczyńskiego
w Bydgoszczy.

Szanowny Panie Redaktorze!

Uprzejmie proszę o umieszczenie w następnym numerze „Dziennika Bydgoskiego" następującego sprostowania (§ 11 ustawy prasowej).

W numerze 48 „Dziennika Bydgoskiego" pod tytułem „Budowa kościoła na Szwederowie a pan radny Lewandowski" pojawił się artykuł Tow. Obywateli na Szwederowie podpisany przez pp Melińskiego, Górzyńskiego i Rochowiaka, w którym zawarte są twierdzenia niezgodne z prawdą, a mianowicie:

Nieprawdą jest, jakoby wnioski rady parafjalnej kościoła Szwederowa napotykały w komisjach i na plenum rady miejskiej na bezwzględny opór ze strony drogerzysty i radnego Lewandowskiego.

Natomiast prawdą jest, że dotychczas żadnego wniosku o subwencję ani w komisji ani na radzie miejskiej nie było. Był atoli wniosek X. prob. Konopczyńskiego o nabycie przez magistrat realności położonej przy ulicy Ks. Skorupki na cele rozbudowy na łazienki natryskowe. Stwierdzam, powołując się na całe prezydjum rady miejskiej, że tylko dzięki mojej interwencji rada miejska zapłaciła tak wysoką kwotę (40.000 zł) za objekt, który tej wartości nie ma.

Twierdzenie zatem pp. Melińskiego, Górzyńskiego i Rochowiaka jest albo świadomem kłamstwem, albo pp. ci zostali przez złośliwego człowieka wprowadzeni w błąd. Żądam zatem odwołania tych fałszów na łamach „Dziennika Bydgoskiego" i w Tow. Obywateli Szwederowa w przeciwnym razie zmuszony będę do wytoczenia tym panom skargi o obelgę.

Łączę wyrazy szacunku dla p. redaktora i kreślę się

A. B. Lewandowski.

43

— to numer naszej listy tylko w okręgu bydgoskim.

Nie pozwólcie się bałamucić!

W okręgu bydgoskim lista nr. 25 nie istnieje, zaczem nie należy kartek wyborczych z tym numerem oddawać, gdyż byłyby to głosy zmarnowane.

Polecamy w okręgu bydgoskim (powiaty: Bydgoszcz, Inowrocław, Szubin, Wyrzysk, Żnin, Strzelno) listę

nr. 43.

Wyjaśniliśmy już krótko, dlaczego w okręgu bydgoskim Chrześcijańska Demokracja nie mogła iść wspólnie z „Piastem", jakkolwiek zresztą blok ten uważa za najkorzystniejszy i najpożądańszy dla Polski. Szkopuł stanowi jedynie **osoba kandydata**, którego wielkopolska organizacja PSL. „Piasta" na okręg bydgoski wysunęła. Ch. D. nie mogła się zgodzić na tę kandydaturę, gdyż musiałaby się wyrzec własnych zasad, od których zasadniczo nigdy nie odstępuje. Tem się tłomaczy ubolewania godne rozbicie Polskiego Bloku Katolickiego w okręgu bydgoskim i brak listy nr. 25.

Znajdą się zapewne ludzie podstępni, którzy wciskać będą wyborcom kartkę z numerem 25. Wobec tego zwolennicy nasi w okręgu bydgoskim niech pamiętają, że ważna tu jest i obowiązująca dla nas lista **nr. 43** i kartkę z tym numerem niech do urny wyborczej oddadzą.

Wielkie zebranie przedwyborcze Ch. D. w Bydgoszczy.

Dziś, w środę 29 b. m. o godzinie 7-mej wieczorem odbędzie się w Strzelnicy, przy ul. Toruńskiej, wielkie zebranie przedwyborcze Chrześcijańskiej Demokracji.

Referaty wygłoszą: **pp. prof. Jan Kaźmierczak, Budniak i rektor Ewald.**

Na zebranie to mają wstęp członkowie i sympatycy Ch. D., członkowie Ch. Z. Z. i P. Z. K. **Socjalistom wstęp wzbroniony.**

Zarząd Rady Okręgowej.

Humorystyczny wiec Unji w Łabiszynie.

Dnia 24 bm. odbył się wiec Unji Kat. Ziem Zach. w sali p. Kowalskiego. Sala nabita była po brzegi ciekawymi widowiska, które to miało rozpocząć się o godz. 20.30. Punktualnie o godz. 21,15 zjawiła się Unja z p. Sokolowskim na czele. Zjawienie się p. Bembnisty przy stole prezydjalnym spowodowało liczne protesty. W końcu udało mu się przemówić. Do prezydjum powołano znaną trupę liliputów w osobach pp. Marnerta Bolesia, Danielewicza Kostka, do pióra zaś Cielątkowskiego Franciszka. Prezydjum wiecu wywołało huragany śmiechu. Referat zdał pewien nauczyciel z Poznania, kandydat do Sejmu. Podczas dyskusji zabrał głos p. Wnoziński z Załachówka i inni, atakując Unję. Wiec zakończył się fiaskiem Unitów.

Pantomina cyrkowa, czyli wiec Unji w Chojnicach.

Bardzo szumnie afiszowany wiec Unji w Chojnicach na dzień 26 bm. spalił na panewce. Zagajenie wiecu p. Kalety przyjęto gwizdem i tupaniem. Pierwszy mówca Unji po 5-ciu minutach musiał zakończyć swoją bezprogramową gadaninę. Następnie rozpoczęła się pantomina cyrkowa, której głównym bohaterem był b. trzeciorzędny aktor sceny grudziądzkiej niej. Jóźwicki, wysunięty przez Unję na naganiacza wiecowego.

Trzeba przyznać, że popisywanie się p. Jóźwickiego przed publicznością różnymi kawałami cyrkowemi ubawiło salę. Jeżeli jednak miało to wystarczyć za programowe przemówienie Unji, to doprawdy trudno zazdrościć programu. Nie pomogła jednak pantomina cyrkowa, gdyż w dyskusji wszyscy mówcy potępili Unję a w szczególności p. Banarczyk, przedstawiciel Polsk. Bloku Katolickiego, który w dosadnych słowach napiętnował dezerterów z Chadecji pp. Nowickiego i in., jak również całą niepoczytalną robotę Unitów. Wśród oklasków i okrzyków za listą nu mer 25 zakończył p. Banarczyk swoje przemówienie, po którem odśpiewano „Boże coś Polskę" i wiec rozwiązano. Tak to kompletnem fiaskiem zakończył się występ „Unji" w Chojnicach.

25

— to numer naszej listy we wszystkich innych okręgach.

Unję biją wszędzie.

W dniu 24 bm. zwołała Katolicka Unja Ziem Zachodnich wiec do **Papowa Toruńskiego**, na którym po referacie prelegenta zabrali głos w dyskusji m. in. pp. Walusiński i St. Woziwoda, opowiadając się za Polskim Blokiem Katolickim. Wszyscy zebrani jednogłośnie oświadczyli się za listą 25. Tak więc Unja poniosła kompletną klęskę.

W dniu 25 lutego br. odbył się w **Łobdowie** w sali p. Górskiego wiec Unji, urządzony przez p. Chwastka z Wąbrzeźna. Już na samym początku p. Chwastek natrafił na trudności, gdyż nikt z zebranych nie przyjął przewodnictwa. Dopiero na skutek prośby zdecydował się zebraniu przewodniczyć prezes NPR. z Korczewa. Gdy zaczął przemawiać p. Chwastek, poczęto wołać „precz z nim" i proszono przewodniczącego, ażeby przemawiającemu głos odebrał, co też ku zadowoleniu zebranych się stało. Pan Chwastek musiał się oddać pod opiekę policji. Widać, że w powiecie wąbrzeskim „chwasty" się nie przyjmują.

Klęska Unitów w Brusach.

W ub. niedzielę o godz. 1-ej odbył się w sali p. Szamockiego wiec Unji, którą reprezentowali pp. Kaleta, właściciel hotelu w Chojnicach i Chrzanowski, właściciel majętności Zbeniny. Referat wygłosił p. Kaleta. Prawie wszyscy zebrani w liczbie około 600 wypowiedzieli się przeciwko „Unji".

Wiec zakończono odśpiewaniem hymnu „Boże coś Polskę".

43

Co wybudował duch zgody i wiary,
Tego nie zwali ni zdrada ni złość.
Nad nami wieją rodzime sztandary,
I dzieło nasze będzie w przyszłość rość.

Zła siła judzi, zła siła się ciska,
My — z dłonią w dłoni — idziemy krok w krok
Bracia! godzina zwycięstwa jest bliska!
NIECH ŻYJE POLSKI KATOLICKI BLOK.

25

Dr. Mieczysław Jarosławski. (2

Tajemniczy chemik.

POWIEŚĆ.

(Ciąg dalszy).

Zamaskowana postać o s t r o ż n i e schodziła po stromych przepaścistych schodach wgłąb słabo oświetlonej piwnicy, u wejścia do której zastąpił jej drogę starszy, przygarbiony o ponurej twarzy odźwierny.

— A pan tu czego? — zagadnął, dobrze udając zdumienie.

— Musiałem — odparł zamaskowany jegomość.

— O tak późnej porze?

— Córka waszego pana chora.

— Która to?

— Janinka dzisiaj.

— Numer wasz? — indagował dalej już spokojnym głosem po pierwszej próbie wymiany haseł.

— 0.21.

— Czas?

— Wietrzny od wschodu.

— Kto w pracy?

— Laborant Jego królewskiej Mości.

— W zrzeszeniu godło?

— Aspirant tajemniczej chemji.

— Dobrze. Zgadza się. Wejdźcie.

To mówiąc, nacisnął niewidzialny guzik w starej kamiennej ścianie. Wolno obróciła się zwarta granitowa płyta i z wnętrza zionęła ciepła struga powietrza... Rozwarła się niewielka luka, przez którą mógł zaledwie wcisnąć się człowiek, pochylając się przytem dobrze.

Ale zamaskowany jegomość nie wchodził, lecz zwrócił się do badającego go odźwiernego, który nie przestawał go obserwować czujnem okiem.

— Jak się nazywa niebezpieczeństwo?— zagadnął go, stając tuż przed progiem.

— Trzy kroki w przód, trzy kroki w tył — podwakroć, obrót wokoło — potrzykroć. Gzygzakiem prostych kątów — naprzód.

— Kłamiesz!— zaprzeczyła maska.

— Przekonaj się, kiedyś mądrzejszy — odparł odźwierny.

— Ciało moje pragnie jeszcze żyć i służyć sprawie.

— Zatem żyć będziesz i będziesz służył, jeśliś pokorny. Teraz wejdź i stań przy swojej pracy. Dziś przejdziesz prawą stroną po dwa kroki naprzód i jeden wstecz. Uważaj dobrze, bo zginiesz, jeżeliś nieostrożny.

— Wiara mnie zbawi i ukochanie sprawy — odparł zamaskowany.

Ceremonjał wpuszczenia był skończony, bo w następnych słowach przybysza czuć było już odprężenie przepisowej suchości i ścisłości w wymianie umówionych haseł.

— A teraz ostrzeżenie — intymniej dodał tajemniczy przybysz. — Leży nieopodal na ulicy dwóch unieruchomionych drabów, którzy mnie przed chwilą napadli. Należy z nimi zrobić natychmiast porządek. Znają adres i, gdy przyjdzie im pomoc, mogą się wedrzeć tu przemocą. Nie wiem, czy byłoby to na rękę naszemu mistrzowi.

— Zrobię, jak nakazują czynić przepisy i rozum w takich wypadkach — odparł odźwierny.

Zamaskowany jegomość umówionym krokiem wszedł wgłąb długiego, pokręconego korytarza.

Po chwili sztaba uniosła się znów, uchyliły się drzwi wejściowe i dwie ciemne postacie wychynęły w mrok ulicy. Napastnicy leżeli nieruchomo. Uprzątnięto ich szybko, wnosząc na barkach do wnętrza tajemniczej piwnicy, gdzie zostali złożeni w ciemnej alkowie, oddzielonej od reszty „lokalu" ciężkiemi drzwiami.

W niewielkiej sali rozświetlonej zaledwie małą żarówką elektryczną wokoło okrągłego, hebanowego stołu ulokowały się w klubowych fotelach cztery zamaskowane postacie w oczekiwaniu otwarcia posiedzenia. Wszystkie maski były w czarnych płóciennych płaszczach zakrywających ich całkowicie i niepozwalających po ruchach rozpoznać osoby. Zamaskowani siedzieli jak automaty w nieruchomych pozycjach. I zdawało się, że nic ich nie zdołałoby wyprowadzić z tej równowagi. Jedno miejsce przy stole zostało jeszcze wolne — w tym kierunku zwrócone były wszystkie głowy. Czasami tylko oczy tajemniczych indywiduów świecące z poza gumowych, otaczających szczelnie ich głowy masek wpatrywały się wzajem w siebie uporczywie, choć bezcelowo, bo skąpe światło nie pozwalało na rozpoznanie ich blasku i barwy. Zgodnie z obowiązującym tu regulaminem panowało grobowe milczenie.

Czarne ściany sali chłonęły słabo promieniujący żar niklej lampki i jakby się rozwierały w niesamowitą bez końca ciągnącą się przestrzeń.

Chwilami mogło się zdawać, że jedna z zebranych tu postaci szuka w tych ścianach otworów, jakby ją dusiło już to ponure, grobową ciszą wypełnione wnętrze.

Jakoż po dłuższej chwili z ciemności wyłonił się naraz człowiek o odsłoniętej twarzy — niby wyrósł z niesamowitej, czarnej głębi ścian... Człowiek ten, zmierzając ku stołowi, przewalał się ruchem pelikana z nogi na nogę, przyczem kolana wyginały mu się naprzód, a jedna z nóg zdawała się być krótszą od drugiej. Ręce o długich, ostremi paznokciami zakończonych palcach objiały mu się o kolana i sprawiały wrażenie rąk manekinu, który porusza się za pomocą nastawionej maszynerji.

Wysunięta naprzód dolna szczęka i cofnięty wgłąb twarzy nos nadawały jej potworny, małpi wyraz, któremu wyraźnie przeczyły płomienne i bystre, inteligentne oczy, osadzone głęboko pod krzaczastemi brwiami.

(Ciąg dalszy nastąpi).

Oczekiwanie.

Smutno i szaro w tej naszej krainie.
Po białych polach tańczy wiar i śnieg, —
Jakże daleko jest nadzieji brzeg,
Skąd do mej duszy dobra wieść nadpłynie.

Wszystko ma kres swój i wszystko się kończy;
Rygle u szczęścia zasunięto bram,
Wszystko rozdałem i czuję się sam,
Smutny wędrowiec w pokutnej opończy

A jednak serce ciągle na coś czeka
I ciągle patrzę na daleki brzeg...
Ale się sypie tylko cicho śnieg
I nikt mię więcej nie woła z daleka.

Henryk Zbierzchowski.

Fantazje antypolskiej hakaty.

Strach ma wielkie oczy. — Wszędzie niebezpieczeństwo polskie, nawet nad Renem. — Przeciw granicom polsko-niemieckim.

Berlin. Prezes niemiecko - narodowego stronnictwa w Słupsku poseł do Reichstagu hr. Eulenburg wygłosił obszerny referat, w którym podniósł, że Polska wygnała (?) ze swoich granic około miljona Niemców, wytwarzając przez to największą ze znanych w ostatnich stuleciach wędrówkę ludów. Obecnie, gdy cały szereg Niemców zmierzał do zawarcia traktatu handlowego z Polską, wydała Polska rozporządzenie o strefie granicznej, celem usunięcia wszystkich Niemców z pasa 30-to kilometrowego wzdłuż granicy. Tendencje zaborcze Polski zwracają się, jak twierdził mówca. przeciwko Prusom Wschodnim. Polska chce najprzód zagarnąć Litwę a następnie Gdańsk, aby wówczas zabrać Prusy Wschodnie, jako dojrzały owoc. Te plany łupieskie muszą jednak rozbić się o jednomyślny opór Niemców na kresach wschodnich.

Posłanka do sejmu pruskiego Spohr z wielką emfazą przypomniała testament polityczny Bismarka, reasumując go w twierdzeniu, że armja polska oznacza armję francuską nad Wisłą i że **Niemcy, posiadając Polaków na tyłach, nie będą mogli utrzymać granicy nadreńskiej.** Poseł do Reichstagu i Landtagu Baecker oświadczył, że cały naród niemiecki musi zdać sobie sprawę z tego, iż chociaż wojna światowa skończyła się, to jednak na wschodzie Niemiec toczy się nowa wojna okopowa, prowadzona przez przeciwnika zatrutą bronią zapomocą obniżania cen i obniżania kultury, która ma na celu skruszenie oporu niemieckiego. Tutaj na Pomorzu — oświadczył poseł Baecker — znajdują się **nowe niemieckie pozycje Zygfryda przeciwko Słowianom (!)**

Równocześnie z kongresem stronnictwa niemiecko-narodowego w Słupsku odbywał się w sobotę i w niedzielę zjazd komisji wschodniej niemieckiej partji ludowej w Pile. W sobotę wieczorem odbyło się w Pile wielkie zgromadzenie publiczne z udziałem nadprezydenta prowincji p. von Buelowa. Przemówienia wygłosili poseł niemieckiej partji ludowej do Reichstagu von Kardorff i poseł Kempke. Pierwszy mówca oświadczył. że byłoby to **zbrodnią,** popełnioną na narodzie niemieckim i na całej ojczyźnie niemieckiej, gdyby Niemcy zawarli **traktat handlowy z Polską,** któryby szkodził rolnictwu niemieckiemu.

Zebrani uchwalili rezolucję, oświadczającą, że „przedstawiciele niemieckiej partji ludowej ze wszystkich prowincji zachodnich, zebrani na kongresie w Pile zasyłają pozdrowienia ludności niemieckiej po obu stronach granicy, przeprowadzonej przemocą i wbrew prawu. Nigdy naród niemiecki nie uzna krzywdy, wyrządzonej mu przez traktat wersalski na granicy wschodniej Niemiec. Nigdy nie dopuści naród niemiecki do Locarna wschodniego.“

Listy z Poznania.

Po karnawale. — Bale reprezentacyjne i ich powodzenie. — Popielec. — Karnawał przedwyborczy — Nie argumenty, lecz pałki i pięście. — Zamiast „białych“ tygodni — „pstre“ tygodnie. — Rekolekcje i rozmyślania postne jako źródło powrotu do prawdy. — Na ustach wszystkich: co przyniesie 4 względnie 11 marca.

Poznań, 27 lutego.

Minął karnawał.. szumny i wesoły, mimo wszelkię utyskiwania na — jak zwykle — ciężkie czasy. Jednakże znalazł każdy to tę lub ową sposobność, by karnawałowo choć jeden spędzić wieczór.

Ogólnie biorąc wyróżniły się trzy bale: na rzecz Bratniej Pomocy, przechodzący już w tradycję, tym razem tem znamienny, że młodzież akademicka złotą oznaką zasługi odznaczyła wojewodę Bnińskiego w dowód uznania za wydatną pomoc na rzecz młodzieży akademickiej, między którą tak wiele jest biedy i tyle potrzeby życzliwej i czynnej pomocy.

Inny charakter miał bal kupiectwa. Po raz pierwszy z inicjatywy Związku Tow. Kup. odbył się reprezentacyjny bal kupiectwa nietylko poznańskiego, ale wielkopolskiego z współudziałem władz. I on po za miłą atmosferą wytwornej zabawy przyniósł pokaźną sumę czystego dochodu na rzecz Domu Kupiectwa, który ma stanąć w Poznaniu.

Clou jednak sezonu tworzył bal prasy, tym razem ujęty w maskaradową redutę w salach, widowni i na scenie Teatru Wielkiego, który magistrat poznański udzielił braci po piórze, zorganizowanej w Syndykacie poznańskich Dziennikarzy.

Tłumy bawiły się do rana — już słońca promienie oświatlały ulice Poznania, gdy ostatnie mohikanie z żalem opuszczali Teatr Wielki. Natomiast z uczuciem radosnego zadowolenia zliczał zarząd Syndykatu tysiączne banknoty, które w poważnej ilości zwiększyły kasę Syndykatu, dając świadectwo, że prasa przyciąga i nęci, a może ma też być dowodem, ze z ósmem mocarstwem świata i na bruku poznańskim się liczą, acz po cichu i w duchu tak często na nie złorzeczą, szczególnie w obecnej chwili przedwyborczej.

Tymczasem nadszedł Popielec. Na głowy posypano nam popiół jako memento znikomości ziemskiej.

Czy jednak wszyscy to momento zrozumieli, śmiem wątpić, przypatrując się akcji przedwyborczej. Mimo postu nie braknie w niej humoru karnawałowego, gdy tak socjaliści i komuniści przemawiali do siebie nie rzeczowemi argumentami, ale wyrazistszemi, swojskiemi t. zn. antkowskiemi, bo pięścią i pałką. I w ten karnawał wyborczy wdawać się musi ostatecznie policja, musi ochładzać temperamenty, a gorętszych i zawadjackich nawet prosić w gościnę!

Karnawałowo wyglądają też ulice. W połowie lutego przy każdej ruchliwszej ulicy handlowej powiewało po kilka białych chorągwi, głoszących wszystkim, że „białe nastały tygodnie“. I przechodzień od rana do wieczora w składach mógł podziwiać bogactwo bieli, w której prym dzierżyły pajęczyne tajemnice kobiecych kombinacji, będących dumą kobiecą, a kłopotem mężczyzn (szczególnie ich kieszeni!)

Dziś znikły już „białe wystawy“. Natomiast mamy teraz „pstre tygodnie“. Litfasy ogłoszeniowe mienią się barwą najrozmaitszą od „niepokolanej“ białości po przez różowe, niebieskie, różnobarwne itd aż do jaskrawo czerwonych odezw, których treść spokojnemu obywatelowi zapowiada wszelaką szczęśliwość w Polsce, skoro odda na jej listę głos, a nie na przeciwnika. Najwięcej harcuje t. zw. Katolicka Unja Gospodarcza, o której złośliwi mówią, że harcuje tak żywo, by mniej boleśnie odczuć spadek swój ze siodła w dniu wyniku wyborów.

Gorący czas przedwyborczy mimo wszystko mija spokojnie w Poznaniu, a tylko po gazetach tak ostro huziają na przeciwników, że po raz nie wiem wyborczym czynniki odnośne specjalne wydelikacone mają powonienia i smaki. który stwierdzamy, że mimo wszystkie gromy przyjmuje je cierpliwie papier, a nie wzrusza się niemi przeciętny obywatel, a tylko dziwi, że władze się aż tak dalece denerwują, że konfiskują pisma za artykuły, które nikogo nie wzburzają. Ale widocznie w czasie przed-

Tak tedy nie pozbyliśmy się jeszcze karnawałowych wrażeń przedwyborczych, które niewątpliwie jeszcze ujaskrawią się w tym ostatnim tygodniu przedwyborczym.

I dobrze że jest post i czas umartwień i rozmyślań nad koniecznością naprawy. Na drzwiach kościołów poznańskich zauważyć można wezwania do udziału w rekolekcjach, które rozpoczną się w drugiej połowie marca. Mam wrażenie, że lwia część prowodyrów i działaczy wyborczych wziąć w nich winna udział, by posłuchać nauk o chrześcijańskiej miłości bliźniego, o prawdzie, której naginać nie należy do partyjnych potrzeb, a przedewszystkiem o istocie katolicyzmu, którym dziś operują partje w swych egoistycznych zamiarach — przoduje endecja — zapominając że świętościami religijnemi szargać nie wolno między waśnie i kłótnie partyjne.

Przejawy, o których wyżej pisałem, górują w chwili obecnej nad nami. To też bez większych wrażeń mijają doskonałe przedstawienia „Moralności pani Dulskiej“ z jubilatką Teatru Nowego p. Czarnecką na czele. Mało się mówi o premjerach w operze i Teatrze Polskim, nie ożywiły nawet wyniki konkursowe z zimowej olimpjady w szwajcarskiem St. Moritz.

Góruje nad wszystkiem pytanie, jaki będzie wynik w najbliższą niedzielę wyborów do sejmu. A ich wynik będzie też zapowiedzią tego, co nastąpi w dniu wyborów do Senatu — 11 marca.

Obserwator.

Pierwsza podróż historyczno-wojskowa na pole walki z powstania wielkopolskiego z roku 1919.

Towarzystwo dla badań nad historją powstania wielkopolskiego 1918-19 r. przesyła nam artykuł informacyjny o podróży historyczno-wojskowej pod Szubin dla przestudjowania kontrofenzywy ś. p. ppłk. Grudzielskiego Kazimierza. Jak się dowiadujemy, podobne podróże mają się odbyć także na innych terenach naszych ważniejszych walk powstańczych.

Wojskowe Biuro Historyczne przy M. S. Wojsk. w Warszawie i Dowództwo VII Korpusu organizują w połowie marca br. pierwszą podróż historyczno-wojskową na pola walki szubińskiej z dnia 11 stycznia 1919. Według dyrektyw szefa wojskowego biura historycznego gen bryg. Juljana Stachiewicza odbywać się mają przed ustaleniem ostatniej redakcji opisu minionych działań wojskowych podróże historyczno-wojskowe na terenach wypadków podczas których dowódcy ówczesnych działań mieli by okazję do uzupełnienia próbnego opisu swojemi osobistemi spostrzeżeniami z czasów minionych walk. podlegających teraz badaniom. Nowość tej metody pracy historyczno-wojskowej polega na tem, że zarówno dokument archiwalny, jak i „relacja“ żyjących jeszcze uczestników walk mają się złożyć razem na dydaktycznie najlepszy opis zdarzeń wojskowych.

Referent historyczny dysponuje dzisiaj dzięki pomocy Towarzystwa dla badań nad historją powstania wielkopolskiego pokaźną liczbą relacyj w formie kwestjonarjuszy powstańczych. Sporządzone przez niego opisy walk szubińskich opierają się w równej mierze o dokumenty jak i relacje. Podróż, mająca się teraz odbyć, ma ustalić w sposób ostateczny przebieg walki, zresztą jednej z największych naszego powstania.

Równocześnie podróż ta będzie inauguracją całego szeregu podobnych podróży, które mają się odbyć w miarę postępu studjów na terenach wszystkich naszych walk powstańczych. Na zaproszenie DOK VII mają w podróży tej obok przedstawicieli władz cywilnych i wojskowych wziąść udział gen bryg. Taczak Stanisław, który wówczas aż do dnia 15 stycznia 1919 był głównodowodzącym wojsk b. zaboru pruskiego, byli dowódcy frontów wielkopolskich oraz najwybitniejsi z dowódców powstańczych.

Między innemi podczas takich podróży historyczno-wojskowych będzie mogła składać swoje zeznania ludność cywilna, która przeżywała walki, podlegające badaniom, a przedewszystkiem ówcześni powstańcy, którzy nie powinni ominąć okazji, by przed historykami wojskowymi, złożyć swoje zeznania, odnoszące się do badanych walk.

Miejscem spotkania około 60 uczestników pierwszej podróży historyczno-wojskowej będzie **Kcynia,** gdzie nastąpi inauguracja podróży. W dniu drugim przejadą uczestnicy przez pola walki do **Szubina,** gdzie zatrzymają się przez dzień drugi i trzeci.

W trzecim dniu badane będą osobnemi grupami wypadki bojowe w miejscowościach: **Samoklęsk, Pińsk, Wolwark, Kołaczkowo i Szubin.** W tej pierwszej części podróży Kcynia i Szubin będą miały okazję ugościć w swych murach wyswobodzicieli powiatu szubińskiego. Z Szubina większa część uczestników podróży rozjedzie się.

W czwartym dniu podróży komisja historyczno-wojskowa w liczbie około 7 oficerów przeniesie się do **Żnina,** gdzie nastąpi spotkanie z grupą tych dowódców powstańczych, którzy w dniu 11 stycznia 1919 r. walczyli pod Żninem. Piąty dzień podróży będzie poświęcony badaniom walk na linjach: **Sarbinowo—Żnin i Gąsawa—Żnin.**

Wieczorem szóstego dnia podróży komisja historyczna przejedzie do **Łabiszyna,** gdzie w siódmym dniu podróży razem z ówczesnymi dowódcami walk badać będzie zajęcie Łabiszyna przez wojska powstańcze w dniu 11 stycznia 1919. W ósmym dniu komisja wyjeżdża do **Inowrocławia,** gdzie w dniu dziewiątym podróży razem z uczestnikami walki pod **Złotnikami** studjuje w terenie szczegóły tej potyczki.

Celem tej podróży jest przygotowanie ostatecznej redakcji opisu bitwy szubińskiej z dnia 11 stycznia 1919 r., aby w dziesięcioletnią rocznicę mogły pokazać się w druku pierwsze krytyczne studja o naszych walkach powstańczych. Przewidziane te publikacje będą początkiem całej serji dalszych studjów krytycznych, które trzeba będzie kontynuować aż do wyczerpania całokształtu wypadków wielkopolskiego powstania.

Wynik tej podróży będzie zależał w dużej mierze od pomocy, jakiej udzieli uczestnikom podróży obywatelstwo miejskie i wiejskie powiatów szubińskiego, żnińskiego i inowrocławskiego przez dostarczenie środków lokomocji i kwater. Referat historyczny DOK VII i Towarzystwo dla badań nad historją powstania wielkopolskiego 1918—1919 przygotowały z dużym nakładem pracy naukową stronę pierwszej podróży historyczno-wojskowej. Należy się zatem spodziewać, że ludność wyżej wymienionych trzech powiatów poniesie chętnie trudy, związane z techniczną stroną pierwszej podróży, poświęconej studjom terenowym naszych walk z roku 1919.

Na tem miejscu trzeba wyrazić gorące podziękowanie władzom wojewódzkim z p. wojewodą i starostą krajowym na czele, p. prezydentowi miasta st. Poznań, pp. starostom i prezydentom miast wydzielonych za dotychczasową finansową pomoc w pracach, związanych z historją powstania. Dzięki ich pomocy finansowej badania te znalazły wreszcie stałą placówkę pracy w komisji naukowej Towarzystwa dla badań nad historją powstania wielkopolskiego 1918 1919, której przewodniczy niestrudzony dyrektor Archiwum Państwowego dr. Kazimierz Kaczmarczyk, jako delegat komisji historycznej Towarzystwa przyjaciół nauk w Poznaniu.

Wiece Ch. D.
w okręgu bydgoskim.

Dziś w środę w **Dźwiersnie, Wiktorówku i Gromadnie.**

Dnia 29 lutego (w środę) wieczorem o godz. 6 **w Osowej Górze;** o godz. 7 **w Gniewkowie.**

Dnia 1 marca (w czwartek) **w Dóbrczu i na Czyżkówku** — wieczorem o 6-ej.

W czwartek wieczorem o 6-tej **w Solcu Kujawskim.**

Dnia 1 marca (w czwartek) o godz. 6 wieczorem **w Inowrocławiu** w hotelu Basta.

Dnia 2 marca w Buszkowie i Łącku Wielkim.

Dnia 2 marca (w piątek) **w Nakle** o godz. 6½; **w Żninie** o godz 6; **w Bartodziejach** o 6-tej wieczorem.

Wiece listy nr. 43 w powiecie strzelińskim.

W środę, dnia 29. II. o godz. 8 wieczorem **w Rzadkwinie** (dla Skalmierzyc, Odrzychowa, Rzadkwina i Hub).

W czwartek, 1. III. o godz. 6 wiecz. **w Stodołkach** (dla Stodół, Kraszyc, Książa, Janikowa, Kraszyc, Sokolnik i Stodolna).

W czwartek, dnia 1. III. o godz. 8-mej wieczorem **w Sławsku.**

W piątek o godz. 5 **w Wójcinie,** o 3-ej **w Włoskowie,** o 8-ej **w Bożejewicach.**

W sobotę, 3. III. o godz. ½6 wiecz. **w Bacharciu.**

W sobotę, 3. III. o godz. 8 wieczorem **w Witowicach.**

Strzelanina na wiecu żydowskim.

W Rzeszowie odbył się wiec sjonistyczny, na którym jeden z organizatorów wiecu w chwili, gdy tłum opozycjonistów usiłował wedrzeć się na salę, strzelił z rewolweru W momencie krytycznym jeden z obecnych na wiecu stojący w pobliżu strzelającego podbił jego rękę, tak, ze strzał w tłum nie miał następstw tragicznych Wywiązała się jednak bójka, której kres położyła policja, rozwiązując wiec. W wyniku bójki kilka osób zostało rannych.

Będą musieli...

Głowiliśmy się nieraz nad tem, jak sobie rząd i ci, którzy obecne wybory „robią“ wyobrażają współpracę w przyszłym Sejmie ludzi tak skrajnie pomiędzy sobą się różniących, jacy kandydują z list rządowych: Bebe i Unii Ziem Zachodnich. Możemy jeszcze sobie wyobrazić, że książę Radziwiłł porozumie się z żydem Kirszbraunem, bo polski szlachcic czy magnat ma wrodzony pociąg do żyda. Dawniej miał go za pachciarza czy faktora, to czemużby dziś nie mógł zasiąść na ławie poselskiej jako „równy z równym“! Gorzej już będzie, gdy wróg katolicyzmu Polakiewicz czy też Kościałkowski spotka się z ks. prałatem Londzinem, a zgoła już trudno dopuścić myśl samą, aby magnat i fabrykant wielki w przykładnej zgodzie żyć mogli z robotnikiem, któremu zamyślają „świadczenia społeczne“ obciąć na swoją korzyść.

„Kit“, który spoi wszystkich rządowców, wymyślił „Głos Prawdy“, który go przedstawia:

„Konserwatysta i radykał kandydujący na listach jedynki z pewnością łatwiej będą mogli dojść do porozumienia w sprawie, dajmy na to, ordynacji wyborczej, niż chadek z chrześcijańsko - narodowym rolnikiem. Gdyż najbardziej społecznie odlegli kandydaci jedynki będą **musieli** rozumować kategorjami Państwa jako całości, a przedstawiciele nawet sympatyzujących ze sobą partyj sejmowych — kategorjami swego bezpośredniego interesu partyjnego, w tym wypadku rozbieżnego“.

Zatem będą **musieli...!** Kit więc gotowy. Czy tylko pierwszą próbę mrozu przetrzyma? Wiadomo, że świeży kit **na mrozie pęka...**

Z wieców przedwyborczych Ch. Dem.
W okręgu bydgoskim.

ŁOBŻENICA.

Gdy już wszystkie partje polityczne glebę tutejszą przeorały, przybyli onegdaj chadecy do Łobżenicy i zasiali **zdrowe ziarno,** które oby w dniu wyborów wydało plon obfity!

Wiec listy nr. 43 zgromadził w sali p. Wieczorka 400—500 osób. Przewodniczył p. Kwiatkowski, ławnikami byli pp. Osoś i Biezcz, protokół pisał p. Stróżyński — przedstawiciel Chrz. Związków Zawodowych.

Referatu red. Nowakowskiego z Bydgoszczy wysłuchali zebrani z zainteresowaniem, potakując mu. Pewnego podchmielonego awanturnika, chcącego mówcy przeszkadzać, wnet uspokojono. W dyskusji przemawiali pp. Cerajewski, Kokot, Wieczorek, Ziarnik, Mrotek i Siewkowski. Żalono się, że **„za rządów Piłsudskiego jeszcze nic nie staniało..“**, dalej, że „Niemcom wszystko bezkarnie uchodzi“ itd. Gorący apel referenta, aby poprzeć listę Polskiego Bloku Katolickiego (nr. 43 w naszym okręgu) znalazł echo bardzo wdzięczne. Wiecownicy wznosili **zapalne okrzyki na cześć redaktorów „Dziennika Bydgoskiego“,** którzy tak jak dawniej za zaborców, nie lękając się kar, tak też i teraz ludowi drogę wskazują, **nie bacząc na konfiskaty...**

Z nastrojów to jedno podnieść należy: odbywa się istna **„rzeź unitów“** (oczywiście bezkrwawa). **Dotychczasowi zwolennicy trzydziestki wycofują się jeden za drugim.** Nawet zacny przywódca osadników w powiecie wyrzyskim, p. Dobrucki, w swej szczerości publicznie tu przyznał, że działa „z przymusu“...

WĄWELNO GÓRĄ!

Z wszystkich wieców przedwyborczych, Ch. D. zdaje się, że najbardziej zadowolonym być można z wczorjaszego (28 bm.) wiecu w Wąwelnie pod Mroczą.

W sali bezpłatnie użyczonej nam przez p. Wiśniewskiego (cześć mu za to!) odbył się wiec, na który, mimo późnej już pory, przybyło przeszło 300 osób z Wąwelna, z folwarków i sąsiednich wiosek.

Wiec zagaił red. Nowakowski, prosząc do stołu prezydjalnego pp. Pilarskiego i Tuchalskiego z Wąwelna, Jaszczyka z Mierucina i Rządkowskiego z Tuszków.

O znaczeniu obecnych wyborów i potrzebie stworzenia **silnego centrum** w przyszłym Sejmie, opowiedział zebranym w sposób treściwy p. Formański, długoletni redaktor „Pielgrzyma“, obecnie redaktor „Dziennika Bydgoskiego“.

W dyskusji przemawiali pp. red. Nowakowski z Bydgoszczy, Klaczyński z Mierucina, Kępiński z Wąwelna i Tomaszczyk z Nakła. Włoscianie **potępili secesję p. Letkiego,** ktory zamiast osobę swoją poświęcić dla dobra „Piasta“ - uparł się przy swojej kandydaturze, nie dopuszczając innej. Ludowcy wobec tego poprą listę **nr. 43.**

P. Tomaszczyk z Nakła, gorący zwolennik Cichego, postawił szereg poważnych zarzutów prowodyrom N. P. R., które nie zostały odparte. Zasiedziała ludność chętnie powierzy swą obronę kandydatom Chadecji — jako „swojakom“.

Wiec miał przebieg bardzo piękny. Zakończono go śpiewem „Boże coś Polskę“; ludność rochodząc się samorzutnie wznosiła okrzyki na cześć mówców i redaktorów „Dziennika B[...]goskiego“.

RUNOWO KRAIŃSKIE.

Wiec Chrześc. Dem. odbyty w dniu 26 bm. w Runowie Kraińskiem zagaił p. Polak, powołując na przewodniczącego p. Pawelskiego, na sekretarza p. T. Piesika, a na ławników pp. T. Janowicza i Krakowskiego. Następnie zabrał głos członek Rady Okręg. p. Sikora, który w godzinnem przemówieniu scharakteryzował znaczenie wyborów i położenie ekonomiczne i gospodarcze Rzplitej. Referatu wysłuchano w wielkiem skupieniu. W dyskusji zabierali głos pp Cyman, Roza, ks. proboszcz miejscowy i p. Polak z Bydgoszczy. Na zarzuty p. Cymana i Rozego, jakoby Chrześc. Dem. wraz z Piastem niedostatecznie broniła spraw robotniczych na terenie sejmowym, odpowiedział rzeczowo p. T. Sikora. Na zakończenie odśpiewano „Boże coś Polskę“.

BRDYUJŚCIE.

Wiec niedzielny w Brdyujściu otworzył i przewodniczył mu p. Fryka, czł. Rady Okr., który też zarazem wygłosił referat o ogólnem położeniu w kraju i omówił poszczególne listy wyborcze w okręgu bydgoskim.

Drugim referentem był p. Woźny z Bydgoszczy, który omówił listy wyborcze z okr. bydg. ze stanowiska katolickiego; zwrócił wiecownikom uwagę na skutki, gdyby przyszły Sejm nie miał większości szczerze katolickiej i wkońcu wezwał zebranych do głosowania na listę nr. 43, bo tylko ta lista daje gwarancję szczerej obrony interesów naszego społeczeństwa. W dyskusji zabierali głos pp.: Gaszak, Lenkowski, Grobelski, Pangowski i Karolczak. P. Woźny dał krótką lecz ciętą odprawę towarzyszom z P. P. S. Potem przewodniczący p. Fryka wiec zamknął. Odśpiewano pierwszą zwrotkę „Boże coś olskę“. W wiecu brało udział około 150 osób.

Powiat strzeliński.

Ostrowo. Dn. 23 bm. o godz. 6 wieczorem odbył się wiec w sali p. Drygasa przy udziale 200 osób. Obszerny referat „O zadaniu Polskiego Bloku Katolickiego“ wygłosił p. Wojtecki z Bydgoszczy. W dyskusji przemawiał p. Trzemżalski senjor. Wiec zakończono o godz. 7.30 odśpiewaniem „Boże coś Polskę“ i okrzykami na cześć listy nr. 43.

Bielsko. Dn. 23 bm. o godzinie 7.45 odbył się wiec w salce p. Janickiego przy udziale 150 osób. Referat wygłosił p. Wojtecki z Bydgoszczy. W dyskusji zabrał głos p. Mueller, rolnik z Bielska, który wezwał obecnych do głosowania na listę nr. 43. Wiec zakończono okrzykami na cześć listy nr 43.

Jeziory Wielkie. Dn. 24 bm. o godzinie 12,30 odbył się wiec przy udziale 80 osób. Referat wygłosił p. Wojtecki z Bydgoszczy. W dyskusji zabrał głos p. Hyży z Kożuszkowej Woli, nawołując zebranych do oddania głosu jak jeden mąż na listę nr. 43. Wiec zakończono o godz. 2 okrzykami na cześć listy nr. 43.

Rzeszyn Dn. 24 bm. o godzinie 4 odbył się wiec listy nr. 43 przy udziale 60 osób przeważnie włościan i robotników rolnych Referat wygłosił p. Wojtecki z Bydgoszczy. Zebrani wypowiedzieli się za listą nr. 43, prócz nikłej garstki „Wyzwoleńców“.

Wronowy. Dn. 24 bm. o godzinie 6.15 odbył się wiec przedwyborczy listy nr. 43 przy udziale około 200 osób. Referatu p. Witeckiego z Bydgoszczy wysłuchano w skupieniu. Na zakończenie zebrani wznieśli okrzyki na cześć marszałka Piłsudskiego i listy nr. 43, poczem odśpiewano hymn „Boże coś Polskę“.

Młyny. Dn. 24 bm. o godz. 8-mej odbył się wiec w sali p. Rogozińskiego przy udziale około 250 osób. Referatu p. Witeckiego wysłuchano w skupieniu. W dyskusji zabrał głos p. Szczerbik, rolnik z Młynic, który wzywał rolnika i robotnika rolnego do oddania głosu na listę nr. 43. Wiec zakończono hymnem „Boże coś Polskę“ i okrzykami na cześć marszałka Piłsudskiego i listy nr. 43.

Kożuszkowa Wola. 26 bm. o godzinie 2,15 odbył się tutaj wiec przy udziale 60 osób. Referat wygłosił p. Wojtecki. Wiec zakończono okrzykami na cześć listy nr. 43.

Berlinek. 26 bm. o godz. 4,30 odbył się tutaj wiec listy nr. 43 w sali p. Gregera. Referatu p Wojteckiego zebrani wysłuchali w skupieniu. Wzniesiono okrzyki na cześć marszałka Piłsudskiego i listy nr. 43. Wiec zakończono odśpiewaniem hymnu.

Krzywe - Kolano. Dn. 26 bm. o godz. 6-ej wiecz. odbył się tutaj wiec (nr 43) przy udziale około 300 osób. Obszerny referat wygłosił p. Wojtecki z Bydgoszczy. Wiec zakończono gromkim okrzykiem na cześć marszałka Piłsudskiego i listy nr. 43.

Z WIELKOPOLSKI i POMORZA

TRZEMIĘTOWO. (Nieudały wiec.) Na zwołanym przez p. Urbanowskiego z Mochla wiecu, przemawiał p Letke z Tryszczyna Referat jego przyjęto nieprzychylnie. W dyskusji przemawiał krótko lecz treściwie p. Stan Malicki.

TRZECIEWIEC. Z Koła Miłośników Sceny. W niedzielę, dnia 19. bm. zapoczątkowało Koło Miłośników Sceny swą pracę kulturalno-oświatową, wystawiając „Skalmierzanki". Całość oddano bardzo dobrze. Na specjalne wyróżnienie zasługuje p. Sickierkowska. Reżyserem był p. Tiescher jun Po przedstawieniu bawiono się w miłym nastroju do rana. Powyższą imprezę powtórzono we wtorek, dnia 21. bm.

SZARADOWO. (W rocznicę powstania Wlkp.) Tow. Powst. i Woj. z prezesem p Deptą i ref. ośw. p. Stachowiakiem na czele, uczciło ten moment historyczny urządzeniem uroczystego obchodu, poświęconego 9-letniej rocznicy oswobodzenia Szaradowa i okolicy z pod jarzma pruskiego.

5 bm. w niedzielę towarzystwo zebrało się przed lokalem p. Gólczewskiego, skąd wyruszono na uroczyste nabożeństwo do kościoła parafjalnego, które odprawił ks. prob. Rudnicki.

Po nabożeństwie złożono wieniec na grobie poległych.

Wieczorem urządzono w sali p. G. skromną wieczornicę, połączoną z odegraniem pięknej sztuki p. t.: „Noc w Belwederze" oraz tańcami. Publiczność jak zawsze dopisała.

MROCZA. Jarmark na konie, bydło i kramny odbędzie się w Mroczy we wtorek, dnia 6. marca 1928 r.

Fordon.

Zakończenie karnawału. Dn. 19 bm. „Sokół" nasz na zakończenie karnawału urządził zabawę, połączoną z przedstawieniem amatorskiem degrano sztuczkę 3-aktową p. t.: „Kominiarz i piekarz". Amatorzy włożyli dużo wysiłku w swoje role i przyznać musimy, udało się im. Udział publiczności w przedstawieniu był bardzo nikły, ale zato wypełniła się sala w czasie zabawy.

Z tygodnia propagandy trzeźwości. W ostatnim tygodniu urządzono u nas Tydzień Propagandy Trzeźwości, staraniem ks. Główczewskiego i przy pomocy nauczycieli pp.: Majerowicza i Augustyna. Sprzedano dość dużo literatury przeciwalkoholowej, a nadto w szkole przez trzy dni odbywały się na ten temat odczyty z przeźroczami. Licznie przybyła na „kino" dziatwa szkolna i uczniowie ze szkoły dokształcającej.

Nakło.

Z rocznego zebrania Ochotniczej Straży Pożarnej. W ub. tygodniu odbyło się walne zebranie Ochotniczej Straży Pożarnej, które zagaił naczelnik p. Siemiński i oddał przewodnictwo zebrania p. burmistrzowi Bobowskiemu. Protokuł z ostatniego walnego zebrania odczytał sekretarz p. Lenckowski. Sprawozdania zdawali p. Kühn z oddziału toporników, p. Dettloff z oddziału sikawkowego, p. Perlik z oddziału sanitarnego, p. Hoppe z kasy przychodów i rozchodów z których wynika, że gospodarka jest wzorowa, saldo na rok 1928 wynosi 1431 zł 60 gr. P. Ryborczyk, jako gospodarz zaznajomił obecnych ze stanem inwentarza, p. Lenckowski mówił o działalności sekretarjatu. W końcu zabrał głos p. Siemiński, naczelnik straży, przedstawiając całokształt pracy strażackiej.

Z walnego zebrania Pocztowców. W ub. piątek odbyło się zebranie wspólne obu zrzeszeń pocztowców. Na porządku dziennym było zatwierdzenie wydatków związanych z urządzeniem zabawy i przedstawienia. Część zysku przeznaczono jako zapomogę jednemu z funkcjonarjuszy, dotkniętemu wielu nieszczęściami, resztę przelano do kas związku. Za należyte prowadzenie finansów otrzymali skarbnicy p. Megger i Gurek ogólną pochwałę. Pana Bobka wybrano kierownikiem artystycznem.

„Hotel Imperial" z gwiazdą ekranu Polą Negri wyświetlać będzie kino „Polonja", począwszy od piątku, dnia 2 marca.

Wykład W ub. niedzielę wygłosił prof. dr. Jaksa-Bykowski wykład w gimnazjum p. t.: „Nasi gimnazjaści". Wykład ten wzbudził ogromne zainteresowanie. Referenta obdarzano niemilknacymi oklaskami.

Zebranie lokatorów odbyło się w ub. sobotę, na którę zjechał z Bydgoszczy p Matuszczak, prezes okręgowy i kandydat na posła z listy 41. Przemowa jego rozśmieszyła zebranych, którzy wiedzą, że oddanie głosów na tę listę, to strata głosów.

Zjazd delegatów Tow. Powstańców i Wojaków obwodu Koronowo.

W ub niedzielę odbył się doroczny zjazd delegatów obwodu w nowej salce hotelu p. Kopeckiego w Koronowie. Zagaił zjazd prezes obwodu p. Romanowski. Delegatów było 24 z 10 towarzystw. Przewodniczył obradom komendant okręgu p. kpt rez Wiśniewski. Ze sprawozdań wynikało, że obwód liczy 859 członków i 14 towarzystw. Zarząd obwodu założył cztery towarzystwa w ub. roku, urządził dwa manewry pod Ryszewą i pod Buszkowem.

Wybrano jednogłośnie nast. zarząd obwodu: prezes W. Romanowski, komendant M Masełkowski, sekretarz W. Mętkowski, skarbnik W. Gollnik, referent oświatowy W. Kowal.

Komendant okręgu p. kpt. rez. Wiśniewski zachęcał obecnych do dalszej intensywnej pracy. Hasłem „Wolność" zakończono zjazd. Przybyli też mili sympatycy Powst. i Woj. w osobach burmistrza Wodniczaka, dyrektora Baiera, dr. Tywusika, Urbanowskiego i in.

Kompletne fiasko Unji w Gnieźnie.

W piątek, dnia 24 bm., chciała Unja wykorzystać dzień targowy i w tym celu zwołała do sali hotelu Europejskiego wiec przedwyborczy, który wykazał, jak wyglądają szumnie reklamowane zwycięskie pochody tego „bloku". Na wiec wspomniany, przybyło zaledwie 20 osób, a główny kandydat tej listy z okręgu gnieźnieńskiego, p. Małecki z Gowarzewa pow. Środa, widząc tak „licznie zebrane rzesze", zrezygnował z przemówienia agitacyjnego.

Mimo godzinnego przeszło wyczekiwania nie zjawiło się więcej zwolenników „Unji", wobec czego prezydjum było zmuszone zrezygnować z wiecu.

Szubin.

SZUBIN. Z życia Sokoła. Dnia 12. bm. odbyło się w Domu Polskim doroczne walne zebranie Tow gimn. Sokół. Zaszczycił je swą obecnością ukochany nasz protektor czcigodny ks. radca Sołtysiński Przewodnictwo objął współzałożyciel gniazda p. J. Piasecki. Zebranie rozpoczęto odśpiewaniem marsza sokolskiego.

Przeprowadzono wybór zarządu. Prezes K. Dypczyński (ponownie), zast. prezesa S. Wieczorkowski, sekretarz St. Kłodziński, zast. sekr. J. Śledzikowski, skarbnik T. Erdman (ponownie). Komisja rewizyjna M. Kwasek, W. Weichbrodt, i F. Ciesielski, naczelnik p. Wolków podnaczelnik H. Press.

Nieudały wiec socjalistów w Szubinie. W ub. tygodniu grupa socjalistów niezależnych zwołała do Domu Polskiego wiec robotników. Zarząd Domu Polskiego odmówił udzielenia sali wobec czego wiec się nie odbył.

Również wiec Unji Gosp. Ziem Zachodnich na który przyjechali pp. Sokołowski i Sikorski, nie odniósł żywników pomyślnych.

Z Tow. śpiewu „Halka". „Skalmierzanki" wypadły dzięki gorliwej pracy dyrygenta p. Perla, prezesa p. Synorackiego i sekretarki p. Wałkowskiej oraz wszystkich amatorów bardzo dobrze. Sala wypełniona była po brzegi. Pierwsza część wieczoru poświęcona była 6-ej rocznicy koronacji Ojca Św. Program składał się z wykładu, wygłoszonego przez p. dra Nowakowskiego, sola skrzypcowego p. Perla, z akomp. fortepjanu p. Dembickiej, oraz duetu „Pod krucyfiksem" oddanego przez pp. Szymańską i Bembnistę. W drugiej części odegrano przepiękną komedjo-operę „Skalmierzanki" z wielkiem powodzeniem. Amatorzy i chór wywiązali się w całej pełni ze swego zadania.

MOGILNO. Towarzystwo Czeladzi Katolickiej w Mogilnie składa niniejszem wszystkim, którzy się przyczynili do urządzenia przedstawienia teatralnego p. t.: „Czartowska ława" w dniu 19. bm. szczególnie zaś panu lekarzowi powiatowemu Dr. Montwiłłowi staropolskie Bóg zapłać.

PLESZEW. Zabójstwo. Pomiędzy 19-letnim Józefem Lutyńskim a 27-letnim Janem Frankiem doszło do sprzeczki i bijatyki. W toku bijatyki Lutyński wyciągnąwszy rewolwer, położył celnym wystrzałem przeciwnika swego Franka trupem. Zabójcę aresztowano.

RAKONIEWICE. Kradzież roweru. Na ostatnim jarmarku skradziono p. Kitzelmannowi z Wioski rower z podwórza oberży Ludwika. Po dwuch dniach złodziej postawił rower w tem samem miejscu.

Ujście.

Spłoszone konie. W ub. niedzielę, gdy ludzie wychodzili z kościoła wypadły pędem konie z powózką p. Adolfa Hedta z Postolic, który przyjechał tutaj w odwiedziny, z otwartego zajazdu p. Friedrichowej, pędząc wprost na dom „Rolnika". Katastrofie tej zapobiegł postr. p. Pilarczyk, który widząc, że konie skręcają całym pędem w tłum, dobiegł koni, lecz zatrzymać ich nie mógł, bo były odkiełzane. Złapał jednego za uzdę i począł mocno ciągnąć w innym kierunku, co mu się udało. Konie teraz pędziły dalej, i skręciły koło p. Graetza pędząc Nowym Rynkiem wprost do wezbranej Noteci. Powózka wpadła do głębokiego około 2 mtr. i pełnego wody kanału

Zabawa Tow. śpiewu „Echo". Tut. tow. śpiewu „Echo" urządziło w ub. niedzielę w sali pp. Stroińskich zabawę z występami, wspólną kawą i pączkami. Śpiewy udały się bardzo dobrze, ku zadowoleniu gości. Zabawę tę urozmaicił kupletami p. Glapan z Chodzieży

Jarmark. W czwartek, dnia 1 marca br. odbędzie się w naszem mieście jarmark na konie, bydło, świnie i towary kramne.

Z Inowrocławia.

W czwartek wieczorem o godz. 6.30 odbędzie się w Inowrocławiu na wielkiej sali hotelu Basta **wiec Chrześcijańskiej Demokracji.** Z referatem przybędą mówcy z Bydgoszczy.

Zarząd Okręgowy Ch. D.

Czerwoni przy pracy. Socjaliści zorganizowali w Inowrocławiu bojówki w liczbie 60—80 i wysłali na miejsca, gdzie odbywały się wiece enperowskie. Bojówkarze podchmieleni zagłuszali mówców wrzaskami, hałasami i zmuszali prezydjum wiecu do rozwiązywania wieców.

25-letni jubileusz małżeństwa obchodzili w tych dniach pp. Bolesławostwo Wojkowscy z Inowrocławia. P. Wojskowski znany jest jako jeden z najdzielniejszych kupców miasta, zajmuje się bardzo sprawami społecznemi itp. Z okazji tego jubileuszu przekazał p. W. większe kwoty na rozmaite cele społeczne i filantropijne, między innemi na młodzież polską 150 zł.

Kradzież. Ub. niedzieli skradziono restauratorowi Józefowi Prabuckiemu z Inowrocławia kilka butelek wódki itp., wartości około 100 zł. Kazimierzowi Zielińskiemu skradziono stare żelazo wartości 28 zł.

Walne zebranie 19. Okręgu Kół Śpiewaczych w Inowrocławiu odbyło się ub. niedzieli o godz. 2. popoł. w Hotelu pod Lwem, w obecności delegatów towarzystw śpiewaczych z Szymborza, Gniewkowa, Jaksic, Tupadeł, Pakości, Janikowa, oraz „Szarotki" i „Dźwięk" z Inowrocławia. Oprócz tego brał udział w zebraniu p. Barwicki z Poznania, delegat związkowy, którego poproszono na marszałka zebrania. Zaznaczył on, że okręg liczy 19 kół śpiewaczych, że okręg inowrocławski stoi na pierwszem miejscu, a co do liczby członków na drugiem poza Poznaniem, gdyż liczy on 760 członków. Sprawozdanie z działalności okręgu odczytał sekretarz p. Tadeusz Stankowski, a p. Dratwiński zdał sprawozdanie ze stanu kasy, z którego wynikało, że dochodu było 492.88 zł., rozchodu 378,55 zł., pozostaje na czysto 114.35 zł. Następnie sprawozdanie z części muzycznej złożył p. prof. Sobieski, dyrygent okręgowy. W skład nowego zarządu weszli pp. Męclewski prezes (ponownie), Smoczkiewicz wiceprezes (ponownie), Wieczorek sekretarz, Stefan Weber zast. sekr., Dratwiński skarbnik, prof. Sobieski dyrygent, Wojciechowski z Janikowa, Napiralski, Świdrowicz z Gniewkowa, i Mańkowski z Pakości ławnicy, Gil i Frelichowski z Mątew członkami komisji rewizyjnej, Męclewski, prof. Sobieski, Lewandowski, Dratwiński i Wojciechowski, jako delegaci do Związku Stow. Polskich. Następnie omawiano sprawę kursów dyrygentów kół śpiewaczych, sprawę zjazdu okręgowego, którego termin zostanie jeszcze ustalony, oraz bardzo drażliwą kwestję nieprzyjęcia do okręgu „Echa" inowrocławskiego. W końcu uchwalono podwyższyć składki o 5 groszy, czyli roczną składkę podniesiono na 25 groszy Poruszono sprawę nadmiernego pobierania przez tut. magistrat podatku od urządzanych imprez artystycznych. Żadna impreza się nie udaje, ze względu na wysokość podatku od biletów wstępu.

WRZEŚNIA. (Włamania i kradzieże). Nieznani sprawcy włamali się do mieszkania rektora szkoły powszechnej, p. Wincentego Sawęckiego we Wrześni i skradli mu różne rzeczy, ogólnej wartości 3,504 zł.

Następnie tej samej nocy i ci sami sprawcy włamali się do gimnazjum państw. im. Henryka Sienkiewicza i skradli z kancelarji na szkodę dyr. Romanowicza Alfreda 35 zł., 50 gr. gotówki i papierośnicę srebrną.

Poznań.

— **Kradzież samochodu.** Dnia 26 b. m. skradziono p. Podczaskiemu w Poznaniu przy ul. Staszica 12, samochód 4-osobowy, marki „Ford", otwarty składany, koloru ciemno-zielonego, nr. rejestracyjny P. Z. 11943. Kradzieży dopuścił się 17-letni Marjan Mikołajczyk, który był zajęty u p. Podczaskiego, jako pomocnik szofera i miał dostęp do garażu. Korzystając ze sposobnej chwili, wyprowadził samochód z garażu, wziął z sobą 30 litrów benzyny i odjechał w niewiadomym kierunku. Ktoby więc napotkał złodzieja, zechce go ująć i wraz z autem odstawić do najbliższego posterunku policji.

Rozstrzygnięcie konkursu na projekt pomnika Wilsona.

Donoszą z Poznania: Został tu rozstrzygnięty konkurs na projekt pomnika Wilsona, mający stanąć w poznańskim ogrodzie jego imienia. Na konkurs nadesłano 7 prac, z czego jedną poza konkursem. Po wyłączeniu 3 prac, nienadających się do oceny, uznano za najbardziej odpowiednią i godną polecenia komitetowi do wykonania pracę pod godłem „Ocean". Autorką jej jest pani Zofja Trzcińska-Kalińska z Warszawy.

MIĘDZYCHÓD. Tow. Polek urządziło przedstawienie amatorskie p. t.: „Młynarz i kominiarz" połączone z występami. Solo skrzypcowe odegrał p. Winicki, śpiew solo p. W. Dąbrowski, oraz kilka dowcipnych monologów wypowiedział p. Rzęberski. Odegrali sztukę amatorzy pp.: prof. Korzelski, W. Dąbrowski, Zb. Łukowska, W. Wendland, St. Pazinkówna, naucz. p. Ciemierska, M. Dąbrowski. Podczas przedstawienia akompanjowała p. K. Betkówna.

ZMARLI.

Ś. p. **Salomea z Kaźmierczaków Wawerowa** w Poznaniu.

Ś. p. **Franciszka z Matuszkiewiczów George** w Poznaniu.

Ś. p. **Ignacy Przybyszewski**, weteran-porucznik, stryj zmarłego literata, w Poznaniu.

Ś. p. **Wiktorja Płotkowiakowa** w Poznaniu.

Całe Pomorze pod sztandarem Polskiego Bloku Katolickiego.

W Jeżewie, powiat Świecie odbył się w dniu 24 bm. wiec . B. K. z udziałem około 200 osób. Referaty wygłosili pp. Ciesielski, red. Zasacki i kandydat na posła z listy 25 p. J. Ledziński, spotykając się z ogólnem uznaniem zebranych. W dyskusji opowiedziano się jednogłośnie za listą 25 i wiec zakończono odśpiewaniem „Roty".

W Kruszynie i Jarantowicach przedstawicielom 30-ki miejscowi chłopi zupełnie nie pozwolili mówić, lecz jednogłośnie opowiedzieli się za listą 25, urządzając owacje na cześć mówców Polskiego Bloku Katolickiego.

POWIAT SĘPÓLNO.

W Nichurzu oraz **Sypniewie** po referatach p. Drogosia i Hinca oraz wyczerpującej dyskusji wiecownicy jednogłośnie opowiedzieli się za listą 25.

W **Płociczu** na zebraniu P. B. Kat. z udziałem 150 osób, po referacie p. Hinca (Piast) wszyscy jednogłośnie opowiedzieli się za listą 25. Charakterystycznem jest również, że p. Bloch. który wystawił swoją osobną listę a którą mu unieważniono, oświadczył się za listą 25 i zachęcał wszystkich swoich zwolenników, aby na tę listę głosowali.

W powiecie sępolińskim „Unici" stanowczo nie mają szczęścia.

W Więcborku Unitów sromotnie wygwizdano, a w Waldowie nie mógł sobie poradzić p. Prądzyński. Referat agitatora Unji z Torunia przyjęto chłodno a stanowcze wystąpienie p. Majewskiego z PSL. Piast przeciw przybyłym łapichłopom położyło kres ich wiecowaniu. Wśród drwin i śmiechów opuszczali ci nowi apostołowie Unji wiec, a wiecownicy głośno wiwatowali na cześć listy 25.

Najgorzej jednak poszło Unitom **w Sypniewie**. Oto agitator tej trzydziestki począł wygadywać przeciw Kościołowi i obraził obecnego na wiecu ks. wikarego w obronie którego stanęli wiecownicy i kije poszły w ruch, tak, że niefortunny agitator ów, oberwawszy kilka guzów, musiał czemprędzej ratować się ucieczką pod ochroną policji.

KAMIEŃ.

Dnia 26 bm. odbył się wielki wiec P. B. K. **w Kamieniu** przy udziale około 600 osób. Po wysłuchaniu referatu p. Banarczyka i p. Drogosia, wiecownicy jednogłośnie opowiedzieli się za 25-ką. Dziesięciu wyrostków pod komendą p. Darena, agitatora Unji. na interwencję zebranych musiało opuścić salę. Okrzykami na cześć Rzplitej i nr. 25 oraz odśpiewaniem „Boże coś Polskę" wiec zakończono.

CZERSK.

Wielki wiec przedwyborczy P. B. K. przy udziale około 1.000 osób odbył się dnia 24 bm. w Czersku. Po wysłuchaniu referatów pp. Jóźwika i Banarczyka i po oświadczeniu Dr. Zemkego zebrani tłumnie zamanifestowali swoje sympatje na rzecz 25-ki. Grupa wyrostków z pod znaku PPS. widząc en tuzjazm i nastrój sali zamilkła. Wszyscy. którzy zabierali głos w dyskusji opowiedzieli się za 25-ką. Okrzykami na cześć Rzplitej i Polskiego Bloku Katolickiego i odśpiewanem „Roty" wiec w spokoju zakończono.

RYTEL.

Dn. 24 bm. odbył się wic P. B. K. **w Rytlu**. Zebrani w liczbie około 400, wysłuchawszy referatu p Banarczyka, opowiedzieli się za 25-ką. Spokój na sali chciał zamącić „Unita" niej. Huzarek z Chojnic, który specjalnie przyjechał celem rozbicia wiecu. Jednak dostał "doskonałą nauczkę od p. Banarczyka, tak, iż nie czekając na zakończenie wiecu zwiał z sali. Odśpiewaniem „Kto się w opiekę zakończono".

POWIAT BRODNICKI.

W dniu 23 bm. odbyły się wiece **w Boleszynie, Polskim-Brzoziu i Pokrzydowie.**

W Boleszynie i Polskiem Brzoziu przemawiał p. Hojek, a w Małym - Leźnie i Pokrzydowie przemawiali pp. Rogala i Cejrowski. Wszędzie chętnie wysłuchano referatów, co świadczy o dużem zainteresowaniu się Blokiem Katolickim. W dyskusji mówcy miejscowi zachęcali, aby głosowano na nr. 25. W Pokrzydowie próbował wystąpić p. Krajnik z pod znaku Brejszczyzny. lecz otrzymał od zebranych a szczególnie od p. Lewińskiego z Pokrzydowa taką odprawę, że w przyszłości zaniecha swych niefortunnych wystąpień.

W dniu 24. bm. odbyły się wiece **w Szczuce, Szabdzie, Nieżywięciu i Wrockach.** W Szczuce i Nieżywięciu przemawiał p. Hojak, a w Szabdze i Wrockach p. Rząsa. Oklaski były dowodem wielkiej sympatji dla prelegenta. W dyskusji zabierali głos miejscowi gospodarze, oświadczając, że głosować będą na listę nr. 25.

W dniu 25. 2. br. odbyły się wiece **w Góralach, Lembargu, Kruszynie i Brudzawkach.** W Góralach i Lembargu referaty wygłosił p. Hojak, w Kruszynie i Brudzawkach p. Rząsa. Wszędzie wysłuchano referatów z uwagą i obdarzano referentów oklaskami. W dyskusji zabierali głos miejscowi gospodarze i robotnicy rolni, zachęcając, aby głosować na listę nr. 25.

POWIAT TORUŃ.

W ub. tygodniu odbyły się wiece Polskiego Bloku Katolickiego **w Brzęczkowie, Toporzyskach, Czarnych Błotach, Siemoniu, Lubiance i Wrzosach**, na których przemawiał czołowy kandydat p. Rząsa, Mućko i Sikora Prelegenci spotkali się wszędzie z życzliwością wyborców, którzy po zapoznaniu się z programem Bloku uchwalili jednogłośnie rezolucje oddania swych głosów tylko na listę nr. 25.

BROCHNOWO.

Dnia 26 bm. o godzinie 6 wieczorem odbyło się w Brochnowie pow. toruński zebranie przedwyborcze Pol. Bloku Katolickiego. Zebrani w ilości 500 osób po referatach wygłoszonych przez pp. Cesarza, Zaborowskiego. Nigrina i Sikory, z wyjątkiem jednego socjalisty i endeka. którzy dostali należytą odprawę w dyskusji, wszyscy oświadczyli się za listą 25.

BISKUPICE.

Dnia 26 bm. o godz. 4 po pop. odbyło się w miejscowej oberży zebranie przedwyborcze Polskiego Bloku Katolickiego, na które przybyło około 350 osób. Jako referenci przybyli przedstawiciele Piasta i Ch. D. i to: pp. Nigrin. red. Cesarz, Zaborowski i Mućko, którzy zapoznali zebranych z programem Polskiego Bloku Katolickiego. Że licznie zebrani obywatele Biskupic solidaryzowali się z naszym programem dowodzi chociażby fakt, iż nasłaną bojówkę endecką, składającą się z samych młokosów, wyrzucono za drzwi.

W końcu jednogłośnie oświadczono się za listą 25. Odśpiewaniem „Boże coś Polskę" obrady zakończono.

BIERZGŁOWO, pow. tor.

Dnia 26 bm. w godzinach popołudniowych odbył się w sali miej. oberży wiec Polskiego Bloku Katolickiego przy udziale około 100 osób. Wiecowi przewodniczył p. Zieliński. Pierwszy przemawiał współpracownik naszego pisma p. Cesarz. który zapoznał zebranych o celach Polskiego Bloku Katolickiego i jakiemi względami kierowała się Ch. D., by przystąpić do wspólnej pracy, tak na terenie sejmowym, jakoteż i w życiu codziennem. Drugi z kolei przemawiał przedstawiciel „Piasta" p. Mućko i Nigrin. W dyskusji zabrało głos dwóch sympatyków listy 30 którzy jednakże spotkali się z należytą odprawą. Zebrani po wyjaśnieniu oświadczyli, że oddadzą głosy tylko na listę nr. 25, jako dla nich najodpowiedniejszą.

SAMPŁAWA, pow. lubawski. Dnia 19. bm. odbył się wiec Polskiego Bloku Katolickiego Piast Ch. D. przy licznym udziale miejscowego obywatelstwa. Po zagajeniu wiecu przez jednego z miejscowych obywateli, jako referenci przemawiali pp. Rząsa, Rogala i Jeliński. W dyskusji wszyscy mówcy aprobowali stanowisko Polskiego Bloku Katolickiego.

RYBNO. Dnia 18. bm. w godzinach południowych odbył się wiec Polskiego Bloku Katolickiego, lista 25 w Rybnie na który przybyło około 200 osób. Po zagajeniu wiecu zabrał głos p. Rząsa, który omówił szczegółowo program naszego bloku. W dyskusji zabierało głos wielu obywateli, dziękując referentom za treściwe przedstawienie im faktycznego stanu rzeczy, poczem jednogłośnie wyrażono zgodę na program Polskiego Bloku Katolickiego listy 25. Na zakończenie odśpiewano pieśń „Boże coś Polskę".

KAZANICE. Dnia 18 bm. o godz. 8 wiecz. odbył się wiec Polskiego Bloku Katolickiego, przy udziale 150 osób. Jako referent przybył z Torunia p. Jeliński, przedstawiciel Ch D., który w przemówieniu swojem omówił sprawy ustroju społecznego i politycznego państwa, reformy rolnej, ustroju szkolnictwa i szkodliwej działalności masonerji w Polsce. Jako drugi referent przemawiał p. Rząsa, czołowy kandydat na posła, który mówił o reformie rolnej i o ustosunkowaniu się do rządu. W dyskusji przemawiali pp. Wojciechowski, Perłowski, Ciszewski, Orłowski, Jakubowski i inni. Okrzykami nich żyje Polski Blok Katolicki zakończono wiec.

Polacy! Katolicy!

Chrześcijańska Demokracja

idzie pod firmą:

„Polskiego Bloku Katolickiego" „P. S. L. Piast i Ch. D." na całem Pomorzu i ma listę nr. 25.

Wszyscy członkowie, zwolennicy i sympatycy Ch. D. powinni nietylko sami głosować na listę nr. **25**, ale razem z nami współpracować i dopomódz nam do walnego zwycięstwa, bo jedynie lista **25** odpowiada tak życzeniu miast jak i wsi i ma w przyszłości tworzyć silne **centrum** w naszym Sejmie.

Wyborcy! Polacy-Katolicy! Nie dajcie się otumanić nikomu, agitujcie i głosujcie na listę nr **25**.

W Grudziądzkiem świetne widoki.

W ub. niedzielę odbył się **w Radzynie** Pom. powiatu grudziądzkiego, wiec Polskiego Bloku Katolickiego. Mimo, że na wiec przyszło wiele pepesiaków z chęcią rozbicia wiecu, wiec miał przebieg imponujący. wspaniały. Zdawało się czasem, że owi krzykacze opanują salę, że wiec rozbiją, ale dzięki umiejętnemu kierownictwu udało się zło to usunąć. To też wściekłość tej czerwonej gwardji nie miała granic a okazali ją podczas zakończenia wiecu, gdy zaśpiewano hymn: „Boże coś Polskę".

Wiec zagaił p. Stońca i jemu przewodniczył a do prezydjum należeli pp. Wl. Milchowski i Olszewski. Jako pierwszy przemawiał p. red. Zasadzki, który omówił położenie nasze polityczne, drugi referent p. St. Kunz omówił program Ch. D. i wykazał, że program ten godzien jest poparcia i zakończył okrzykiem na cześć listy 25, który zebrani z wielkim zapałem powtórzyli.

W dyskusji zabrali głos pp. Górny z Grudziądza, który zalecał listę nr. 2 i pepesiak Lewandowski oraz niej. Jaszkowski. Kupiec p. Paluszkiewicz sprostował wybryki p. Górnego i zachęcał do stworzenia silnego. jednolitego frontu przeciw Unji jak i Endecji. Przemówienie to przyjęto owacyjnie. Odpowiedział red. Zasadzki i p. Kunz. Wzniesiono okrzyki na cześć N. Rz. Polski. jej Prezydenta i listy 25. które zmieniły się w wielką manifestację dla Polskiego Bloku Katolickiego

Wiewiórki. W ub. niedzielę odbył się w Wiewiórkach wiec Polskiego Bloku Katolickiego, na którym przewodniczył p. Adam Wesołowski do prezydjum należeli Stanierowski, dzielny społecznik i prezes Piasta i p. Kuchta.

Jako pierwszy przemawiał p. red. Zasadzki. P. St. Kunz omówił program Ch. D. i listy, jakie są w obiegu w okręgu naszym. W dyskusji zabrał głos p. Bol. Neumann.

W końcu p. Kunz zawezwał wszystkich, aby w dniu 4-go marca spełnili swój obywatelski obowiązek i oddali głos na listę 25.

W Grucie w dniu 25 bm. w obecności około 200 osób, wygłosił ciekawy referat red. Zasacki, poczem w dyskusji zabierali głos p. Welke, kandydat na posła z n-ru 24, p. Mazur z Grudziądza, oraz im. NPR-u p. Wiśniewski. Mówcy ci próbowali krytykować Polski Blok Katolicki a zwłaszcza p. Mazur napadł w ordynarny sposób na p. Wiktora Kulerskiego. Odprawa, jaką dostał endecki krzykacz, pozostanie mu długo w pamięci. Kiedy referent zapytał się, gdzie był p. Mazur, gdy p. Kulerski bronił polskości i cierpiał w więzieniu pruskiem, potwarca endecki nie znalazł odpowiedzi. Wkońcu p. Mazura chciano ze sali wyrzucić.

Wiec zakończono w spokoju okrzykiem na cześć listy 25 i odśpiewaniem „Roty".

GRUDZIĄDZ.

Wielki Wiec Polskiego Bloku Katolickiego P. S. L. Piast i Ch. D. odbędzie się w środę dnia 29 bm. o godz. 6.30 w wielkiej sali Tivoli. Szan. naszych członków, sympatyków i zwolenników gorąco prosimy o liczny udział.

DRAGOSZ-MICHALE. **Wielki wiec Polskiego Bloku Katolickiego PSL. Piast i Ch. D.** odbędzie się w piątek 2 - go marca w Michalu w lokalu p. Salczyńskiego o godzinie 6 wieczorem.

Uprasza się naszych zwolenników, aby licznie na wiec ten przybyli.

Niepowodzenia Unitów.

Łążyn, pow. toruński. Dnia 26 bm. zwołano do sali miej. oberży zebranie Katolickiej Unji Ziem Zachodnich nr. 30, na które przybył jeden z agitatorów toruńskich. Zebrani na sali rolnicy i robotnicy w ilości około 200 osób. nie pozwolili brać się na lep pięknych słówek unity, to też nie dokończywszy swojego przemówienia wśród okrzyków zebranych niech żyje lista 25, opuścił jak niepyszny salę.

Łobdowo, pow. wąbrzeski. Zwołany wiec Unji w dniu 25 bm. w Łobdowie pow. Wąbrzeski, odniósł zupełne fiasko. Na wiec przybył jako prelegent osławiony karjerowicz p. Chwastek. Wiec ten spalił na panewce.

Rozbicie zebrania Unji w Siemoniu i Lubiance.

Dnia 21. bm. odbyły się zebrania przedwyborcze Katolickiej Unji Ziem Zachodnich przy szczelnie zapełnionej sali, w Siemoniu i Lubiance, na których wyborcy niedopuścili przedstawicieli Unji do głosu.

Kalendarzyk zebrań Polskiego Bloku Katolickiego w okręgu toruńskim.

Dnia 28 bm.

Kijewo godz. 2 po pop. w oberży.

Starogród, godz. 2 po pop. w oberży.

Dnia 29 bm.

Nowe Dobra, godz. 6 wiecz. w oberży.

Dolne Wymiany, godz. 6 wiecz. w oberży.

Górzno, godz. 12 połud. w oberży.

Grażawy, godz. 7 wiecz. u p. Murawskiego.

Dnia 1 marca.

Brodnica, godz. 12 w Domu Katolickim.

Działdowo, godz. 6 wiecz. w lokalu „Polonja".

Zebranie Polskiego Bloku Katolickiego Piast i Ch. D.

odbędzie się **w Toruniu** dnia 2 marca br. o godz. 7 wieczorem w sali Strzelnicy.

Komitet Wyborczy.

Z POMORZA.

SKÓRCZ. (Kradzież z włamaniem.) W nocy z 24 na 25 bm. włamali się nieznani sprawcy do ekspedycji towarowej na stacji kolejowej w Skórczu i skradli jeden duży kufer z ubraniami i dwa worki z manufakturą, większej wartości.

Swiecie.

„Raj bolszewicki“. Wesołą tę farsę J. Gelli odegrał w sali p. Popławskiego teatr objazdowy pomorski. Udatna ta satyra, chłostająca biczem humoru stosunki panujące w bolszewji, znalazła ogólne uznanie. Publiczności jednak było bardzo mało.

Ćwiczenia hufców szkolnych odbyły się w Świeciu w ub niedzielę. O godz. 10-ej zebrała się młodzież w koszarach, skąd wymaszerowano na ćwiczenia, pod kierunkiem komendanta obwodu P. W. p. kapitana Niewiakowskiego, wraz z pp kpt. Ostapowiczem i por. Koprowiakiem. Przebieg ćwiczeń obserwował d-ca Prz. Wojskow. 16 dyw., p. major Kępiński wraz z gośćmi oraz członkami Pow. Komitetu Wych. Fiz. i Przysp. Wojsk. Po ukończeniu ćwiczeń i powrotnym marszu wśród śpiewu, nastąpiła defilada na rynku, która wypadła imponująco.

Wystawa obrazów art. mal. St Błońskiego odbyła się w sali gimnastycznej gimnazjum państw. w dniach 24 do 26 lutego. W piątek dnia 24 oraz sobotę 25 lutego zwiedziły wystawę grupy młodzieży tutejszych szkół przy minimalnej opłacie wstępnej oraz wojsko, w niedzielę zaś starsze społeczeństwo.

Chojnice.

Osobiste. Znani w naszem mieście obywatele pp. Błaszczykowie, właściciele zakładu ogrodniczego przy ulicy Gdańskiej 16, obchodzili w dniu 23 bm 25-lecie pożycia małżeńskiego. Jubilatom Szczęść Boże!

Powrót pod rodzinną strzechę. Córka p. Kościelniaka, która opuściła dom rodzicielski, powróciła do rodzinnych pieleszy.

Walne zebranie „Teatru Ludowego“. W ub czwartek w sali hotelu Centralnego odbyło się walne zebranie tow „Teatru Ludowego“ pod przewodnictwem prezesa p. Derca, który powołał na marszałka p Kubika. Następnie p. Derc wygłosił ciekawy referat p. t.: „Ideologja Teatru Ludowego“, który wzbudził ogólne zainteresowanie wśród obecnych. W dyskusji nad referatem zabierali głos pp Czajkowski, Kubik i inni Przedstawiono następnie program prac na I-szy kwartał br., mianowicie w drugim dniu świąt Wielkiejnocy, nastąpi uroczyste otwarcie „Teatru Ludowego“. Odegrany będzie głośny dramat Lucjana Rydla „Zaczarowane koło“ Następnie odegrane zostaną jeszcze dwie sztuki „Krowoderskie zuchy“ i „Czar munduru“. Celem uzupełnienia zarządu, wybrani zostali do komisji rewizyjnej pp. Tarkowska, Grochowski i Oziębło. Jak widać z powyższego, teatr ludowy zabiera się do intensywnej pracy kulturalno-oświatowej.

Tczew.

Zebranie Kupców Samodzielnych. W ub. środę odbyło się zebranie kupców samodzielnych pod przewodnictwem prezesa p Maciejewskiego w hotelu Centralnym P. E. Raduński wygłosił wykład o kupiectwie w Tczewie z czasów dawnych i przedwojennych. Prelegent zobrazował stan i znaczenie kupiectwa od wieku XI aż do przejęcia Tczewa przez władze polskie. Na zakończenie p. prezes zwrócił uwagę zebranym, że w tych dniach odbędzie się niewątpliwie rewizja u kupców co do ilości pracowników młodocianych w wieku od 16—18 lat. Kto z kupców nie dostarczył wykazów młodocianych Inspektoratowi Pracy, winien to bezzwłocznie uczynić.

Dotąd dzban wodę nosi — dopóki mu się ucho nie urwie... W tych dniach w pobliżu Swarożyna wyrzucił jeden z pasażerów pociągu dążącego z Gdańska do Tczewa. paczki z towarem, które podejmowali rozstawieni przy torze wspólnicy Towar przychwycony przedstawia wartość około 5 000 złotych, który skonfiskowany został przez straż celną Jednego z pomysłowych ptaszków gdańszczanina i brata jego Polaka dla pewności przymknięto dla przeprowadzenia śledztwa.

Osądzeni zostali za dokonane kradzieże robotnicy Ratajczyk Franciszek, Rosowski Stanisław oraz Skoniecki Bronisław na 4 miesiące więzienia.

Konfiskata „Pommereller Tageblatt“. W ub. środę został skonfiskowany numer „Pom. Tageblattu“, który w wstępnym artykule ogłosił rzekome wynurzenia francuskiego redaktora „Lesoir“ Roberta Tourly, pod nagłówkiem: „Bezsensowność korytarza“ (Der Widersinn des Korridors).

Zebranie miesięczne Tow. gimn. „Sokół“. W poniedziałek ubiegły odbyło się zebranie „Sokoła“. Sprawę imprez sportowych referował naczelnik Darga. Program tegorocznych zawodów przedstawia się następująco: Bieg leśny przez park miejski 3000 m odbędzie się 18 marca o godz. 12,45 w południe. Start i meta przy wieży ciśnień. Do biegu tego mogą się zgłaszać zawodnicy i innych towarzystw oraz niezorganizowani do dnia 16 marca u naczelnika gniazda. W dniu 1 kwietnia odbędzie się bieg sztafetowy o nagrodę wędrowną — puchar „Gońca Pomorskiego“ na trasie Tczew—Pelplin. Dnia 3 czerwca br. w niedzielę odbędzie się doroczny dzień sportowy i Przysposobienia Wojskowego. O godz. 9 wiecz. drh. prezes p, Przybyłowski zamknął posiedzenie hasłem „Czołem“. Po zebraniu rozpoczął się wieczorek familijny, na którym bawiono się ochoczo.

Baczność, Wojacy! W czwartek, dnia 1 marca o godz. 19 wiecz. odbędzie się zebranie Tow. Powst. i Woj. im. Dąbrowskiego, w Hali Pomorskiej, przy ul. Królewieckiej. Na porządku dziennym bardzo ważne sprawy.

Rada Nadzorcza Tczewskiej Spółdzielni Osadniczej zawiadama, że w środę dnia 21 marca odbędzie się walne zebranie o godz. 18-ej, w salce starostwa.

Ofiara zawodu. 18-letni robotnik Laskowski z Suchostrzyg, zajęty przy przekopach nowozakładających się torów kolejowych w Zajączkówie, został przywalony wielkim odłamem gliny. Natychmiastowa pomoc wyratowała go od niechybnej ścierci, ale urażenia ciała były tak bolesne, że nieszczęśliwego trzeba było umieścić w szpitalu.

Zjazd dyrygentów i koncert chórów toruńskich. Dnia 5. marca br. odbędzie się w Toruniu zjazd dyrygentów i prezesów kół śpiewaczych. Z okazji zjazdu miejscowe chóry urządzają wspólny koncert z udziałem orkiestry 63. pp. Do popisów wystąpią chóry „Lutnia“, „Dzwon“, i „Moniuszko“ razem około 200 osób. Dochód z koncertu przeznacza się na pomnik Chopina.

Niepowodzenie Unitów w Pelplinie.

W ub. sobotę przybyli do Pelplina z ramienia Unji niej. p. Pieniążek, podobno były dyrektor jakiegoś teatru, Jóźwicki i Wilga z Tczewa. Przewodniczył p. Krajnik. Przemówień dwóch mówców wysłuchano w spokoju, natomiast przemówienie groteskowe p. Jóźwickiego przyjęto ogólnym śmiechem. W czasie dyskusji doszło do awantur, krzyków i pisków tak, że przewodniczący wiec rozwiązał.

Wiec „Unji“ w Tczewie potępił „Unję“.

Kiedy uciekinierzy z pod sztandaru Ch. D. na Pomorzu przystąpili do sanacyjno-obszarniczego tworu wyborczego, jakim jest „Unja“ Ziem Zachodnich, nie spodziewali się z pewnością takiej klęski i kompromitacji, jaka ich wszędzie spotyka.

Najjaskrawszym dowodem klęski „Unitów“ był wiec zwołany przez nich na ubiegłą sobotę w Tczewie. Jak donosi tczewski „Goniec Pomorski“, **„był to policzek wymierzony przez zdrowy nasz ogół rozbijaczom i warchołom z pod znaku 30-stki“.**

Na wiec ten zgromadziło się około 2.000 osób.

Dawniejszy prezes okręgowy Ch. D. p. Wilga, który został z szeregów Ch. D. wykluczony, musiał z głosu zrezygnować, ponieważ wiecownicy nie chcieli go słuchać. Ilekroć się odezwał, tyle razy sala trzęsła się z oburzenia — pisze wspomniany dziennik.

Zamierzali przemawiać p. Pieniążek z Torunia i p. Jóźwiak, komedjant teatralny z Grudziądza, lecz i oni **wśród okrzyków „precz z sanacją“, precz z czwartą brygadą“, musieli zejść z estrady.**

P. Wilga, widząc, że społeczeństwo tczewskie nie da się otumanić, **opuścił estradę i wraz z swymi przyjaciółmi tylnem wyjściem czmychnął ze sali.**

Teraz wszedł na trybunę p. Wł. Bilan i przeczytał następującą rezolucję:

„Polacy miasta Tczewa, zebrani na wiecu tak zwanej Katolickiej Unji Ziem Zachodnich, stwierdzają, że „30“ jest listą rozbijającą żywioł narodowy, oraz wzywają jej przywódców do wycofania tej listy z naszego okręgu, w przeciwnym razie odpowiedzialność za zdobycie mandatu przez Niemców spadnie na t. zw. Katolicką Unję Ziem Zachodnich“.

Rezolucja została jednogłośnie przyjętą.

Tak więc wiec zwołany przez „Unitów“ tczewskich zwrócił się przeciwko nim samym i **potępił ich szkodliwą dla sprawy polskiej i katolickiej robotę.**

Klęska Unji w Pucku.

Odbył się w Pucku wiec Unji, zwołany przez niepopularnego p. Banieckiego ze Zdrady. Gdy jeden z referentów zakończył swe przemówienie okrzykiem: niech żyje lista 30, odpowiedziano mu: niech zgnije 30-ka. Przemawiali jeszcze pp. Trocha i Pilar ze Stargardu. W czasie dyskusji wiele przykrych rzeczy wypowiedziano pod adresem Unji. W pewnej chwili rozgoryczony przewodniczący wiecu Unji p. Baniecki doskoczył do Piastowca. Omal nie przyszło do krwawej bójki. Wiec ten skończył się na niczem.

Z Torunia.

Nocny dyżur ma do dnia 2 marca włącznie apteka pod „Orłem“, Rynek Staromiejski.

Z Teatru Pomorskiego.

W środę, dnia 29 bm., o godz. 8 wiecz. doskonała farsa w 3-ch aktach Starka i Eislera pt. „Sprawa Kajzera“, wprost niewyczerpane źródło humoru, dzięki któremu zdobyła ona olbrzymie powodzenie na sobotniej premjerze przyjmowana była huraganem oklasków. W tej znakomitej satyrze święcili tryumfy świetni wykonawcy ról głównych z reżyserem p. St. Orzechowskim oraz pp. Fiszerówną, Łodzińską, Zarembiną, Jaworskim i Rygierem na czele, tworząc kreacje. które zapewniają jej trwałe powodzenie na scenie naszej.

W czwartek, dnia 1 marca br., o godz. 8-ej wiecz. wspaniała komedja w 5-ciu aktach Moliera „Szkoła żon“. Będzie to przedostatnie przedstawienie wieczorne tego arcydzieła, wystawionego z pietyzmem godnym jego wielkiego twórcy, którego genjusz rozbłysnął w całym blasku dzięki pierwszorzędnej interpretacji aktorskiej, a zwłaszcza dzięki kreacji p. Leśniewskiego jak niemniej dzięki grze pp. Zielińskiej, Bojarskiej, Aleksego, Balcerzaka i innych. Ceny miejsc od 20 gr. do 2,40 zł.

Z Sejmiku powiatowego w Toruniu.

Na ostatniem posiedzeniu sejmiku powiatowego w Toruniu uchwalono budżet na rok 1928 29, który przedstawia się w cyfrach nast : 1.122.285 zł. w dochodach i rozchodach. Pozycję w nadzwyczajnych dochodach i rozchodach ustalono na 150 000 zł. Dalej uchwalono 150 000 zł. na budowę nowych szos i to Pigża—Brąchnowo i Chełmża—Dziemiony.

Koncert Pomorskiego Tow. Muzycznego. Dnia 7 marca odbędzie się staraniem Pomorskiego Tow. Muzycznego szósty koncert sezonowy na program którego złożą się utwory Popławskiego w wykonaniu orkiestry i solistów.

Z Urzędu Stanu Cywilnego w Toruniu. W czasie od 19 do 25 lutego br. urodziło się 17 chłopców, 12 dziewcząt, w tem 4 nieślubne, razem 29 dzieci. Zmarło 5 mężczyzn, 6 kobiet, 5 dzieci, razem 16 osób Ślubów zawarto 5.

Poświęcenie lokal Zw. Tow. w Toruniu. Dnia 25 bm. odbyło się w obecności zarządu i delegatów poszczególnych towarzystw, poświęcenie lokalu Związku Towarzystw w Toruniu, którego dokonał ks. wikarjusz Kwiatkowski z parafji św. Jakóba, życząc zarazem związkowi pomyślnego rozwoju. Lokal Związku Towarzystw mieści się przy ul. Królowej Jadwigi, narożnik Wielkich Garbar, ponad firmą Auto-Traktor.

Kradzież zgłosił. Brzoskniewicz Elżbieta, zam. przy ul. Batorego 13-15 zgłosiła kradzież rzeczy wartości około 300 zł.

Wykrycie kradzieży. Dnia 27 bm. wykryła policja kradzież zegarka, wart. 20 zł, popełnioną w sierpniu 24 r. na szkodę Kwiatkowskiej Anieli z Torunia. Sprawcą jest N. H. bez stałego miejsca zamieszkania; kradzież zegarka i bielizny na szkodę Busiakiewicz Janiny z Torunia Sprawcą jest S. H. z Torunia.

Napad rabunkowy. Na szosie koło wybudowań tak zwanych kolonij magistrackich napadnięty został Bruch Stefan, zamieszkały przy Porcie Drzewnym w Toruniu przez nieznanych trzech sprawców, którzy mu skradli rower i zbiegli. Wartość roweru wynosi 275 zł.

Co grają w kinach.

Kino „Światowid“ i kino „Pan wyświetlają jednocześnie od środy do niedzieli jedyny film religijny w 12 aktach pt. św. Franciszek z Assyżu.

Grudziądz.

Nieszczęśliwy wypadek na lodzie. Złamał sobie nogę na lodzie w M. Tarpnie synek p. A. Kamrowskiego (zaprzysięż. rewizora ksiąg handlowych) 12-letni Alojzy, uczeń 2-ej klasy gimn. matematyczno-przyrodniczego. Pierwszej pomocy udzielił chłopcu p. dr. Tarkowski, który przeprowadził operację z dobrym wynikiem. Jest to już trzeci wypadek w rodzinie pp. Kamrowskich. Ciężko doświadczonej ciosami rodzinie składamy nasze współczucie.

Kradzież z włamaniem. Do sklepu p. Wacł. Heinków, zam. przy ul. 3 Maja 10, włamali się złodzieje i skradli około 4 centnary kartofli. Po złodziejach niema śladu.

Wykłady Polskiego Tow. Krajoznawczego. W ub. czwartek wygłosił wykład p. Zacharkiewicz o radjo. Prelegent zapoznał licznie zebraną publiczność po krótce z historją badań z dziedziny elektromagnetyzmu, które doprowadziły z czasem do dzisiejszego systemu aparatów nadawczych i odbiorczych, lamp katodowych, baterji nadowych i t. d. Prelegent umiejętnie wyjaśnił działanie głównych składników dzieszejszej radjofonji i zakończył wykład szkicem o rozwoju radjotechniki u nas i gdzieindziej, zachęcając do popierania tak wielkiego czynnika kulturalnego jakim jest radjo. Po wykładzie słuchano koncertów na aparacie ośmiolampowym, wypożyczonym bezinteresownie wraz z głośnikiem i anteną ramową przez p. Kucharskiego. Następny wykład wygłosi 1 marca p. Sukertowa z Warszawy o Mazurach.

Z Towarzystwa Czytelni Ludowych.

Dnia 24 bm. odbyło się w gmachu Muzeum Miejskiego w Grudziądzu pod przewodnictwem dr. Bortha zebranie delegatów komitetów i podkomitetów T. C. L., celem powzięcia decyzji, czy okręgi Radzyn i Łasin, które dotychczas stanowiły odrębne komitety przyłączyć do Grudziądza i utworzyć jeden komitet powiatowy z siedzibą w Grudziądzu, czy też wspomniane okręgi pozostawić własnej działalności. Po szczegółowym referacie p. dr. Bortha, wyjaśniającym, że organizacja T. C. L. opiera się głównie na komitetach wyłoniła się dość szeroka dyskusja, rezultatem której było, by chwilowo podtrzymać obecny stan rzeczy, w najbliższym jednakowoż czasie zwołać zebranie poszczególnych członków i sympatyków T. C. L. do Radzyna i Łasina, na którem to zapadnie ostateczna decyzja.

Zaznaczyć wypada, że T. C. L. w Grudziądzu funkcjonuje najlepiej i najsprawniej z całego Pomorza, a to dzięki prezesowi komitetu p. dr. Borthowi, który nie szczędzi trudu i z wielkiem poświęceniem pracuje nad uświadamianiem jak najszerszych mas społeczeństwa.

KRONIKA

Bydgoszcz, dnia 29 luntego 1928 roku.

KALENDARZYK.

Dziś: Romana op., Rufina m.
Jutro: Albina b. w., Antoniny m.
Wschód słońca: godz. 6,53.
Zachód słońca: godz. 17,34.

DYŻUR NOCNY W APTEKACH.

Od poniedziałku 27. II. 28 do poniedziałku 5. III. 28. dyżurują:
1) Apteka pod Aniołem, ul. Gdańska.
2) Apteka Kużaja, ul. Długa.
3) Apteka pod Łabędziem, ul. Gdańska.

Wypożyczalnia książek „Lektor", ulica Gdańska 141, otwarta codziennie od godziny 8 rano do 6 wieczór. Telefon 1739.

TEATR MIEJSKI.

Dziś po cenach zniżonych ławsze atrakcyjna owiana szczerym sentymentem operetka Stolitza **„Za dawnych dobrych czasów"**.

W czwartek rozśmieszający do łez **„Potasz i Perlmutter" z pp.: Łapińskim i Łuszczewskim**, doskonałymi odtwórcami ról tytułowych. W akcie II. pokaz efektownych modeli Bydgoskiego Domu Towarowego.

W piątek **„Marja Stuart"** dla związków zawodowych robotniczych. Wszystkie bilety sprzedane. Przedstawienie, które poprzedzi przemówienie, rozpocznie się wyjątkowo o godz. 7,30 wieczorem.

Sobotni wieczór przyniesie premjerę głośnej operetki Kalmana **„Księżna cyrkówka"**. W operetce tej da się słyszeć po raz pierwszy w Bydgoszczy p. Zygmunt Malinowski, znakomity tenor scen stołecznych. Pozatem główne role odtworzą pp.: Hermanowa, Orszańska, Piekarczykówna, Andrzejewski, Józefowicz, Łapiński, Olędzki i inni. W akcie I. taniec clownów oraz Boston na głowach, oraz w akcie II. Smorgoński taniec weselny układał J. Fabian, wykonają zaś Eugenja i Marta Popielewska w otoczeniu corps de baletu. Część muzyczna spoczywa w niezawodnych rękach kap. Lewickiego, opracowania scenicznego dokonał J. Józefowicz. Piękna oprawa dekoracyjna St. Węgrzyna. Nowe kostjumy wykonane w pracowniach własnych. „Księżna cyrkówka" będzie największym szlagierem bieżącego sezonu. W kasie zamawiań ruch ożywiony.

— **O pomyślny wynik wyborów** odbędzie się w piątek o godz. 9-tej w Farze msza św. O liczny współudział w modlitwie wszystkich kobiet chrześcijańskich prosi **Sodalicja Pań miejskich.**

— **25-lecie pracy zawodowej.** W dniu jutrzejszym obchodzi znany zaszczytnie w Bydgoszczy p. Narcyz Weimann, dyrektor Państwowej Szkoły Przemysł. Dokształcającej, 25-letni jubileusz pracy zawodowej w tymże zakładzie. Szanownemu Jubilatowi składamy serdeczne życzenia dalszej owocnej pracy zawodowej i społecznej!

— **Rozumna i konieczna uchwała.** Rada Okręgowa Ch. D. w Bydgoszczy uchwaliła, jak wynika z ogłoszenia, odbyć zgromadzenie przedwyborcze w „Strzelnicy" **z pewnemi ograniczeniami. Mianowicie uchwalono nie dopuścić do udziału w zgromadzeniu przedstawicieli lewicy, którzy nie umieją zachować się kulturalnie**, a jako argumentów rozumowych używają pięści, kija i dzikiego wycia. Ludzie rozumni, chcący spokojnie radzić nad dobrem kraju, muszą **odgradzać się od tej dziczy**, która nie umie zachować się jak na obywateli przystało.

Uchwała Rady Okręgowej Ch. D. spowodowana została zajściem w Świeciu, Skokach, Śremie i innych miejscowościach, gdzie rozmaitego pokroju lewicowcy wywołali skandaliczne burdy. Ogrodzenie się wskutek tego od nich ludzi rozumnych, jest dla nich ciężkim **policzkiem, który oby tę dzicz do upamiętania spowodował.**

Roczne walne zebranie Związku Polaków z Kresów Wschodnich.

Związek Polaków z Kresów Wschodnich, prezesem kórego jest znany i cenony działacz społeczny na kresach, p. Wojniłowicz, odbył dnia 27 bm. w lokalu Klubu Polskiego przy ul. Cieszkowskiego, swe roczne walne zebranie. Przewodniczył p. prezes Wojniłowicz, który po zagajeniu dał pogląd na całoroczną działalność związku, dziękując przytem za nader intensywną współpracę około niesienia pomocy potrzebującym, paniom: gen: Ehrbarowej i inż. Stulgińskiej, które, ku ogólnemu żalowi, ze związku ustępują. Dalej dziękował za pełną poświęcenia pracę paniom: bar. Helmersen, gen. Kolankowskiej, dr. Szymańskiej, inż. Tomczyńskiej i inż. Węglewskiej oraz wszystkim ofiarodawcom. Nastąpiły sprawozdania przewodniczących poszczególnych sekcji, których jest cztery, a mianowicie: sekcja kuchni, doraźnej pomocy, niestałych dochodów i pośrednictwa pracy.

Na czele sekcji kuchni stoi p. bar. Helmersen, która referowała o działalności tej instytucji, pod nazwą „kuchni dla niezamożnej inteligencji", tak bardzo potrzebnej w dzisiejszych ciężkich czasach dla ludzi niezamożnych, którzy otrzymują posilny obiad za 58 gr. Dowodem tego, jak instytucja ta jest nieodzowną, to cyfra 22,800 obiadów, wydanych w ciągu roku, w tem bezpłatnych 9053, które to cyfry świadczą o żywotności tej tak ważnej instytucji. Gospodarka instytucji oparta jest na samowystarczalności, a obiady obliczone są tylko według własnych faktycznych kosztów. Obiady, tkóre wydaje kuchnia niezamożnym darmo, pokrywane są z dochodów rozmaitych imprez i ofiarności, i tak: p. wojewoda Bniński, który zwiedziwszy kuchnię i widząc pracę, pełną poświęcenia, wspiera ją stale datkami; jak również społeczeństwo miasta Bydgoszczy oraz ziemiaństwo okoliczne, a mianowicie: hr. Morsztynowie, hr. Skórczewska, pp. Chłapowscy, p. Makowski z Kruszwicy, urzędnicy Instytutu Rolniczego, którzy zamiast wieńca na grób swego zmarłego kolegi ś. p. Mazarakiego, ofiarowali kuchni 100 zł. i inni.

Nadmienić należy, że z kuchni korzysta bardzo wiele młodzieży szkolnej; również należy podnieść wielkie zasługi kierowniczki kuchni, p. bar. Helmersen, która nie szczędzi trudów i pracy, celem przyjścia z pomocą najwięcej potrzebującym.

Na czele sekcji niestałych dochodów stoi p. wiceprezeska związku drowa Szymańska i p. inż. Tomczycka, których sprężystości i energicznemu działaniu w urządzaniu balów, zawdzięcza związek poważne dochody, za co należy się tym paniom wdzięczność i uznanie za ich intensywną pracę.

Na czele sekcji doraźnej pomocy stoją panie: gen. Kolankowska i inż. Węgleńska, która też referowała sprawę biednych, zostających na całkowitem utrzymaniu związku. 15 rodzin, złożonych z 29 osób, otrzymuje bezpłatne obiady, węgiel oraz zapomogi pieniężne, prócz tego sekcja wyjednała 9 posad dla bezrobotnych członków związku. To też gorące uznanie należy się tym paniom za otarcie łez najbiedniejszym.

Po sprawozdaniach, p. inż. Stulgiński oświadczył im. komisji rewizyjnej, że tak książki, jak rachunki są w najlepszym porządku i wniósł o uchwalenie zarządowi absolutorjum, co też uczyniono.

P. Chojecka, imieniem wspomaganych przez związek rodzin, odczytała adres dziękczynny, ze słowami wdzięczności, wręczając go w ręce prezesa, który do głębi wzruszony, dziękował za uznanie.

Kuchnia dla niezamożnej inteligencji mieści się przy ulicy Cieszkowskiego 17.

Nowy trick złodziejski.

Złodziej, przedstawił się jako kupiec, i skradł trzy futra.

Jak pomysłowi w złodziejskich sztuczkach są różne indywidua z pod ciemnej gwiazdy, niech posłuży za dowód najnowszy tryk, jaki miał miejsce dnia 24 bm. w Bydgoszczy.

Do Bydgoszczy przybył niejaki Zelinger Pinkus, przedstawiciel firmy Józef Dawid Blonder w Krakowie, przy ul. Stradom 1, przywożąc z sobą trzy futra damskie, jako okazy dla miejscowych kupców. Jedno futro było selskinowe, drugie z kretów, a trzecie z perskich baranków; wszystkie na jedwabnych podszewkach. Zelinger zatrzymał się w hotelu Lengninga. Wieczorem tegoż samego dnia zgłosił się do niego pewien osobnik, który przedstawiwszy się jako kupiec Rosenberg z Bydgoszczy, prosił Zel. o wydanie mu futer, celem pokazania ich fachowemu kuśnierzowi. Zel. jednak futer nie wydał, lecz polecił rzekomemu Rosenbergowi przyjść następnego dnia. Osobnik ów zjawił się rzeczywiście nazajutrz, a Zel. nie podejrzewając już podstępu, wydał mu futra, polecając posługaczowi hotelowemu odnieść je w walizie za Rosenbergiem. Na odchodnem Ros. poprosił p. Zelingera o zmianę 500 zł banknotu na drobniejsze pieniądze, których jednak Z. nie posiadał w takiej ilości, więc chętnie pożyczył Rosenberg. potrzebne mu 160 zł.

Po niejakimś czasie wrócił chłopiec hotelowy i oświadczył, że Ros. odebrał od niego na ulicy Mostowej walizkę, a jemu kazał wracać z powrotem i powiedzieć p. Z., że wkrótce nadejdzie. Naturalnie rzekomy Rosenberg więcej się nie pokazał, a p. Z. padł ofiarą nowego tryku złodziejskiego, tracąc nietylko kosztowne futra, ale jeszcze 160 zł gotówki. — Rzekomy Rosenberg ma lat około 40, wzrostu 1,75 mtr., tęgi, włosy ciemno-blond, twarz okrągła, ubrany w marne futro z selskinowym kołnierzem i czarny kapelusz. Ktoby mógł udzielić jakich wskazówek, któreby naprowadziły na ślad opryszka, zechce się zgłosić do policji śledczej, przy ul. Jagiellońskiej 21, pokój 71, lub też do poszkodowanego w hotelu Lengninga.

Zjazd delegatów kółek rolniczych.

Dnia 28 bm. odbyło się w „Ognisku" zebranie delegatów wszystkich kółek rolniczych. Przewodniczył p. Pluciński. Wygłoszone referaty były czysto fachowe i nie dotykały spraw politycznych.

Uczestników było około 400.

Czwartkowe konferencje apologetyczne w kościele Klarysek.

Tradycyjnym zwyczajem odbędą się w każdy czwartek Wielkiego Postu o godz. 6.45 wieczorem t. zw. apologetyczne konferencje, połączone z religijnym koncertem najlepszych bydgoskich zespołów śpiewackich.

Pierwszą naukę wygłosi jutro, dnia 1 marca b. poseł **ks. Dr. Alex. Kubik** na temat: **„Pesymizm a chrześcijaństwo".**

Śpiewać będzie znakomicie wyszkolony chór dziewcząt szkoły wydziałowej żeńskiej, który pod kierownictwem swej dyrygentki p. Jadw. Stroińskiej wykona szereg pięknych lamentacyj.

Komunista dr. Drobner uwolniony z aresztu śledczego.

Znany z swych antypaństwowych wystąpień komunista dr. Drobner z Krakowa, który został aresztowany przed miesiącem w Bydgoszczy, postanowieniem Izby Karnej został **za złożeniem kaucji 5.000 złotych** zwolniony z aresztu śledczego. Aresztowanie Drobnera nastąpiło wskutek prowokacyjnej mowy jego wygłoszonej na burzliwym wiecu „niezależnych" u Kaubego, namawiając do zmiany ustroju państwowego, choćby przez ostrza bagnetów i kadry policji. Towarzysze Drobnera, Wnuk, Bem i Zacharjasiewicz, którzy również zostali aresztowani za zdradę stanu, nadal przesiadują w areszcie.

— **Walne zebranie Ligi Katolickiej parafji św. Trójcy** odbędzie się w czwartek dna 1 marca o godz. 8 wieczorem w salce parafjalnej przy kościele. Na porządku obrad znajdują się 1) sprawozdanie sekretarza i skarbnika, 2) wybór nowego zarządu, 3) referat ks. prob. Skoniecznego na temat: **„Nasz katolicki obowiązek wobec wyborów".** Uprasza się o liczne przybycie członków i gości Zarząd.

— **Prawdopodobny przebieg pogody w Polsce:** Chmurno, rankiem mglisto, zwłaszcza na zachodzie Polski, w ciągu dnia z przejaśnieniami. Lekki, na wschodzie umiarkowany mróz. Słabe wiatry południowo-wschodnie, przechodzące w ciszę.

— **Nabożeństwo dla głuchoniemych.** W niedzielę, 4 marca, odprawi się o godz. 10 w kaplicy św. Florjana nabożeństwo z kazaniem dla głuchoniemych.

Po południu o godz. 5-tej odbędzie się miesięczne zebranie Pol. Kat. Towarzystwa oraz Klubu Sportowego Głuchoniemych u p. Jarnatha, przy ul. Jana Kazimierza.

— **Wojewódzka Komisja samochodowa i egzaminacyjna w Bydgoszczy.** Około 20-go marca br. będzie urzędowała w Bydgoszczy Wojewódzka Komisja samcohodowa i egzaminacyjna, celem zbadania samochodów i egzaminowania kandydatów na kierowców. Bliższych informacyj może udzielić kierownictwo kursów samochodowych Z. Kochańskiego w Bydgoszczy, ulica 3-go Maja 14, telefon 1185.

— **Wszyscy śpieszcie do restauracji „Zagłoba"!** Od 1 go marca niebywała sensacja! **„Teko" małpolud, małpa szympans** w swoich niebywałych nadzwyczajnych produkcjach, budzących podziw i wesołość. Codziennie koncert emigranckiej orkiestry mandolinistów pod batutą W. Mieńszykowa. Początek o 8-mej. Wstęp wolny.

— **Ostre strzelanie.** Dnia 1. marca przeprowadza 61. p.p. Wlkp. na strzelnicy bojowej 15. D. P. na placu ćwiczeń Jachcice ostre strzelanie bojowe z C. K. M. Drogi w tym kierunku będą strzeżone przez posterunki wojskowe.

— **Ofiary.** Na prześladowanych Katolików w Meksyku złożył sędzia polub. p. Gierszewski sumę 10 zł., na biednych miasta 10 zł., również na prześladowanych Katolikow złożyła p. Brygida 5 złotych.

— **Najechana przez samochód.** Dnia 27 bm. przy ulicy Dworcowej o godz. 15,40, taksówka nr. 9, najechała na 19-letnią Zofję Kosicką, zamieszkałą przy ulicy Racławickiej 18. Kosicka odniosła lżejsze obrażenia na głowie powyżej oka. Po opatrzeniu jej w szpitalu miejskim, udała się do domu. **Dochodzenie wykaże kto ponosi winę.**

Ale się zabawił.

Niejaki p. K., obywatel pewnego małego miasteczka na Pomorzu, człowiek już dosyć leciwy znudziwszy sobie monotonję, przybył do Bydgoszczy, aby się trochę odświeżyć i użyć uciech większego miasta. Udał się więc do pewnego nocnego lokalu i tam w towarzystwie wesołych cór Ewy przy brzęku kieliszków, spływały mu chwile tak błogo, że zapomniał o swem rodzinnem miasteczku, zapomniał o czasie i ani się spostrzegł, jak ranek zaświtał, a gospodarz lokalu przypomniał mu, że czas już przerwać zabawę. Nastąpiło pewne rozczarowanie, gdy przyszło p. K. regulować słony rachunek. Jednokowo był roztropny i na wszelki wypadek schował sobie do portfelu 300 zł., który to portfel miał w wewnętrznej kieszeni kamizelki, pod podszewką, aby się do niego ktoś niepowołany nie dostał. Więc choć z żalem, zapłacił słony rachunek, myśląc sobie że zawsze ma jeszcze owe 300 zł. Jakież jednak było smutne zdziwienie p. K., gdy po wyjściu z lokalu zauważył pusty portfel, a 300 zł. ulotniły się Przyszedł więc biedak ze skargą do policji, która czyni obecnie dochodzenia.

— **Anna Marja Hecht-Heufeldowa**, znakomita skrzypaczka, daje swój własny recital w Bydgoszczy dnia 5 marca br. w sali Kasyna Cywilnego, u. Gdańska 160. W programie: Grieg, Wiotti, Kaun, Moszkowski, Sarasate i Hubay. Bilety do nabycia w księgarniach Idzikowskiego, Gdańska 16-17 i Wernicke, Dworcowa 3.

— **Ben Ali** przyjechał do Bydgoszczy i zatrzymał się w Hotelu pod Orłem; jako jasnowidzący wraz ze swym medjum, będzie udzielać wszystkich informacyj o osobach zaginionych oraz o przeszłości i przyszłości. Bliższe szczegóły w ogłoszeniu.

— **Policja poszukuje właściciel**. Policja poszukuje właścicieli skradzionych rzeczy, które odebrano opryszkom: Rosińskiemu i Ziemniakowi. Są do odebrania następujące przedmioty: walizka ciemno-bronzowa skórzana, zawierająca ubranie granatowe; walizka jasnobronzowa, imitacja skóry, zawierająca poduszeczkę, powłoczki, koszule, kaftanik, firany z 3 części w czarne pasy, woreczek z napisem: świeży chleb; ręcznik z napisem: „oszczędnością i pracą, narody się bogacą“, walizka bronzowa, mała z tektury. Prócz tego garderoba męska, bielizna pościelowa znaczona monogramem „K. K.“, bielizna męska jak: koszule, kołnierzyki i chusteczki do nosa z monogramem: „F. C.“ i „I. R.“ Poszkodowani winni się jaknajwcześniej zgłosić w wydziale śledczym przy ulicy Jagiellońskiej 21, pokój 73, w godzinach urzędowych.

— **Ujęto** jedną kobietę za przekroczenia policyjno - obyczajowe.

— **Ważniejszy od wyborów do sejmu**, jest dla matek wybór odpowiednich środków do pielęgnowania ciałek dziecięcych. Takimi środkami są jedynie: puder, mydło i krem „Hygenol“. Żądać wszędzie. 5221

Popis uczniów szkoły muzycznej p. Leona Jaworskiego.

W ub. niedzielę w auli gimn. Kopernika odbył się doroczny popis szkoły muzycznej p. **L. Jaworskiego**, świetnego pedagoga, który może wykazać się chlubnymi wynikami pracy swojej, będącej u niego owocem głębokiego znawstwa rzeczy i wielkiego umiłowania swego zawodu. Program szkoły jego obejmuje naukę gry na fortepianie i instrumentach smyczkowych.

Wśród pianistów przesunęło się kilku uczniów, zdradzających wybitne talenty, zaawansowanych technicznie wcale już wysoko, czego dowodem utwory, objęte programem, m. in. polonez Cis-mol Chopina i Mazurek H-mol odegrane przez ucz. **Stanisławskiego** i dwa preludja, odegrane przez ucz. **Szpakowskiego**. Pozatem korzystnie wyróżnili się **Jaworska, Bruski, Pietraszewska, Kress, Pophal i Serejska**. Przyznać im należy duże umuzykalnienie, utwory swoje grali z pamięci.

Klasa skrzypcowa przedstawiła się bardzo korzystnie. Uczniowie wykazali odpowiednie wyrobienie techniczne, ładny i mocny ton. Niektórzy wykonawcy np. uczeń **Kleineder** (Koncert Accolay D-mol), **Tomalak** (taniec cygański Tiv Nacheza) mogą przy dalszej pracy pod doskonałym kierunkiem swego maestra zajść daleko.

Klasę wiolonczelową dodatnio reprezentował ucz. **Świcki**, grając sonaty Beethovenowskie.

Świetną była gra zespołowo (40 osób) odtwarzająca ensemble Gewabera. Wiolonczelę, fortepian, kwintet smyczkowy stanowili wyłącznie uczniowie tej uczelni. Świetnie wćwiczony ten zespół wykonał koncertowo Beethovenowską uwerturę „Egmont“ oraz Brahmsa VI taniec węgierski. Oklaskiwano popisowe numery owacyjnie.

Publiczności było bardzo dużo. Rodzice uczniów mieli sposobność stwierdzić ponownie, że muzyczne aspiracje ich dzieci, dzięki sumiennej i wytrwałej pracy p. Jaworskiego

Baczność, Wilczak—Okole!

Podaje się do wiadomości członkom i sympatykom Polskiego Stronnictwa Chrześcijańskiej Demokracji, iż **chorych, starców itp.**, którzy zechcą w dniu wyborów zadość uczynić swym obowiązkom obywatelskim, **należy zgłosić w dniu 3 marca (sobota) w lokalu p. Rutkowskiego**, narożnik ulicy Grunwaldzkiej i Wrocławskiej, od godziny 4—6 po poł.

Oprócz tego **zgłoszenia przyjmują mężowie zaufania w dniu 4 marca po południu.** Oto ich adresy: Pp. Paweł Łapa, Łokietka 19; Zblewski Ant., Łokietka 29; Baum, Plac Poznański 10; Krieze Adam, Św. Trójcy 1; Polak Ant., Grunwaldzka 130; Eken, Śląska 3; Cerankiewicz, Ścieszka 8; Montewski Tom., Nakielska 69; Leśnik Winc., Ułańska 4; Trudnowski, Różanna 12; Zblewski Fr., Nakielska 110; Gogolewski, Miedzyń, Osada 4; Mongowski, Czyżkówko, Elbląska 2; Kałużny, Grunwaldzka 56.

Cześć zasłudze!

(z okazji jubileuszu 25-cioletniej pracy zawodowej rektora szkoły wydziałowej p. Januszewskiego).

STANISŁAW JANUSZEWSKI.

Dnia 1 marca tutejsza Szkoła Wydziałowa Męska obchodzi niezwykłą uroczystość z okazji jubileuszu 25-cioletniej pracy pedagogicznej p. rektora Januszewskiego. Kto zna działalność p. Januszewskiego, jego pracę pełną poświęcenia i zaparcia siebie, kto wie ile przeszkód łamać musiał, aby dopiąć celu, zawsze zgodnego z prawami boskiemi i ludzkiemi, ten przyznać musi, że w całej pełni zasługuje on na cześć i uznanie społeczeństwa!

P. Stanisław Januszewski urodził się w Mąkowarsku, pow. bydgoskim. Odbywszy studja seminaryjne, objął w r. 1903 posadę nauczyciela w okolicy Gniezna. Całą swą duszą, pełną młodzieńczych zapałów i porywów, stanął do tej ciężkiej, żmudnej pracy, do której czuł zamiłowanie od dziecka. Niestety, zapały jego chłonęły i łamały się często pod wpływem brutalnej pięści prusactwa, wzniesionej nad nim niby miecz Damoklesa, by druzgotać najświętsze ideały Polaka-katolika, by mu wreszcie zniszczyć całą egzystencję. Ucho pruskiego żandarma natężało słuch, czy Polak-nauczyciel nie odważył się mówić swym językiem ojczystym, czy aby dzieci swych nie uczył pacierza polskiego! Zaiste, trudna była praca nauczyciela pod zaborem pruskim, bo wszędzie otaczały go nici szpiegów germańskich. To też jubilat niejedną musiał przetrwać burzę, niejeden wychylić kielich goryczy, niejedna czarna chmura zawisła nad nim, zasłaniając jasny horyzont. Ale Bóg pozwolił mu doczekać świetniejszych dni. Oto w r. 1918 brutalne ramię krzyżackiego gadu upadło pod ciosem zwycięskiego miecza koalicji, oswobadzając naszą dzielnicę, niestety jeszcze przez przeszło rok skazaną na walki z Niemcami. Wtedy na pierwszy zew budzącej się z letargu Ojczyzny stanął p. Januszewski, by dopomóc do wywalczenia nam niepodległości narodowej, do wskrzeszenia Polski, o której marzył od długich lat, karmiony lekturą i opowiadaniami z naszej świetnej przeszłości. Polskość wyssana z piersi matki, przytłumiona chwilowo pod jarzmem pruskiem, odżyła w nim na nowo promienna, czysta, każąc mu iść do szeregów powstańczych, by oczyścić swą ziemię rodzinną z odwiecznego wroga.

I oto widzimy go na czele bataljonu, dowodzącego na odcinku gnieźnieńskim. Na chwilę zapomniał o swej cichej pracy pedagogicznej i, przybrawszy mundur szary, stał się żołnierzem, dając przykład wychowankom jak należy cierpieć dla Ojczyzny i być gotowym oddać życie na jej ołtarzu. — Przeszła zawierucha wojenna, nad ziemią polską zajaśniała promienna gwiazda Wolności, Orzeł Biały majestatycznie rozpiął swe skrzydła nad łanami polskiemi, zroszonemi obficie krwią niewinną. Jubilat widzi, że nie jest już potrzebny w szeregach żołnierskich, więc wraca do swego warsztatu, by kształcić młode pokolenie, dla którego walczył o niepodległość. — Władze szkolne nadają mu posadę nauczyciela w tutejszej Szkole Wydziałowej Męskiej. W kilka tygodni później po wyjeździe dotychczasowego kierownika do Niemiec, obejmuje on ster tej szkoły, będącej jeszcze w stadjum organizowania się. Pan Januszewski pracuje dla szkoły mu powierzonej, ale zarazem uzupełnia swe wykształcenie. Złożywszy egzamin wydziałowy i rektorski, zostaje ustalony na swem stanowisku. Szkoła pod jego kierunkiem rozwija się szybko; na początku liczy zaledwie 100 uczniów, ale już po kilku latach osięga imponującą cyfrę 750. Również wewnętrzne urządzenie szkoły ulega przeobrażeniu i udoskonaleniu. Z inicjatywy p. Januszewskiego powstają wzorowe warsztaty robót ręcznych, gabinet fizyczny, pracownia chemiczna, kino szkolne i t. d. Dzięki zaś harmonijnej współpracy z kolegjum podnosi się znacznie poziom intelektualny szkoły.

Lecz działalność jubilata nie kończy się w bydgoskiej szkole wydziałowej; zatacza ona szersze kręgi, obejmując całokształt szkolnictwa wydziałowego, które p. J. pokochał całą swą duszą, w które wlał całe swe jestestwo. Z jego inicjatywy powstaje na tutejszym gruncie koło Stow. Naucz. Szk. Wydział., którego został prezesem, będąc zarazem członkiem zarządu głównego w Poznaniu. Koło bydgoskie rozwija się szybko i już po kilku miesiącach przyłączają się do niego kółka z sąsiednich miast Wielkopolski i Pomorza. W r. ubiegłym na zjeździe delegatów wybrano p. Januszewskiego prezesem okręgowym na województwo pomorskie.

Oto w krótkim zarysie działalność rektora Januszewskiego, który dziś z zadowoleniem patrzeć może na swą ćwierćwiekową pracę; dziś zamyka on pierwszą księgę swego żywota, w której widnieje dużo kart pisanych złotemi literami. Oby druga księga była jeszcze promienniejsza! Oby żył szczęśliwie w gronie swej rodziny i wychowanków!

Ad multos annos!

PROGRAM W KINACH.

KINOTEATR DOMU KATOLICKIEGO: pierwsza serja sensacyjnego obrazu „Dziewczyna z cyrku“ p. t.: **„Dom tajemnic“**. Nadprogram: arcywesoła komedja.

KRISTAL. Jeszcze brzmią w uszach bywalców kina „Kristal“ melodyjne walce straussowskie a już mamy dziś premjerę komedjo-dramatu p. t. **„Rozwiedźmy się“**, filmu z całym szeregiem pomyłek i nieporozumień, które prowadzą zwykle parę małżeńską na bezdroża rozwodowe. Piękna wystawa i gra Vivian Gibson, Małg. Kupfer i innych, tworzą świetną całość! Nadprogram bardzo urozmaicony i obszerny.

NOWOŚCI. Obecny urozmaicony program składający się z bardzo wesołej pomysłowej komedji „Ona ma coś“ i przepięknego, przepysznej wystawy dramatu „Królowa londyńskich salonów“ prawdziwie bawi. Świetna gra słynnych artystów: uroczej Clary Bow i Antonio Moreno, zachwyca. Całość 18 wielkich aktów.

MARYSIEŃKA: cieszący się ogromnem, a słusznem powodzeniem film p. t.: **„Spowiedź kapelana“** (Sąd wojenny w miasteczku S...). W roli tytułowej wielce utalentowany nasz rodak Igo Sym. Ciekawy nadprogram.

CORSO: sensacyjny dramat z życia cowboyów p. t. **„Spryciarze“**. W roli głównej Buck Jones Nadprogram: arcywesoła komedja p. t.: „Chamberlindbergiada“

Komunikat Tow. „Rozwój“.

Na liczne zapytania zainteresowanym odpowiadamy, że firma K. Wasilewski i Ska w Warszawie, ul. Płocka nr. 29 fabryka stalówek **jest firmą żydowską.**

Właścicielami tej firmy są żydzi pp. Samuel i Henryk Keognisteinowie i p. Neufeld. Członkami zarządu p. W. Wiślicki, poseł z klubu żydowskiego i prezes zarządu żydowskiej centrali kupców w Warszawie i p. Szereszewski, bankier, brat żydowskiego senatora.

Natomiast fabryka stalówek i spinaczy pod firmą **„Spław“ w Warszawie przy ul. Ordona 11 jest chrześcijańską.**

Prezesem tej firmy jest p. K. Biskupski.

Przypominamy hasło „Swój do swego“.

Bernard Żmudziński,
sekretarz „Rozwoju“.

TARGOWICA MIEJSKA

Urzędowe sprawozdanie targowe Komisji Notowania Cen.

Poznań, dnia 21. 2. 1928 roku.

Bydło:

A. Woły:	
a) pełnomięsiste, wytuczone woły najwyższej wartości rzeźnej, niezaprzęgane	156—162
b) pełnomięsiste, wytuczone woły od lat 4 do 7	140—144
c) młode mięsiste nie wytuczone starsze wytuczone	120—128
B. Stadniki:	
a) pełnomięsiste, wyrosłe najwyższej wartości rzeźnej	142—144
b) pełnomięsiste młodsze	130—136
c) miernie odżywione młodsze i dobrze odżywione starsze	120—124
C. Jałówki i krowy:	
b) pełnomięsiste wytuczone krowy najwyższej wartości rzeźnej do lat 7	150—154
c) starsze wytuczone krowy i mniej dobre krowy młodsze i jałówki	140—146
d) miernie odżywione krowy i jałówki	122—126
e) licho odżywione krowy i jałówki	90—100
Cielęta:	
b) najprzedniej. cielęta tuczne	150—160
c) średnio tuczone cielęta i najprz. ssaki	136—140
d) mniej tuczone cielęta i dobre ssaki	126—130
e) liche ssaki	112—120
Owce:	
Opasy chlewne.	
b) starsze skopy tuczne, liche jagnięta tuczne i dobrze odżyw. młode owce	120—
c) miernie odżywiane skopy i owce	106—
Świnie:	
b) pełnomięsiste od 120 do 150 kg. żywej wagi	184—186
c) pełnomięsiste od 100 do 120 kg.	158—182
d) pełnomięsiste od 80 do 100 kg.	170—176
e) mięsiste świnie ponad 80 kg.	160—166
f) maciory i późne kastry	140—170

Giełda warszawska

z dnia 28 lutego

Akcje: w złotych:

Bank Polski	146,50—147,25
Bank Dyskontowy	000,00—136,00
Bank Handlowy	—123,00
Spiess	—160,00
Siła i Światło	121,00—120,00
Łazy	—09,20
W. T. Węgla	00,00— 97,50
Nobel	00,00— 40,00
Cegielski	00,00— 43,00
Lilpop	00,00— 42,50
Modrzejów	46,50— 45,75
Ostrowieckie Zakłady	— 85,00
Pocisk	11,25— 11,75
Rudzki	00,00— 52 75
Starachowice	64,75— 64,50
Spirytus	—39,50

Bank Polski płacił dnia 29 lutego za:

dolary amerykańskie	8,85—8,84
funty szterlingów	43,30
franki szwajcarskie	170,90
franki francuskie	34,93
marki niemieckie	211,92
guldeny gdańskie	173,05
szylingi austrjackie	124,99
liry włoskie	46,98
korony czeskie	26,29

Cedula urzędowa giełdy pieniężnej w Poznaniu.

POZMAŃ. dnia 28 lutego 1928 roku.

8% oblig miasta Poznania	92,00
8% dolarowe listy Pozn. Ziem. Kred. 94,00— (za 1 dolar.	
4-proc. listy zastaw, konwert. Pozn. Ziemstwa Kredytowego 52,00 proc.	
5 proc. Pożyczka premj. serja II	73,00—74,00
Bank Związku Spółek Zarob. I—XI em.	90,—
Cegielski H. I. em.	46 —
Lubań, Fabr. przet. ziemn. I—IV em.	87,—
Dr. Roman May I—V em.	105 00—
Tri I—III em	104 —
Unja (daw. Ventzki) I—III em.	22,00—

Stan wody w Wiśle dnia 29 lutego rano: Płock 2,09, Toruń 2,76, Fordon 2,87, Chełmno 2,88, Grudziądz 3,24, Korzeniewo 3,61, Piekło 3,50, Tczew 3,46, Einlage 2,60, Schievenhorst 2,48.

Dnia 5 marca o godz. 8½ przed poł. w pierwszą bolesną rocznicę śmierci odbędzie się za spokój duszy i ku czci zmarłej
ś. p. **Felicji Słuchnińskiej**
msza św. przed ołtarzem św. Tereski w kościele Klarysek. — O współudział w nabożeństwie proszą **Rodzice.**
5192

Po rozwiązaniu spółki kancelarje nasze od dnia 1 marca br. prowadzimy pod adresami:

Dr. Murach — adwokat — **Jagiellońska 18** (Plac Teatralny) — **telefon 1541** (jak dotychczas)

W. Sawicki — adwokat — **ul. Jagiellońska** (za teatrem) — **telefon 2033**

(5202

Wielka sprzedaż likwidacyjna

z powodu likwidacji działu bławatów **sprzedajemy za bezcen**

jedwabie, materjały wełniane i bawełniane,

płaszcze męskie — Jednocześnie polecamy Sz. Klienteli po bardzo niskich cenach — **sukienki damskie**

pończochy, skarpetki, bieliznę damską i męską oraz wszelkie towary krótkie.

SZYK i DERCHELT

Magazyn bławatów, bielizny i towarów krótkich

Bydgoszcz, ul. Jagiellońska nr. 17 (plac Teatralny)

4840

Kandydaci na szoferów

Kursy samochodowe Z. Kochańskiego w Bydgoszczy 3 Maja nr. 4a, tel. 1135 szkołą szoferów zawodowych oraz amatorów.

Prospekty wysyła się na życzenie. Zapisy przyjmuje się codziennie. 287

Wróciłem z podróży!

Polecam Szan. Paniom mój

pierwszorzędny salon mód

gdzie wykonuje się garderobę damską od najskromniejszej do najwykwintn. bieliznę i robótki wszelkiego rodzaju. — **Do dyspozycji najnowsze żurnale.** Służę radą przy zakupie materjału każdego czasu. Kto 5 nowych klientek zjedna dla mnie, otrzyma **1 fason bezpłatnie**, wykonany w mojej pracowni. (5165

Lange, Grudziądz, Groblowa 4.

Przetarg przymusowy. Nieruchomość położona w Bydgoszczy — Szwederowie, Kossaka 68 i w chwili uczynienia wzmianki o przetargu zapisana w księdze gruntowej Szwederowo wh. 303 na imię **Franciszka Znańca** zostanie dnia **17 kwietnia 1928 o godz. 11 przed poł.** wystawioną na przetarg w niżej oznaczonym Sądzie pokój nr. 12. Nieruchomość powierzchni 1 ha 65 a 60 m^2 obejmuje dom mieszkalny ze stodołą chlewem i podwórzem szopą, łąką i rolą. Wzmiannkę o przetargu zapisano w księdze gruntowej dnia 13 I. 1928. Niniejszem wzywa się wszystkich, których prawa w chwili zapisania wzmianki o przetargu nie były w księdze gruntowej uwidocznione, aby się z niemi zgłosili najpóźniej w dniu przetargu, przed wezwaniem do wnoszenia ofert i prawa te uprawdopodobnili, gdyby wierzyciel im przeczył. W razie niezastosowania się do powyższego wezwania, prawa te przy oznaczeniu najniższej oferty nie zostaną wcale uwzględnione, a przy rozdziale ceny kupna dopiero po roszczeniu wierzyciela i innych prawach. Zaleca się na dwa tygodnie przed terminem podać na piśmie albo do protokółu sekretarza sądowego dokładne obliczenie swych roszczeń w kapitale, odsetkach, kosztach wypowiedzenia i kosztach sądowego dochodzenia swych praw, oraz oznaczyć pierwszeństwo, którego się żąda. Tych, którym służy prawo sprzeciwiania się przetargowi, wzywa się, aby przed udzieleniem przybicia targu postarali się o umorzenie lub zawieszenie postępowania, gdyż inaczej prawo ich odnosić się będzie zamiast do nieruchomości, tylko do uzyskanej ceny kupna.

Bydgoszcz, dnia 20 lutego 1928 r.

5147) **Sąd Powiatowy.**

Starostwo Krajowe Pomorskie ogłasza przetarg ustny i za pomocą ofert pisemnych na

sprzedaż 4 używanych konnych wałów szosowych

z których 3 są w stanie bardzo dobrym, czwarty pęknięty. Waga poszczególnego wału wynosi około 5.800 kg włącznie ciężarków.

Celem oglądania tych wałów należy się zgłaszać:
1. do Wydziału Powiatowego w Świeciu,
2. do Wydziału Powiatowego w Starogardzie,
3. do Magistratu w Chojnicach,
4. do Wydziału Powiatowego w Działdowie (pęknięty)

Oferty na piśmie w zalakowanych kopertach z napisem „oferta na kupno wału" należy przesyłać do Starostwa Krajowego, Wydział drogowy w Toruniu, Mostowa 13 do godz. 11, dnia 10 marca 1928. Przetarg ustny odbędzie się również w tymże dniu o godzinie 11^{30} w Wydziale Drogowym. (5081

Reflektanci zobowiązani są dołączyć do oferty pisemnej kwit na złożone w Głównej Kasie Krajowej w Toruniu wadjum w wysokości 10% ceny zaoferowanej, przed przystąpieniem zaś do przetargu ustnego na ręce komisji przetargowej w wysokości 200.— zł. O ile zaoferowana cena przy przetargu się nie utrzyma, zostanie złożone wadjum natychmiast zwrócone.

Cena za poszczególny wał winna być podana za 1 kg.

Kupujący musi uzupełniać w ciągu 10 dni od daty przetargu złożone wadjum do wysokości pełnej ceny kupna w przeciwnym razie złożone wadjum przez kupującego przepada na rzecz Starostwa Krajowego Pomorskiego.

Odbiór zakupionych wałów musi nastapić w przeciągu 14 dni od daty wpłacenia ceny kupna. Wszelkie koszty związane z ważeniem nabytego wału ponosi kupujący.

Starosta Krajowy Pomorski.

Wydzierżawię z powodu zmiany interesu

kompletne urządzenie kaszarni

do wyrobów kilku gatunków kaszy. W tem dwa motory: elektryczny i ropny, do tego dwu pokojowe mieszkanie. Do objęcia potrzeba kilka tysięcy złotych. Wiadomość u właściciela domu. **Grudziądz, ulica Lipowa nr. 59.** (5162

Zakup i sprzedaż złota, srebra

oraz wszelkich artykułów w ten zakres wchodzących. 3492)

Henryk Kaszubowski

zakład zegarm. - złotniczy

Długa nr. 29.

Poszukujemy

doświadczonego

mistrza ceglarskiego

który m. i. wyrabia dachówki i rury drenowe.

Łaskawe zgłoszenia pod „Bydgoszcz" do ekspedycji Dziennika Bydg. 5201

Otwarcie sprzedaży moich 5145

nowości wiosennych

nastąpiło.

Materjały

ubraniowe, na płaszcze, paletoty, kostjumy, na spodnie, oraz wszelkie dodatki podszewek stale tanio w firmie

Otto Schreiter, ulica Gdańska 164

Sukna - Podszewki. Sprzedaż I. piętro.

Marmeladę

znaną ze swej dobroci, pod gwarancją owoc i cukier

w kubłach . . . . à 25 kg.
w wiaderkach blasz. . . . . . à 12,5 „
i w wiaderkach . . . . à 1 „

poleca hurtownie

„KAMA" Fabryka wyrobów cukrowych i marmelad

Bydgoszcz, Zduny nr. 13. Telefon 1410. (5188

Przetarg ofertowy.

Powiatowa Kasa Chorych w Bydgoszczy rozpisuje przetarg ofertowy na

budowę garażu

łącznie z mieszkaniem dla szofera.

Ślepe kosztorysy i warunki otrzymać można po cenie 10,— zł w Sekretarjacie Powiatowej Kasy Chorych w Bydgoszczy, w godzinach od 8—13.

Oferty, przepisowo zamknięte należy nadesłać do **dnia 7 marca 1928 r.** godziny 12-tej w południe.

Zastrzega się prawo swobodnego wyboru z pośród oferentów.

Powiatowa Kasa Chorych w Bydgoszczy

5141) (—) Wachowiak. Komisarz Rządowy.

Fabrykacja czapek

urzędniczych, wojskowych i szkolnych. **Przybory mundurowe** poleca

H. Bunn i Syn,

Bydgoszcz, Gdańska 153.

8645 **Telefon 142.**

Wysyłka pozamiejscowa.

Kawaler

lat 25, kupiec c. bl. na poważnem stanowisku, pragnie poznać towarzyszkę życia, panie do lat 25 serjo myślące zechcą łask. nadesłać oferty z fotografją do Dz. Bydg. pod „Szczęście 25". (5220

Książkowa

pisząca biegle na maszynie **poszukiwana** natychmiast **do Gdyni.** Zgł. z podaniem pretensji pod adr.: Jankowski, Bydgoszcz — Dworcowa nr. 62. 2832

PIANINA

przez artystów uznane, premjowane

złotym medalem

kupuje się najkorzystniej

i na dogodnych warunkach spłaty

w CENTRALI PIANIN

Bydgoszcz, (25372

ul. Pomorska 10. Tel. 17-38

Zastępstwo: **Łódź i Lwów.**

Poszukuje się URZĘDNIKA DO PODRÓŻY dla odwiedzenia stałej klienteli na Pomorzu i Poznańskiem.

W rachubę wchodzi jedynie młody, inteligentny i uczciwy człowiek z lepszej rodziny, władający językiem polskim i niemieckim. Pensja stała i djety dzienne. Zgłosz. z podan. referencji skierować do f-y **„HAZET"** Parowa fabryka cukrów i czekolady **Filja: Bydgoszcz, Gdańska 131.** (2811

Do mego **składu bławatów i konfekcji** poszukuję zaraz wzgl. od 1 kwietnia br.

dwóch dzielnych, młodszych

EKSPEDJENTÓW

oraz do oddziału towarów krótkich **jedną doświadczoną dzielną**

EKSPEDJENTKĘ

która byłaby w stanie samodzielnie kierować oddziałem, **jedną młodszą**

EKSPEDJENTKĘ

Reflektuję tylko na siły pierwszorzędne z gruntowną znajomością branży i władające językiem polskim i niemieckim. Wyczerpujące oferty z fotografją, podaniem ref. i wysokość wymaganej pensji uprasza (5208

Juljusz Schreiber, Chojnice Rynek nr. 17.

NA RATY!

Torebki damskie i podróżne

Rakiety tenisowe

Walizki :: Zabawki 4498

najkorzystniej kupuje się w firmie

T. Bytomski

Tel. 30 Tel. 1380

ul. Dworcowa 15a

ulica Gdańska 21.

Kiszone ogórki

ma do oddania beczkami i wagonowo. Oglądać można. 5183

August Latte, Bydgoszcz, Św. Trójcy nr. 12e.

Piec kaflany

albo **ognisko** do rozrzucenia, albo pojedyncze stare używane **kafle** poszukuje celem kupna.

F. Wodtke, t. z o. p. 5187

ul. Gdańska 131-2. Tel. 15-16.

Chevrolet

Części zamienne

do samochodu Chevrolet poleca niżej cen konkurencyjnych 5159

„BRZESKIAUTO" Sp. Akc.

Poznań, Dąbrowskiego 29

Przedsiębiorstwo z Bydgoszczy poszukuje na otwarcie filji

w Grudziądzu

składu

lub ubikacji na parterze, w dobrym punkcie. Oferty do Dziennika Bydg. pod „Grudziądz". (5206

Z ŻYCIA TOWARZYSTW.

Koło śpiewu „Chopin". Dziś w środę punktualnie o godz. 7,30 wiecz. lekcja śpiewu w lokalu p. Kleinerta.

Baczność, inwalidzi! Zebranie plenarne Koła Zw. Inwal. Wojen. R. P. odbędzie się dziś, w czwartek 1 marca o 6-ej po poł. w sali „Ogniska". O liczny udział członków uprasza zarząd.

S. M. P. „Promyk". W środę, 29 bm. zebranie urozmaicone, a w piątek zebranie zarządu oddziału starszego. Przypomina się wszystkim druhnom kurs sanitarny, który się rozpocznie w czwartek, dnia 1 marca o 7-ej wiecz. w salce parafjalnej.

Baczność, Hallerczycy! Zebranie plenarne w czwartek 1 marca o godz. 7 w Ognisku.

Tow. śpiewu „Arion", Czyżkówko. Zebranie zarządu w czwartek, 1 marca o 8-ej wiecz. w szkole. Komplet pożądany.

Oddział Młodzieży K. S. „Polonia". Miesięczne zebranie w piątek, 2 marca o 19-ej w szkole wydziałowej dla chłopców. Z powodu bardzo ważnych spraw komplet pożądany.

„Sokół" XII, konny. Zebranie miesięczne w piątek, 2 marca o 7-ej wiecz. w Resursie Kupieckiej; byłych kawalerzystów, mających chęć wstąpić w nasze szeregi, uprasza się o przybycie na zebranie. Zebranie zarządu o godzinie 6,30 punktualnie. Z powodu ważnych spraw komplet konieczny.

Tow. śpiewu „Lira". Plenarne zebranie w czwartek, 1. III. br. o 8-ej w salce p. Kołodzieja, przy ul. Ugory. Z powodu bardzo ważnych spraw obecność wszystkich członków konieczna. Zarząd zbierze się pół godz. przed zebraniem.

Tow. śpiewu „Lutnia". Lekcje śpiewu odbywają się we wtorki i piątki o godz. 8 wiecz. w lokalu p. Jarnatha, ul. Jana Kazimierza. O liczne przybywanie członków czynnych uprasza się.

Sekcja sportowa Stow. Nauczycieli. Czwartkowa (1. III.) lekcja gimnastyki tym razem wyjątkowo wypadnie. Pozatem odbywają się ćwiczenia gimnastyczne regularnie we wtorki i czwartki o godz. 7,30.

Tow. Kupców Detalistów branży spożywcz. Zebranie w czwartek 1 bm. o 20-ej w Resursie Kupieckiej.

S. M. P. „Gwiazda". Jutro, w czwartek odbędą się ćwiczenia Kółka muzycznego, oddział smyczkowy.

K. S. „Korona". W czwartek, 1. III. w lokalu p. Jaśniewskiej, Poznańska 20, zebranie informacyjne w sprawie niedzielnych zawodów z Ib K. S. „Polonia". Komplet I. dr. pożądany.

Napisowy wiersz tłusty 20 groszy, każde dalsze słowo 10 groszy. 5 cyfr = 1 słowo — i, w, z, a = każde stanowi słowo.

DROBNE OGŁOSZENIA

Ogłoszenia większe pod niniejszą rubryką oblicza się na mm o 100% drożej.

Dla poszukujących posady 20% zniżki. — Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 9 przed południem.

POLECENIA

12 fotografji
małych i 1 duża 2 zł poleca „Wiol“ Sienkiewicza nr. 44. (2879

Zabawki
i galant. drzewną proszę wcześnie zamawiać „Wiol“ Sienkiewicza 44. Żądać cennik. (2888

SPRZEDAŻE

Dom
I piętrowy z piekarnią, w mieście pow. zaraz na sprzedaż lub od zamiany na dom z rolą i składem Brande, Świecie n/W Mickiewicza 2. (5217

Dom
w centrum z wolnem mieszkaniem, cena 28.000 zł. Wila, wolne 6 pokoi, cena 23.000 zł, wpłaty 18 tys. zł i kilka innych objektów przyjmuje i sprzeda Sokołowski, Błaszak Plac Wolności 2. 2834

Oberża
wraz z salą dobrze zaprowadzona, budynki masywne z dużemi ubikacjami, 10 mórg ziemi przy szosie, duży ogród owocowy na sprzedaż. Of. w niemieckim języku do filji Dz. Bydg., Grudziądz pod „38“. (5163

Skład
nadający się na rzeźnictwo z wszelkiemi wygodami. Adres wskaże Dz. Bydg. (2853

Klubowe garnitury
pierwszorzędnego wykonania sprzeda tanio i na dogodnych warunkach Tapicernia, ul. Bocianowo 17. 2847

Żniwiarka
marki Döring, młocarki, cepówka i sztyftówka na prostą słomę na sprzedaż za 1200 zł. Zgłoszenia Stare Marzy pow. Swiecie, poczta Górna Grupa L. Knull. (5212

Frak
na średnią osobę tanio na sprzedaż. Pomorska 6. (5199

Worki
raz używane bez dziur na sprzedaż. Ul. Wileńska 8, ptr lewo Tel. 397. (5200

Motor
na sprzedaż 2 P. S. 220 volt. Długa 10/11, podwórze prawo. (5194

Rower męski
za 90 zł na sprzedaż. Wileńska 11, podwórze. 5115

Okazja!
Dywan $2^1/_2 \times 3^1/_2$, biurka, stoły, krzesła, komody, łóżka, rowery, kanapy, zegary, skrzypce, obuwie, garderobę sprzedam tanio Sienkiewicza 44. (2861

Fryzjerską
elektryczną maszynkę do strzyżenia 220 wolt okazyjnie sprzedam. Poznańska 6, fryzjer. (5168

Skrzynka
do radjo na sprzedaż, ul. Sienkiewicza 46, stolarnia. 2844

Para
ładnych dobrych koni wyjazdowych z uprzężą żółta powózka polowa, prawie nowa na sprzedaż. Wiadomość M. Cichon, Bydgoszcz, Chocimska nr. 11 telefon 936.

Łóżko
dziecięce żelazne) na sprzedaż. Dworcowa 91. 2843

KUPNA

Dom
z ogrodem w Bydgoszczy kupię, wpłaty 8 - 9000 zł. Oferty pod „T. J.“ do Dz. Bydg. 5151

Domu
w Bydgoszczy przy wpłacie 20.000 zł, resztę w krótkim czasie, poszukujemy natychmiast dla poważnego reflektanta. „Rolpol“ Bydgoszcz, Gamma 2 2863

Fotograficzne
aparaty i przybory używane a nawet zniszczone kupuje „Wiol“ Sienkiewicza 44. (2877

Motocykl
używany kupię. Zgłoszenia z marką i ceną do Inspekcji Hodowlanej, Kowalewo (Pom.) Kitzermann. (5213

Kupuję
używane meble, pierzyny rowery oraz przyjmuję w komis, daję zaliczki. Merkur, Sienkiewicza nr. 44 2862

Kupię
piec do palenia kawy na węgiel o pojemności ca. 30 funtów surowca. Zgłoszenia z podaniem ceny nadesłać do agentury Dzien. Bydg. B. Wiśniewski, Chemża, ul. Toruńska 24. (5405

LEKCJE

Kto
udziela konwersacji francuskiej? Oferty z podaniem ceny do filji Dzien. Bydg. pod „Francuskie“. 2870

Korepetycji
w zakresie całego gimnazjum udziela gruntownie osoba z ukończonem celująco wyższem wykształceniem. Włostowski, ulica Gdańska 43. 2871

POSADY WOLNE

Stolarz
potrzebny na terminową robotę. Nakielska 8. (5197

Poważna
organizacja rolnictwa, poszukuje zaraz dzieln. Panów na stanowiska okręgowych organizatorów-sekretarzy Zgł. z załączeniem kopji świadectw przy mnie Olędereu, Grodzisk. Poznańskie (5209

Pierwszorzędny
pomocnik krawiecki i podręczna potrzebne zaraz. Sienkiewicza 11a. 2842

Sekretarz
lub sekretarka, pisząca biegle na maszynie ze znajomością stenografji niemieckiej i polskiej, o ile możności i buchalterji poszukiwani na majątek w powiecie morskim Zgł. pod „Sekretarz“ do Dz. Bydg. (5219

Stałą
posadę zagwarantowaną, dam temu kto złoży jako udział minimalnie 5000 zł Zgł do filji Dzien. Bydg. pod „Korzyść“ (2875

Szofer
(Fordzista) możliwie elektrotechnik może się zgłosić. Toruńska 181, II. lewo. (5206

Szleper
potrzebny zaraz. Plac Poznański 12. (5184

Dziewczyna
dobrze polecona, z dobremi świadectwami, która prowadzi samodzielnie kuchnię od 1. 3. 28. potrzebna. Zgł. Hechlińska Podgórna 2. 5174

Służąca
umiejąca gotować z własną pościelą potrzebna zaraz. Pomorska 49-50, II. p. prawo. 5134

Służące
potrzebne do wszelkich prac domowych. Reflektuje się jedynie na solidne i uczciwe pracownice. Zgłaszać się do Państwowego Urzędu Pośrednictwa Pracy w Bydgoszczy, ulica Grodzka 32 pokój 3. (5137

Uczennicę
starszą do sprzedaży obuwia poszukuję. Ul. Poznańska 32. (5167

Poszukuję
zaraz dziewczę do dzieci. H. Kolasińska, Orla 4. 5166

Dziewczęta
będą przyjmowane. Wiol, Sienkiewicza 44. (2876

Chłopiec
14-letni potrzebny. Gazeciarnia, ul. Marcinkowskiego 1. 2838

Służąca
uczciwa, pracowita, do wszelkich prac domowych z praniem, najchętniej z wioski zaraz lub od 15. III. potrzebna. Zgłoszenia Poczekajowa, Pomorska 36, parter 5179

Służąca
umiejąca dobrze gotować i do wszelkich prac domowych potrzebna. Dworcowa 18c, II p. l. 2336

Służąca
młodsza, do wszelkich prac potrzebna zaraz. Raczkowski, Podolska 20 (gospodarz). 2845

Dziewczę
od 15–16 lat na kilka godzin dziennie do dzieci potrzebne. Kuczyńska, Gamma 7. 2849

Uczciwa
dziewczyna, która dobrze gotuje może się zgłosić. Magazyn obuwia, Gdańska 5. (2348

Ucznia
poszukuję od zaraz z całkowitem utrzymaniem i wolną stancją do składu kolonjalnego i sprzętów kuchennych. J. Stanko, Chełmża, ul. Toruńska 2. (5204)

Potrzebna
dziewczyna do uprzątania 2 pokoi przed południem na przychodnie. Śniadeckich 27, Nowaczkiewiczowa. 2858

POSADY POSZUKUJĄ

Ekspedjentka
z branży bławatnej i towarów krótkich poszukuje posady. Of. pod „203“ do filji Dz. Bydg. Dworcowa 2. (4852

Podręczna
przyjęłaby posadę w pracowni krawieckiej. Oferty do Dziennika Bydg. pod „Podręczna“ 5180

Panienka
umiejąca dobrze szyć poszukuje posady w lepszej pracowni lub składzie. Zgł do filji Dz. Bydg. Dworcowa 2 pod „Szycie“. 2859

Kasjer
dominjalny, kawaler lat 26, rutynowana siła, pierwszorzędne referencje poszukuje od 1. 7. 28 ewtl. zaraz posady. Łaskawe zgłosz. do „Par“ Al. Marcinkowskiego 11, pod nr. „53,360“ 5210

Samodzielny
młynarz obeznany z najnowszą techniką, mający długoletnią praktykę, pracował w dużych firmach, z dobremi świadectwami poszukuje posady kierownika młyna. Może również stawić kaucję w sumie 6.000 zł. Dzierżawa mniejszego młyna niewykluczona. Łask. oferty nadesłać pod „W. 17“ do agentury Dzien. Bydg. w Tczewie ulica Dworcowa nr. 26-27. (5222

Panienka
z porządnej rodziny, umiejąca szyć i znająca wszelką pracę domową poszukuje miejsca do dzieci od 1. III. lub 15. III. Zgłosz. proszę skierować do Orędownika Wrzesińskiego pod „500“. (5218

DZIERŻAWY

Ubikacji
na warsztat blacharski możliwie przy ul. Sienkiewicza lub okolicy. poszukuję. Kulecki, Sienkiewicza 39. (5189

MIESZKANIA

Mieszkania
remontuje gustownie i tanio Leon Witkowski, mistrz malarski, Wincentego Pola 8. (5170

6 pokojowe
mieszkanie do wynajęcia. Adres w Dz. Bydg. 5178

Mieszkanie
3 pokojowe z meblami, łazienką, balkonami z powodu wyjazdu natychmiast oddam. Adres wskaże Dzien. Bydg. 5173

Mieszkanie
4 pokojowe z wygodami i częściowo urządzone do oddania. Zgł. Ruszkowski Warmińskiego 12. (2884

Młode
małżeństwo bezdzietne poszukuje od 1. III. lub od 1. IV. 2 pokoi, najchętniej próżnych ewentualnie z kuchnią lub też bez. Zgł. ul. Sienkiewicza 7, I. prawo 2823

POKOJE

1–2 pokoje
na biura poszukuje poważne przedsiębiorstwo, możliwie w centrum miasta. Zgłosz. pod „Biuro“ do biura ogłoszeń „Iro“ Herm. Frankego 3. (5156

Pokój
umebl. do wynajęcia. Ul. Gdańska 137 I ptr. (5150

Pokój
umebl. dla 1 lub 2 panów z utrzymaniem lub bez zaraz do wynajęcia. Sienkiewicza 17, parter prawo. 2856

Poszukuję
od 15. III. jednego lub dwóch dobrze umeblowanych pokoi z niekrępującem wejściem, możliwie w śródmieściu, ewtl. z częściowem utrzymaniem. Telefon pożądany. Łask. oferty z podaniem warunków proszę kierować pod adresem „Lotnisko Adjutantura“. (5193

Pokój
skromnie umeblowany do wynajęcia. Marcinkowskiego 8 b, II ptr. prawo. 5186

Poszukuję
zaraz skromnie umeblow. pokoju. Oferty do Dzien. Bydg. pod „Skromny“. 5185

Pokój
do wynajęcia. Dolina 24, parter. 5149

Pokój
skromnie umeblowany dla bezdzietnego małżeństwa z używaniem kuchni do wynajęcia. Łokietka nr. 17 parter. zgłosić się III. ptr u Radomskiej. (F2818

Pokój
umebl. z osobnem wejściem do wynajęcia dla pana lub pani. Kaszubska 5, I ptr. prawo. 5171

Pokój
umebl. z używaniem kuchni wynajmę. Kościuszki 48, II ptr. prawo. 2840

Pokój
dla ucznia szkolnego zaraz do wynajęcia. Dworcowa 51, II ptr. prawo. 2846

Pokój
umebl. dla 2 panów do wynajęcia. Cieszkowskiego 5, III ptr. 2842

Pokój
umebl. dla lepszego pana zaraz do wynajęcia. Kwiatowa 1 a, II piętro lewo. 2855

Pokój
umebl. do wynajęcia. Ul. Długosza 14, p. pr (5196

Pokój
umeblowany do wynajęcia. Gdańska 75d II ptr. lewo. (5195

Pokój
umeblowany do wynajęcia. Św. Trójcy 22b, I piętro lewo, od godz. 3,30. (5198

Pokój
do wynajęcia. Dworcowa nr 18b, Pielecki. (5203

Pokój
umeblowany słoneczny z elektr. światłem, osobnem wejściem do wynajęcia. Plac Piastowski 11, II p. prawo. (2854

Poszukuję
próżne pokoje lub umebl. Gazeciarnia, ul. Marcinkowskiego 1. 2839

Pokój
umebl. dla dwóch panów do wynajęcia. Sienkiewicza 9, I lewo. (2852

Pokój
umebl. z utrzymaniem lub bez do wynajęcia. Wileńska 6, I ptr. prawo. 2837

Elegancki
pokój przy ul. Gdańskiej nr. 137, III. ptr. do wynajęcia od 1. III. 1928 r. 2872

Pokój
umeblowany, może być także dla małżeństwa z używaniem kuchni. Garbary 24, II p. l. 5169

Pokój
ładnie umebl. dla 2 panów do wynajęcia. Św. Trójcy nr. 27, I. ptr. 5177

Pokój
dobrze umebl. do wynajęcia. Cieszkowskiego 7, I piętro. 2833

Pokój
dla lepszej pani do wynajęcia. Zgł. od 7 wieczorem. Adres wskaże Dz. Bydg. 5172

Pokój
umebl. dla 2 panów do wynajęcia. Nakielska 8, II ptr. lewo. 5182

Pokój
do wynajęcia dla rzemieślników. Jezuicka 7-8, W. Ruczewska. 5175

Pokój
dla dwóch panów od 1. III. Mazowiecka 37, I piętro. 2857

Pokój
umebl. osobny, dla starszej, solidnej osoby. Ul. Świętojańska 13, piętro. 2851

Pokój
z utrzymaniem tanie do wynajęcia. Śniadeckich 9, I piętro. 2869

2–3 duże
eleg. umebl. pokoje, balkon, łazienka, światło elektryczne, telefon, ewentl. osobno do wynajęcia. Al. Mickiewicza 32, I p. pr. róg Paderewskiego. (5181

Pokój
umeblowany z używaniem kuchni bezpłatnie oddam temu, kto pożyczy 1000 do 2000 zł. Zgłosz. do filji Dz. Bydg. pod „Pokój“. 2835

Pokój
umebl., słoneczny, z balkonem zaraz do wynajęcia Gdańska 136, II p. (2860

RÓŻNE

Kawaler
lat 29, poszukuje spólniczki z kapitałem od 2.000 zł. celem przejęcia dobrze prosperującej restauracji, ożenek zapewniony. Łask. oferty proszę skierować do Filji Dziennika Bydgosk. pod „Pilne“. F2821

Pożyczki
15.000 pod zastaw listu hipotecznego 28.000 zł na I miejscu nieruchomości miejskiej, poszukujemy, ewentl. sprzedamy list hipoteczny. Kuligowski i Ska, „Rolpol“ Bydgoszcz Gamma 2. (2863

Przemysłowiec
poszukuje lepszej niezależnej pani z kapitałem 6—10.000 do zaprowadzenia przedsiębiorstwa w Gdyni, 50% zysku. Oferty do filji Dz. Bydg., Grudziądz pod „Wytwórnia“. 5164

Poszukujemy natychmiast
kantorzystki
władającej językiem polskim i niemieckim, stenografującej biegle po polsku Biegłe pisanie na maszynie konieczne. Zgłoszenia pisemne przyjmuje
Fabr. Papy Dachowej T. z o. p. w Starogardzie ul. Pomorska. (5214

Obrońca prywatny
załatwia wszelkie, choćby najtrudniejsze sprawy sądowe, karne, procesowe, spadkowe, hipoteczne, waloryzacyjne, kontraktowe, spółkowe, najmu, podatkowe itd., ściąganie należności i udziela porady prawnej.
St. Banaszak,
Bydgoszcz,
ul. Cieszkowskiego 2. Tel. 1304.
Długoletnia praktyka.

POLECENIA

Nasiona
warzywne, kwiatowe i rolne z pierwszorzędnych źródeł zagranicznych i krajowych poleca Ignacy Denderski, były nauczyciel szkół ogrodniczych, w składzie w domu własnym przy ulicy Dworcowej nr. 31a. Kupującym udzielam porad bezpłatnie Cenników nie wydaję. (2189)

Akuszerka
Skubińska przeprowadziła się do Torunia, Łazienna nr. 19. (2523

Były rewizor
ksiąg handlowych Urzędu Skarbowego, zaprowadza w godzinach popołudniowych księgi handlowe i sporządza bilanse. Łask. of. do Dzien. Bydg. Dworcowa 2, pod „Rewizor“. 5061

Sieci i liny
rybackie poleca skład w Toruniu, ul. Mostowa 14. 9407

Meble
wszelkiego rodzaju, solidnego wykonania: kompletne sypialnie, jadalnie, kuchnie oraz pojedyńcze szafy, stoły, łóżka, krzesła, kanapy, leżanki na na korzystniejszych warunkach poleca Andrzej Nowak, Podgórna 28, róg Wełniany Rynek. (31501

Markizy
zakładam i reperuję po niskich cenach. Of. pod „R. K.“ do Dz. Bydg. 5152

Meble.
Jadalnie, sypialnie, pokoje męskie i różne meble w wielkim wyborze od najwykwintniejszych do pojedyńczych. Ceny i warunki na korzystniejsze. Dobrzyński, Długa 4 3354

Dla koni
tanią i doborową paszę z dostawą w dom oddaje Sieczkarnia i śrutownia Nowy Rynek 3, tel. 1452 2803

MEBLE
Najtańsze źródło zakupu w wielkim wyborze kompletnych pod gwarancją dęb.: jadalni, sypialni, pokoi męskich, kuchni oraz mebli pojedyńczych, także wyściełane solidnego wykonania własnych warsztatów na dogodnych warunkach poleca
Ignacy Grajnert,
Bydgoszcz. (9574
Dworcowa 8. Tel. 1921.

Leżanki
kanapy i materace najtaniej i pod gwarancją sprzedaje tylko Andrzej. Nowak, ul. Podgórna 28, róg Wełn. Rynek. (4118

Meble!
Przy dogodnych warunkach polecam: kompl. pokoje męskie, kluby, jadalnie, sypialnie, kuchnie jako też pojedyncze meble, szafy, stoły, łóżka, krzesła, kanapy, fotele, biurka, lustra i inne przedmioty.
Piechowiak, Długa 8
Tel. 1616.

Miód
pszczelny, lipowy z mej pasieki na Pomorzu oddaję, dopóki zapas starczy. Funt 2.50 zł. Zmuda-Trzebiatowski, Bielawki, ul. Płocka 19. 4914

Baczność!
Tylko na zamówienie możesz liczyć na solidne wykonanie. Kanapy, leżanki, fotele oraz materace przyjmuje wszelkie przeróbki p. p. urzędnikom na dogodnych warunkach spłaty. Tapicernia ul. Gdańska 94, II podwórze. (2501

Walizki
Torebki damskie
najnowsze modele wiedeńskie. Nessesery, manicury, teki do akt, teki szkolne, portfele, portmonetki, sakwojarze, sutki skórzane, kufry bagażowe, kufry samochodowe, plecaki laski, parasole damskie i męskie — zawsze w wielkim wyborze po niskich cenach poleca (dla odsprzedających wysoki rabat) specjalny magazyn wyrobów skórzano galanteryjnych i przyborów podróżnych
ZYGMUNT MUSIAŁ
Bydgoszcz
Długa 52. Tel. 1133
Hurt (11627 Detal

SPRZEDAŻE

Majątki
420 mórg pszenno-buraczanej ziemi z żywym i martwym inwentarzem cena 230 000 zł. 170 mórg cena 75 000 zł. Resztówka 170 mórg cena 100.000 zł wpłata 40.000 zł 32 morgi cena 16.000 zł. i dużo innych poleca „Stella“ Dworcowa 64. F-2819

Wielki wybór
młynów wodnych i parowych. Młyn parowy 7 par walc, 400 centnarów przemiału, bogata okolica 250.000. Młyn wodny turbinowy, przy stacji kolejowej, przemiał 250 centnarów, przy tem 2 tartaki w pełnym biegu i 100 mórg ziemi z kompletnym inwentarzem, razem całość 350.000, wpłaty 150.000 Młyn nowszy, wodno-turbinowy, przemiał 200 centnarów, budynki I. klasy, przy tem 50 mórg ziemi pszennej w dużej wsi, szosy krzyżujące się, bogata okolica 110.000, wpłaty 80.000. Młyn parowy, przemiał 80 centnarów przy szosie, dom 6 pokoj. 12 mórg ziemi 40,000 zł, wpłaty 25.000 i moc innych poleca i przyjmuje świeże zlecenia Biuro „Pogoń“, Bydgoszcz, ul Dworcowa 80, tel. 1815. Znaczek na odpowiedź.

Domów
gospodarstw, wil, młynów duży wybór. Upraszam o nowe zlecenia. Szarek, ul. Dworcowa 90, telef. 1909. 2786

Nadzwyczaj
korzystne interesa do nabycia, interes w najlepszym punkcie Bydgoszczy 9.000 zł. Interes w rynku z mieszkaniem 7.000. Interes kolonjalny z mieszkaniem, narożny 5.500. Interes kolonj. z mieszkaniem przy ulicach krzyżujących się 3.500 i wiele innych interesów w centrum miasta poleca i przyjmuje świeże zlecenia największe biuro „Pogoń“, Bydgoszcz, Dworcowa 80, tel. nr. 1815. Znaczek na odpowiedź.

Sprzedam
natychmiast pierwszej klasy majątek ziemski wielkości 240 mórg pod samym Grudziądzem, Cena 30.000 dolarów. Nowawieś nr. 85, poczta i stacja Grudziądz. 5096

90 mórg
pszennej ziemi, 10 klm. od Bydgoszczy tanio na sprzedaż. Adres wskaże Dzien. Bydg. (4940

Resztówka
275 mórg buraczanej ziemi, 9 koni, 25 bydła, 25 świń pałac 12 pokoji, 1 klm. od stacji, cena 190 tys., wpłaty 130 tys. zł. Pryl, Bydgoszcz, Dworcowa 34. (5071

Młyny
wodne, parowe, motorowe, cegielnie parowe sprzeda biuro Centralne, Dworcowa 69, telefon 850, Nowakowski. (2815

Dom
II. piętrowy nowoczesny, cena 45 000 zł, dom II ptr z ogrodem 35 000 zł, dom narożnikowy w centrum dochód 700 zł. cena 75.000 złotych poleca „Stella“ Dworcowa 64 F2820

Zakład
fryzjerski, kompletne nowe urządzenie (całkowita ściana lustrzana na dębinie) dobrze zaprowadzony, zatrudniający 3 siły, z mieszkaniem zaraz na sprzedaż. Wojciech Schober, mistrz fryzjerski, Międzychód n/W. (5126

Skład
kolonjalny z towarem i urządzeniem w mieście, 10 tysięcy mieszkańców, przy ruchliwej ulicy z 3 pokojowem mieszkaniem za 6000 zł na sprzedaż. Zgłoszenia do filji Dziennika Bydg Dworcowa 2 pod „M. B.“ 2751

Sprzedam
restaurację i kawiarnię z pełną koncesją w dużem mieście na ruchliwej ulicy z powodów rodzinnych, do objęcia potrzeba 50 do 60 tys. zł. Zgł. do filji Dz. Bydg. Dworcowa 2 pod „50—60“. 2807

Kompletne
urządzenie rzeźnickie sprzedam. Wiadomość: Ks. Skorupki 20-21. godz. 10—12 przed południem. (5143

Maszyny
do pisania oraz kasy „National“ naprawia pod gwarancją prawidłowego funkcjonowania Karol Buchholc, Plac Wolności nr 1, tel. 15-14. 5554

Rolwóz
nadający się dla handlarza mebli lub ogrodnika tanio na sprzedaż. Okole, Grunwaldzka 98. 4892

Sprzedam
piec kaflowy tanio. Wiadomość w Dzien. Bydg. 5100

Pianina
krzyżowe, na płycie pancerowej, pierwszorzędne wtrzymaniu stroju, z materjału zagranicznego bardzo tanio na sprzedaż. Cena od 1.800 zł. Toruń, dom pianin, ul. Podgórna 22 b. (5089

Rower
w dobrym stanie sprzedam za 78 zł. Sniadeckich nr. 11, w składzie. (5123

Koń
klacz, kasztan 5 letni, 1.70 wysoki, bez błędu, nadzwyczaj dobrze budowany nadający się także do powózki, zaraz na sprzedaż „Zur Heide“, Jastrzębie p. Maksymiljanowo. (5125

KUPNA

Garbarnia
płaci najwyższe ceny za wszelkie skóry i włosie końskie. Chemiczne czyszczenie i farbowanie, przeróbki. — Tania sprzedaż skór i futer. — Wilczak, Malborska 13. (2035

Worki
używane do ospy kupuje Janeczek, Grunwaldzka 147 5026

Poszukuję
zaraz celem kupna 2 białe westfalskie piece kuchenne Knohsalla, Gdańska 54. 2741

Prasę
do wyrobu cegły piaskowo-wapiennej, używaną, kupię. Fabryka, Bydgoszcz, Błonia 8. 5130

NAUKA

Prawdziwa okazja!
Każdy naszą łatwą metodą wyuczy się w domu dobrze języka: angielskiego, francuskiego niemieckiego, włoskiego, hiszpańskiego, łacińskiego, Esperanto-międzynarodowego. Nadeślijcie pocztą 3.50 zł, żądając odpowiedniego języka. ALBION Korespondencyjna Szkoła Języków, Kraków, ulica Grodzka 39, III p. (4625

Uczę
kroju szycia, modelowania nową metodą usuwającą niedokładności przestarzałych. Uczące się mogą wykonywać własną robotę. — Przyjmuje obstalunki wszelkich form modeli podług miary. Warunki korzystne. Posiadam mistrzostwo, świadectwo szkoły warszawskiej i „Encyklopedji kroju“, Chrobrego 2, I piętro. 2760

Kto
udziela dobrze lekcji na fortepjanie. pięć osób — z przychodzeniem w dom. Zgłoszenia z podaniem ceny skierować pod „55“ do filji Dziennika Bydg Dworcowa 2. (2826

POSADY WOLNE

Fotograf
siła młodsza, szczególnie laboratorjum i zdjęcia zewnętrzne, może się natychmiast lub później zgłosić. Oferty do zakładu fotograficznego L. Poznański, Grudziądz, Rynek nr. 21. 5031

Młodszy
pomocnik fryzjerski potrzebny zaraz. Helena Ramlowowa, Kcynia. 5103

Lakiernik
tylko pierwszorzędna siła biegły w szpachtlowaniu, zaraz potrzebny. Pomorska nr 10, kantor. (4987

Fryzjer
damsko-męski potrzebny Kościelna 7. 2798

Pomocnik
piekarski dobry fachowiec do pieca parowego w większej piekarni także uczeń mogą się zgłosić. Kurowski. Chełmno. 5104

Zaraz
może się zgłosić zdolna marszantka. Poznańska 34, Guttmajer. 5095

Dzielny
pomocnik fryzjerski może się zaraz zgłosić. Dahler, Hetmańska 19. 5139

Zastępców
miejscowych (Platzvertreter) na powiaty Pomorza i Poznańskiego na artykuły różnych branż za wysoką prowizją poszukuję. Zgłosz. do Dz. Bydg. pod „Zysk 1928“. (5138

Dzielna
ekspedjentka branży bławatnej i galanteryjnej zaraz lub od 15 marca potrzebna. Oferty z odpisami świadectw do filji Dzien. Bydz. Dworcowa nr. 2 pod „E. 302“. (F-2745

Do sprzedaży
ulicznej zabawek potrzebni chłopcy, dziewczęta. Funkiewicz, Pomorska nr. 49-50, I ptr. 2825

Potrzebne
dziewczęta do introligatorni. Jónit, Krasińskiego 14. 2824

Dzielnego
robotnika rolnego poszukuje się. Tylko tacy, którym zależy na stałej pracy, zechcą się zgłosić. Zgłoszenia: Sieczkarnia, Dworcowa 18d. 2806

Poszukuję
zaraz ucznia i pomocnika handlowego z branży kolonjalnej. Odpisy świadectw z podaniem miesięcznego wynagrodzenia skierować do H. Święcicki, Chełmno. (5090

Ucznia
do mleczarni przyjmie zaraz lub później pod korzystnemi warunkami Molkereigenossenschaft Kijewo, stacja kolejowa Płutowo. (5105

Ucznia
syna uczciwych rodziców przyjmę w naukę zaraz lub później. Antoni Gołąbiewski, mistrz piekarski, Fordon Bydgoska 47. 2822

Uczni
i uczennice do szycia i kroju poszukuje. Grunwaldzka 123, II piętro. 5101

Slusarskich
uczni poszukuje Fabryka Wózków Dziecięc. „Sport“ Bydgoszcz, 3 Maja 19. 5129

Uczenicę
poszukuję zaraz. Jan Zieliński, skład obuwia, ul. Gdańska 164. (2808

Służąca
uczciwa zaraz potrzebna. Marcinkowskiego nr. 10 I ptr. lewo. 2823

Kucharka
znająca kuchnię warszawską potrzebna zaraz do dworu. Referencje proszę nadsyłać: Majątek Parszkowo, poczta Starzyno, pow. Morski. (4564

Kucharka
potrzebna. Ul. Długa 14. 5078

Starsza
samodzielna gospodyni-kucharka, znająca kuchnię wykwintną, oraz wszelka pracę domową, potrzebna na wieś od kwietnia Odpis świadectw z podaniem pensji pod „Z. Z. 200“ do Dz. Bydg. (5114

Silna służąca
ze wsi do wszelkich prac potrzebna zaraz. Promenada nr. 29. (5127

Przychodnia
służąca potrzebna. Aleje Mickiewicza 5, I ptr. lewo. 2802

Dziewczyna
do dwojga dzieci starszych potrzebna. Hetmańska 15, I, Trembski. 2813

Służąca
może się zgłosić. Gdańska 38, skład rzeźnicki. 2800

Służąca
do wszystkiego potrzebna zaraz. Zgł. ul. Bart. Głowackiego 7, Bielawki. 5113

Porządne
inteligentne dziewczę do dzieci i cośkolwiek pomocy oraz starsza dziewczyna do kuchni, która umie gotować potrzebne. Zgłoszenia Łaszewska, Knybawa. p. Tczew. (5032

Dziewczyna
lat 15, do lekiej pracy domowej i dzieci potrzebna. Gdańska 97 a. 2799

Dzielnej
dziewczyny ze wsi poszukuje się zaraz. Kamiński Ks. Skorupki 111. 5118

Panienka
do posyłek może się zaraz zgłosić. Schronisko dla Niewidomych, ul. Kołłątaja nr. 13/14. 5136

POSADY POSZUKUJĄ

Oficer rezerwy
rutynowany buchalter-bilansista, młody, energiczny, z kaucją 3 000 zł, posiadający dłuższą praktykę w poważnych instytucjach bankowych poszukuje od 1. III. br. w poważnej firmie odpowiedniej posady. Łask. zgłosz. do Dzien. Bydg. pod „18“ 5060

Gospodyni
uczciwa, samodzielna znająca się na gospodarstwie wiejskiem i miejskiem szuka posady od 1-go IV. 28. Referencje i świadectwa dobre. Oferty do filji Dz. Bydg. Dworcowa 2 pod „Uczciwa“. (2796

Sierota
uczciwa pragnie uzyskać posady do dzieci lub pomocy pani domu. Wiad. w Dz. Bydg. 5140

Pomocnik
ogrodniczy poszukuje posady od 15 3. z dobremi świadectwami Miejscowość obojętna. Oferty do Dzien. Bydg. pod „L. 624“. (5124

Krawcowa
samodzielna poszukuje pracy na majątku lub w mieście, ewentl. miejsce panny służącej. Łaskawe oferty do Dzien. Bydg. dla „S. M.“ (5121

Wyższy oficer
emerytowany, w średnim wieku, władający także doskonale językiem niemieckim w słowie i piśmie obeznany dobrze sprawami administracyjno-prawnemi. kontrolnemi i biurowemi poszukuje zajęcia. Zgłoszenia do Filji Dzien. Bydg. pod „W. O.“ F2817

Książkowa
kasjerka z dłuższą praktyką, obeznana z wszelkiemi sprawami podatkowemi, pisząca również na maszynie poszukuje posady. Łask. zgł. do Dz. Bydg. pod „M. C. 1928“. 3860

DZIERŻAWY

Rzeźnictwo
w Toruniu w pełnym biegu do wydzierżawienia z obszernem podwórzem i stajnią, gdzie można i hurtownie handlować. Zgł. pod „Rzeźnictwo“ do filji Dzien. Bydgosk. Toruń. (5000

Wydzierżawię
w Koronowie zabudowania fabryczne około 600 m^2 zabudowanej powierzchni. Zgł. Goździewski, Pomorska 42 III l. (2676

Szukam
dzierżawy hotelu, ewentl. wstąpię jako wspólnik z własną koncesją do większego hotelu. Łask. zgłoszenia do Dzien. Bydg. pod „K. W. 28“. (5020

Wydzierżawię
5 gospodarstw 60, 40, 30, 27, 12 morg. po 1 centn. z morgi i 5 gospodarstw na sprzedaż pod korzystnemi warunkami. A. Barylski, Wąsosz p. Szubin, stacja kolejowa Wąsosz. Proszę znaczek na odpowiedź. (5022

Oddam
zaraz oficynkę, nadającą się na skład, warsztat, kantor lub fabryczkę, jest prąd elektryczny na motor. J. Kołecki, Sniadeckich 40. (2812

Poszukuję
dzierżawy składu rzeźnickiego w mniejszem mieście lub dobrej wiosce, lub ubikacje nadające się na rzeźnictwo. Oferty z warunkami pod „F. P.“ do Dzien. Bydg. 5117

Wydzierżawię
piekarnie, składy kolonjalne, hotele, oberże, kino na Helu 150 miejsc. Zgł. biuro Centralne, Dworcowa 69, telefon 850. 2814

Poszukuję
dzierżawy gospodarstwa od 400 do 600 mórg dobrej lub średniej ziemi. Oferty nadesłać do Dzien. Bydg. pod „B. 12“. (5106

MIESZKANIA

Wdowa samotna
żona wyższego urzędnika poszukuje 3—4 pokojow. mieszkania. Czynsz podług umowy. Dworcowa 29, I p. Rzepecka. (2816

Szukam
mieszkania 2 lub 1 pokoj. z kuchnią wprost od gospodarza. Płacę czynsz za 2 lata z góry podług ugody. Zgłosz. pod „Bezdzietne małżeństwo“ do filji Dzien. Bydg. 2805

POKOJE

Pokój
umebl. bez pościeli do wynajęcia od 1. 3. 28., ul. Hetmańska 7, parter lewo. 5002

Pokój
umebl. słoneczny z osobnem wejściem bez pościeli zaraz do wynajęcia. Pomorska 22-23, II ptr. prawo. 2778

Pokój
umebl. z osobnem wejściem zaraz do wynajęcia. Przyrzecze 2. 5148

Pokój
duży bez pościeli. Korczeckiego 15, II. (5135

Wynajmę
niedrogo pokój dla dwóch osób bez pościeli ze stołowaniem. Wiadomość filia Dz. Byd. Dworcowa 2. (2804

Pokój
umeblowany. Cieszkowskiego 5, II ptr. prawo. 5099

Pokój
umeblowany do wynajęcia Gdańska 162, III ptr. pr. 2831

Pokój
umebl. dla dwóch panów. Grodzka 16, I ptr., II schody w sieni. (5112

Pokój
frontowy duży, dobrze umeblowany do wynajęcia. Sienkiewicza 17, II ptr. lewo. 2827

Pokój
umebl. do wynajęcia, ul. Wesoła 7. 2810

Pokój
umebl. do wynajęcia z światłem elektr., centralnem ogrzewaniem i łazienką. Zgł. Św. Trójcy nr. 10, oficyna prawo parter. 5097

Pokój
umeblowany dla pana do wynajęcia. Ul. Grunwaldzka 107. I. ptr. lewo. 5116

ROZMAITE

Wypadaniu
włosów zapobiega, łupież, tłustość, łaml wość usuwa Żukowska, Cieszkowskiego 20. — Dyplom Pierwszych Polskich Kursów Kosmetycznych et Diplôme Institut de Beauté — Paris. 2734

Hotel Rio
Bydgoszcz, Długa 53, pokoje czysto utrzymane od 3 zł za dobę. 5102

Obiady
smaczne z trzech dań 1 zł. Kuchnia wyśmienita. Restauracja Hotelu Rio. (3329

Obiady
smaczne po 1 zł poleca restauracja „Ognisko“ Jagiellońska 71. 3894

Skład
obuwia otwieram, proszę firmę, fabrykę lub hurtownię o nadesłanie ofert. Szedler, Pruszcz. 5079

Mistrz rzeźnicki
Pomorzanin, z własnym interesem, przystojny, lat 33, pragnie poznać na tej drodze pannę do lat 30 w celu matrymonjalnym. Oferty wraz z fotografją, którą się zwróci, uprasza się złożyć do Dz. Bydg. pod „1313“. (5018

Spólnika
do hurtowego składu wódek monopolowych i gatunkowych poszukuje lub oddam prowadzenie takowego za kaucją. Oferty do Filji Dzien. Bydgosk pod „Wódka“. F2828

Unieważniam
zgubioną książkę wojskową. Leon Nybak. (4927

Stolarską
pracę oddam. Grunwaldzka 146, skład. 5122

Zgubiono
złoty sygnet z herbem. Uczciwego znalazcę uprasza się o zwrot za sowitem wynagrodzeniem. Baranowski Teofil, Gdańska nr. 149. (2809

Unieważniam
weksel 25 zł płatny 6-go marca 1928 r. ponieważ został skradziony. Sieradzki Michał. (5114

Ostrzeżenie!
Ponownie ostrzegam przed kupnem składu od pana Makowskiego, Plac Piastowski nr. 1, gdyż p. M. jako dzierżawca niema w kontrakcie zezwolenia na odstąpienie składu. A. Górzyński, właściciel domu. 2830

Zgubiłem
legitymację służbową na nazwisko Zaremba St., wydaną przez 3-my Dywizjon samochodowy, który unieważniam. 5153

†

Dnia 20 lutego o godzinie 8.15 rano zasnęła w Bogu opatrzona Sakramentami św nasza najukochańsza córka, droga siostra, szwagierka i ciocia

ś. p.

Anna Goldmannówna

w 22 wiośnie życia. — Pogrzeb odbył się w czwartek, 23 lutego w Opalenicy, o czem donosi w głębokim smutku pogrążona

RODZINA.

Opalenica, Kruszwica, w lutym 1928 r.
5120)

Postępowanie upadłościowe. Co do majątku kupca **Antoniego Christmanna w Bydgoszczy,** ulica Toruńska L. 25 zamieszkałego wdraża się z dniem dzisiejszym t.j. z dniem **23. 2. 28.** o godz. 12 30 postępowanie upadłościowe. Zarządcą masy upadłościowej mianuje się pana adwokata **Machrzaka w Bydgoszczy,** ulica Długa L. 19. Wierzytelności należy zgłaszać w Sądzie najpóźniej do dnia **10. III. 28 r.** Do powzięcia uchwały, czy mianowany zarządca masy ma pozostać, ewentualnie celem wyboru nowego zarządcy, dalej celem ustanowienia wydziału wierzycieli, a także celem powzięcia uchwały co do kwestyj, wymienionych w § 172 ustawy o upadłościach, wyznacza się w niżej wymienionym Sądzie termin na dzień **21 marca 1928 r.** o godzinie 11-ej przed południem, — zaś celem zbadania zgłoszonych wierzytelności termin na dzień **4 kwietnia 1928 r.** o godz. 11 przed poł. Wszystkim, którzy posiadają jakiekolwiek rzeczy, należące do masy upadłościowej lub którzy tej masie są cokolwiek dłużni, zakazuje się owe rzeczy wydawać dłużnikowi upadłemu względnie uiszczać się z długu, a nadto poleca się im, aby najpóźniej do dnia **10 marca 1928 r.** donieśli zarządcy masy o posiadaniu takich rzeczy i o tem, czy przysługują im jakie wierzytelności, z powodu których mieliby prawo żądać odrębnego zaspokojenia z owych rzeczy. (5145

Sąd Powiatowy w Bydgoszczy.

Przetarg przymusowy. Nieruchomość położona w Bydgoszczy przy ul. Gdańskiej L. 85 i w chwili uczynienia wzmianki o przetargu zapisana w księdze gruntowej Bydgoszcz whl 1374 na imię wdowy **Elizy Rettig** z domu Mühlenbeck w 1/4 części, **Artura Gustawa Karola Rettiga** w 3/8 częściach i **Waltera Jerzego Rudolfa Rettiga** w 3/8 częściach zostanie na wniosek Komunalnego Banku Kredytowego w Poznaniu dnia **15 maja 1928 r o godz. 11 przed poł.** wystawiona na przetarg w niżej oznaczonym Sądzie pokój nr. 12 Nieruchomość powierzchni 9 a 53 m^2 obejmuje dom mieszkalny z oficyną na lewo i podwórzem oraz chlewem. Nr. 392 ks. pod. budynkowego i Nr. 976 matrykuły podatku gruntowego Wzmiannke o przetargu zapisano w księdze gruntowej dnia 7. XI. 1927. Niniejszem wzywa się wszystkich, których prawa w chwili zapisania wzmianki o przetargu nie były w księdze gruntowej uwidocznione, aby się z niemi zgłosili najpóźniej w dniu przetargu, przed wezwaniem do wnoszenia ofert i prawa te uprawdopodobnili, gdyby wierzyciel im przeczył. W razie niezastosowania się do powyższego wezwania, prawa te przy oznaczeniu najniższej oferty nie zostaną wcale uwzględnione, a przy rozdziale ceny kupna dopiero po roszczeniu wierzyciela i innych prawach. Zaleca się na dwa tygodnie przed terminem podać na piśmie albo do protokółu sekretarza sądowego dokładne obliczenie swych roszczeń w kapitale, odsetkach, kosztach wypowiedzenia i kosztach sądowego dochodzenia swych praw, oraz oznaczyć pierwszeństwo, którego się żąda. Tych, którym służy prawo sprzeciwiania się przetargowi, wzywa się, aby przed udzieleniem przybicia targu postarali się o umorzenie lub zawieszenie postępowania, gdyż inaczej prawo ich odnosić się będzie zamiast do nieruchomości, tylko do uzyskanej ceny kupna.

Bydgoszcz, dnia 17 lutego 1928 r.

5147) **Sąd Powiatowy.**

Przetarg przymusowy.

W czwartek, dnia 1. 3. br. o godz. 10 przed południem sprzedam publicznie przy ul. Gdańskiej 131 u firmy Wodtke

23 walki papieru i 93 paczki torebek dla branży kolonjalnej i piekarskiej

za gotówkę najwięcej dającemu. (5215

Kowalski, kom. sądowy, Bydgoszcz, ul. Długosza 8.

Przetarg przymusowy.

W czwartek, dnia **1. 3. br.** o godz. 11 przed południem sprzedam publicznie przy ul. Gdańskiej 131 u firmy Wodtke

szafę żelazną i maszynę do pisania

za gotówkę najwięcej dającemu. (5216

Kowalski, kom. sądowy, Bydgoszcz, ul. Długosza 8.

Cena ogłoszeń: 20 gr. za milim. 1 łamowo, szer. 38 m/m. Za reklamy na stronie przed ogłoszeniami 50 gr., w tekście na drugiej i trzeciej stronie 90 gr., na dalszych stronach 75 gr. za milim. 1 łam., szer. 67 m/m. Drobne ogłoszenia słowo tytułowe 20 gr., każde dalsze 10 gr.; dla poszukujących pracy oraz na nekrologi 20% zniżki. Przy powtórzeniu ogłoszeń udziela się rabatu. Przy konkursach i dochodzeniach sądowych wszelkie zniżki upadają. — Ogłoszenia zagraniczne 25% dopłaty. — Ogłoszenia skomplikowane oraz z zastrzeżeniem miejsca o 20% drożej. Za terminowe umieszczenie i przepisane miejsce administracja nie odpowiada. — Miejsce płatności: Bydgoszcz. — Konta bankowe: Bank Związku Spółek Zarobkowych, Bank Ludowy, Bank Gospodarstwa Krajowego, Bank M. Stadthagen. — Konto czekowe: P. K. O. 203713 Poznań.

Wydawca, nakładem i czcionkami: Drukarnia Bydgoska Sp. Akc. w Bydgoszczy. — Redaktor odpowiedzialny: Franciszek Raczyński w Bydgoszczy.